

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กรกฎาคม 2551

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเชียงใหม่ในทศวรรษ

วชิรญาณ วีระพันธ์

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
กรกฎาคม 2551

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเชียงใหม่ในทชาฟารี

วชิรญาณ์ วีระประพันธ์

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

..... ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ ธีสุวรรณ

..... กรรมการ
อาจารย์ ดร. สมชาย เตียวกุล

..... กรรมการ
ศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

22 กรกฎาคม 2551

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ ลิสุวรรณ์ ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระผู้ซึ่งกรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา สละเวลาอันมีค่า และตรวจแก้ไขงานการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร. สมชาย เตียวกุล และศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ กรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ ที่ได้กรุณาให้ความรู้และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าแบบอิสระในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ดร. อุปถัมภ์ ภาภูตานนท์ ณ มหาสารคาม ผู้อำนวยการสำนักบริหาร เชียงใหม่ในท่าซาฟารี ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลและให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการเชียงใหม่ในท่าซาฟารีซึ่งเป็นประโยชน์อย่างสูงต่อการค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ เรือตรีบรรยง วศิศิริศักดิ์ รองผู้อำนวยการสำนักบริหาร เชียงใหม่ในท่าซาฟารี ผู้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลและให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก และเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยดำเนินการได้จนประสบผลสำเร็จ

ขอขอบคุณ คุณรัตนา เรือนทราย และคุณนิมิตร งามบุตรเจ้าหน้าที่เชียงใหม่ในท่าซาฟารี ที่ช่วยในการหาข้อมูล ต่าง ๆ ในเชียงใหม่ในท่าซาฟารี

ขอขอบคุณ คุณแสน กันทาราช ผู้ดูแลสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือ ผู้กรุณาสละเวลาให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพป่าไม้ของสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือก่อนการสร้างเชียงใหม่ในท่าซาฟารี

ขอขอบคุณในไมตรีอันดีของชาวบ้านตองกายเหนือทุกท่าน ซึ่งมีสามารถเอ่ยนามได้ครบถ้วน ที่ได้ให้ความร่วมมือและเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้ดำเนินการจนประสบผลสำเร็จ

การวิจัยครั้งนี้จะไม่สามารถสำเร็จได้หากมิได้รับความกรุณาจากคุณแม่จินดา วีระประพันธ์ และขอบคุณญาติมิตรทุกท่านที่เป็นกำลังใจเสมอ และขอขอบคุณ คุณอนันต์ แก้วคำมูล ที่คอยเป็นกำลังใจ คอยอยู่เคียงข้างและคอยช่วยเหลือตลอดมา

สุดท้ายหากการวิจัยนี้มีสิ่งขาดตกบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขอภัยเป็นอย่างสูงในข้อบกพร่องและความผิดพลาดนั้น และผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการวิจัยนี้คงมีประโยชน์บ้างไม่มากก็น้อยสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนผู้ที่สนใจศึกษาต่อไป

วชิรญาณ วีระประพันธ์

ชื่อเรื่องการค้าคว่ำแบบอิสระ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ผู้เขียน นางสาวชริณัฐ วีระประพันธ์

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้าคว่ำแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ ลิสุวรรณ์ ประธานกรรมการ
 อาจารย์ ดร. สมชาย เดียวกุล กรรมการ
 ศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ กรรมการ

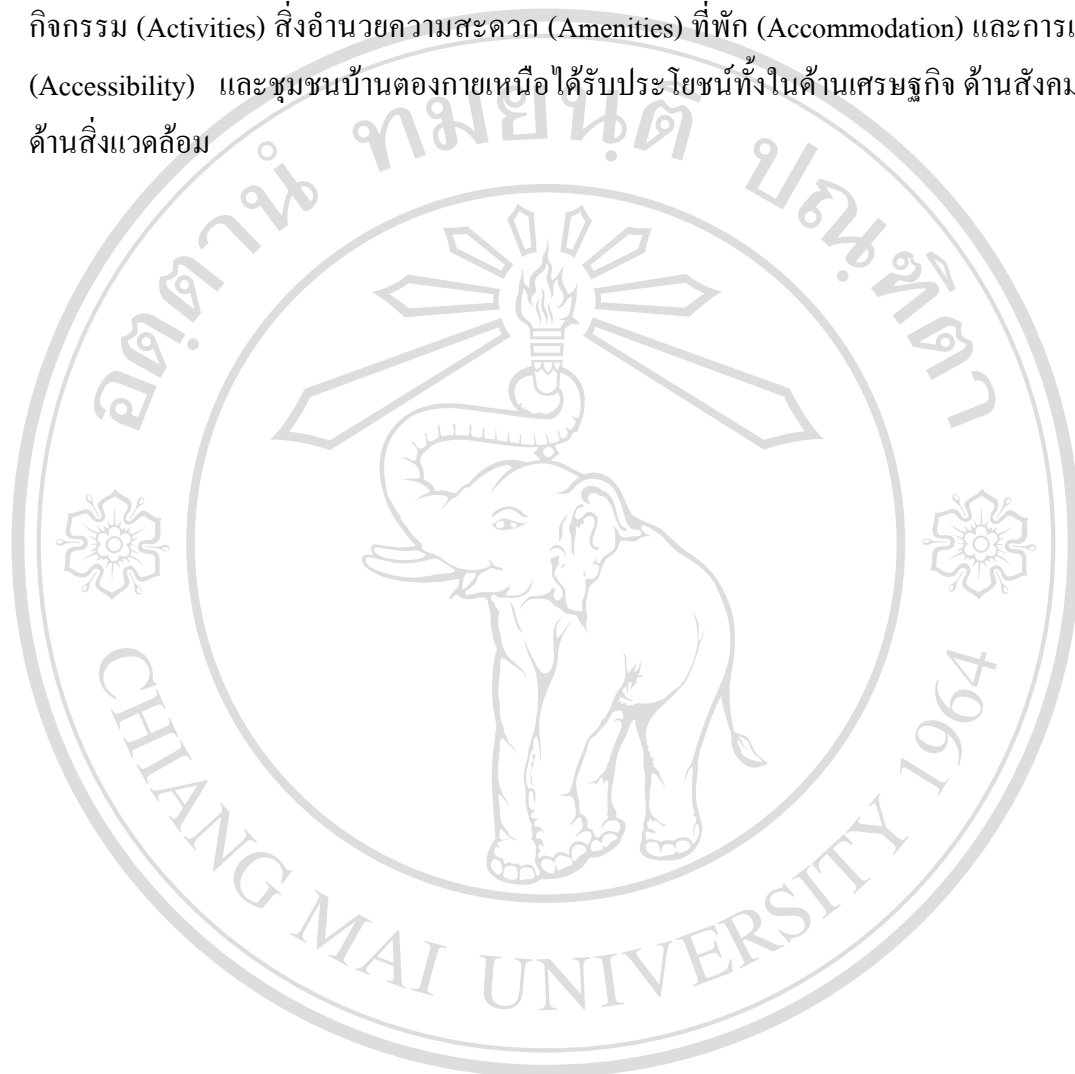
บทคัดย่อ

การศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาริบททางด้านป่าไม้ในการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบในการจัดการการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี กับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเพื่อศึกษาประโยชน์ที่ชุมชนรอบข้างจะได้รับจากการจัดการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ข้อมูลจำเป็นสำหรับการศึกษารวบรวมได้จากผู้ให้ข้อมูลหลัก 4 กลุ่ม คือ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เจ้าหน้าที่ป่าไม้ นักท่องเที่ยว และประชากรผู้เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีการประกอบกันโดยใช้ประเด็นการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ การสังเกต และการแจกแบบสอบถามโดยแบบสอบถามแยกเป็นชาวบ้าน 136 ครัวเรือน ครัวเรือนละ 1 คน และนักท่องเที่ยว 200 คน และการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีเชิงพรรณนาและสถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

บริบททางด้านทรัพยากรป่าไม้ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ ซึ่งเคยถูกบุกรุกจากชาวบ้านเพื่อทำการเกษตรกรรมและหาของป่าเพื่ออุปโภค บริโภค และค้าขาย ปัจจุบันพื้นที่ถูกพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่สวยงาม มีชุมชนที่อยู่

ใกล้เคียงกับเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี คือ หมู่บ้านตองกายเหนือ มีประชากรทั้งสิ้น 210 ครัวเรือน เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้จัดการการท่องเที่ยวออกเป็น 5 องค์ประกอบ คือ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) กิจกรรม (Activities) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ที่พัก (Accommodation) และการเข้าถึง (Accessibility) และชุมชนบ้านตองกายเหนือได้รับประโยชน์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Independent Study Title Ecotourism Management of Chiang Mai Night Safari

Author Miss Wachiraya Weerapraphan

Degree Master of Arts (Man and Environment Management)

Independent Study Advisory Committee

Assoc. Prof. Dr. Chukiat Leesuwat Chairperson

Lect. Dr. Somchai Teaukul Member

Prof. Dr. Anurak Panyanuwat Member

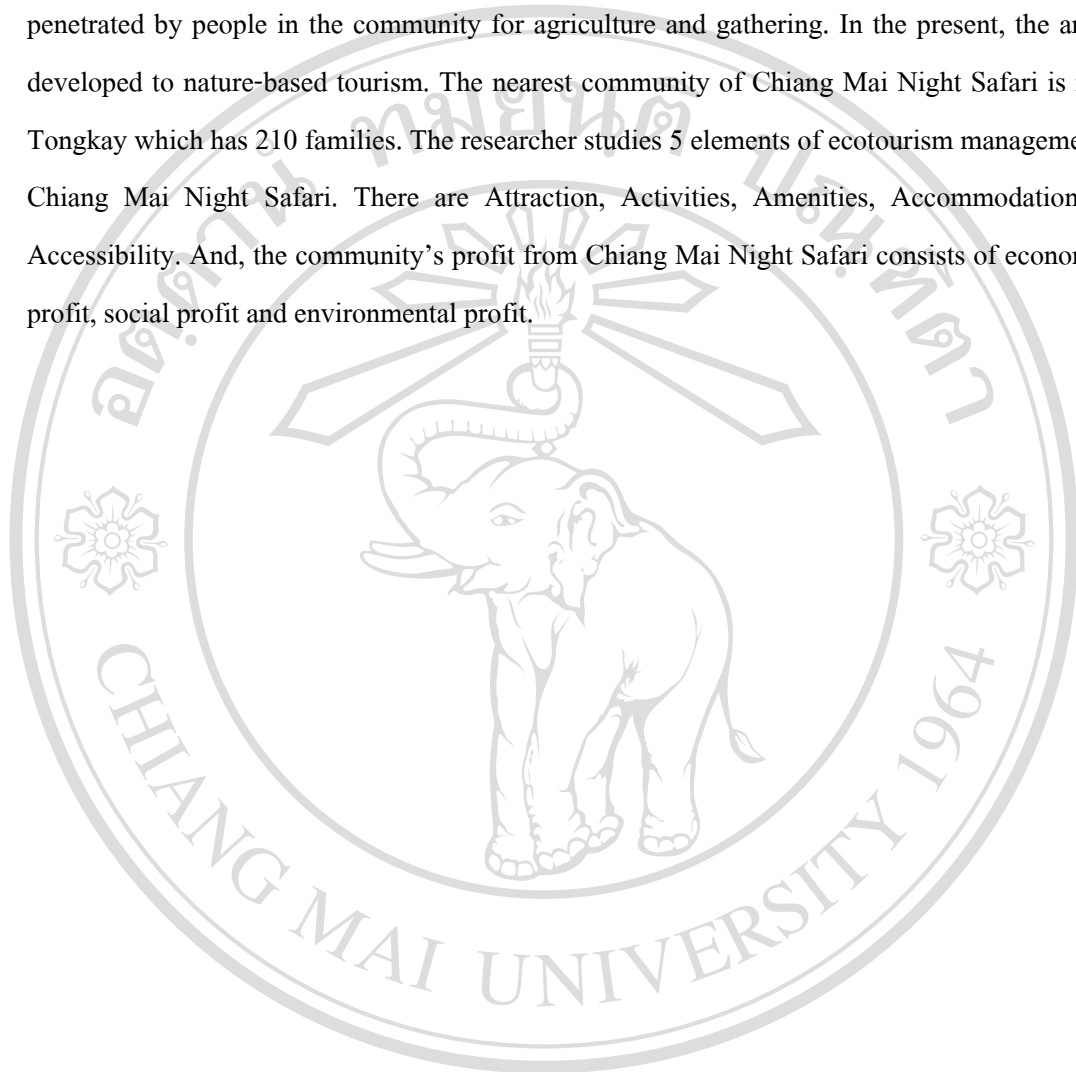
ABSTRACT

The three main objectives of this research, namely, Ecotourism Management of Chiang Mai Night Safari, were to study the forestry context of ecotourism of Chiang Mai Night Safari, to analyze 5 A's compare with ecotourism, and to study the community's profit from ecotourism management of Chiang Mai Night Safari.

This qualitative research identified 4 groups of key informants. Those were a director and officials of Chiang Mai Night Safari, one forestry official, tourists and concerned people in the north Tongkay community. The researcher applied a number of different items to collect data.

Those were formal and informal interview items, observation items, questionnaire items; 136 for people in the community and 200 for tourists, and documentary analysis. The data were, then, checked and analyzed using descriptive and statistical descriptive measures including means and standard deviations. The results of the research were as follow:

The forestry context of Chiang Mai Night Safari were nature-based tourism, consists of Dry Dipterocarp and Mixed Dicotyledonous forest. Originally, this area is deteriorated forest and penetrated by people in the community for agriculture and gathering. In the present, the area is developed to nature-based tourism. The nearest community of Chiang Mai Night Safari is north Tongkay which has 210 families. The researcher studies 5 elements of ecotourism management of Chiang Mai Night Safari. There are Attraction, Activities, Amenities, Accommodation and Accessibility. And, the community's profit from Chiang Mai Night Safari consists of economical profit, social profit and environmental profit.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฎ
สารบัญภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	6
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	8
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	10
2.2 แนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	15
2.3 แนวคิดองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว	16
2.4 แนวคิดส่วนประสมทางการตลาด	18
2.5 แนวคิดความสามารถในการรองรับของพื้นที่	22
2.6 แนวคิดชุมชนกับการท่องเที่ยว	25
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
2.8 กรอบแนวคิดในการศึกษา	35
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล	38
3.2 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล	40
3.3 วิธีการเก็บข้อมูล	43
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
4.1 บริบททั่วไปของการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทศวรรษที่ผ่านมา ด้านกายภาพ และบริบททางด้านทรัพยากรป่าไม้	48
4.2 องค์ประกอบในการจัดการการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทศวรรษที่ กับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	61
4.3 ผลทางบวกและทางลบที่ชุมชนรอบข้างจะได้รับจากการจัดการ การท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทศวรรษที่	98
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการศึกษา	107
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	109
5.3 ข้อเสนอแนะ	115
บรรณานุกรม	118
ภาคผนวก	124
ภาคผนวก ก ประเด็นสัมภาษณ์ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เชียงใหม่ในทศวรรษที่	125
ภาคผนวก ข ประเด็นสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนหมู่บ้านท่องเที่ยว	127
ภาคผนวก ค ประเด็นสัมภาษณ์ประชากรในหมู่บ้านท่องเที่ยว	128
ภาคผนวก ง แบบสอบถามนักท่องเที่ยวในเชียงใหม่ในทศวรรษที่	129
ภาคผนวก จ แบบสอบถามประชากรในหมู่บ้านท่องเที่ยว	132
ภาคผนวก ฉ ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างประชากรของ Krejcie และ Morgan	135
ภาคผนวก ช ภาพประกอบการศึกษาแผนที่หมู่บ้านท่องเที่ยว	136
ภาคผนวก ซ รายชื่อสัตว์ในส่วนแสดงต่าง ๆ	137
ภาคผนวก ฅ รายชื่อสัตว์หิมพานต์	140
ประวัติผู้เขียน	143

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2544 – 2548	4
2 แสดงผลดีผลเสียที่มาจากการท่องเที่ยว	27

The logo of Chiang Mai University is a large circular emblem. It features a central elephant standing and facing left, with a traditional Thai lamp (Lampang) on its trunk. Above the elephant is a sunburst or starburst design. The emblem is surrounded by a circular border containing the university's name in Thai script at the top and 'CHIANG MAI UNIVERSITY 1964' in English at the bottom. There are also decorative floral motifs on the sides.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ	หน้า
1 หลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	13
2 กรอบแนวคิดในการศึกษา	37
3 โครงสร้างการบริหารงานในเชียงใหม่ในทศวรรษที่ 1960-1970	51

The logo of Chiang Mai University is a circular emblem. In the center is a stylized elephant facing left, with a decorative tusk. Above the elephant is a sunburst or flame-like symbol. The emblem is surrounded by a circular border containing the Thai text 'มหาวิทยาลัยเชียงใหม่' at the top and 'CHIANG MAI UNIVERSITY 1964' at the bottom. There are also decorative floral motifs on the sides.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 ภาพแผนที่ที่ตั้งเชียงใหม่ในทซาฟารีโดยสังเขป	54
2 การแสดงน้ำพุดนตรี	65
3 แผนที่การนั่งรถชมสัตว์ในส่วนของ “Predator Prowl”	66
4 แผนที่การนั่งรถชมสัตว์ในส่วนของ “Savanna Safari”	68
5 การนั่งรถชมสัตว์	71
6 การนั่งรถชมสัตว์	71
7 แผนที่การเดินทางชมสัตว์ในส่วนของ “Jaguar Trail”	74
8 การเดินทางชมสัตว์ในส่วนของ “Jaguar Trail”	75
9 การเดินทางชมสัตว์ในส่วนของ “Jaguar Trail”	75
10 การขับรถ ATV ในเส้นทางวิบากแบบ off road	78
11 การขับรถ ATV ในเส้นทางวิบากแบบ on road	78
12 ภาพบริเวณ Food Court	80
13 ร้านขายของที่ระลึก	81
14 ภาพแสดงการกระจายตัวของที่พัก	86
15 ที่พักสไตล์รีสอร์ท	87
16 ที่พักสไตล์รีสอร์ท	87
17 เส้นทางรถนั่งรถมาห้องน้ำบริเวณสถานี “Predator Prowl” และสถานี “Savanna Safari”	88
18 แผนที่การเดินทางเข้าสู่เชียงใหม่ในทซาฟารี	90
19 เส้นทางเข้าสู่เชียงใหม่ในทซาฟารี	91
20 ระบบขนส่ง	93
21 แผนที่แสดงที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เชียงใหม่ในทซาฟารี	96

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่มีความสวยงามทางธรรมชาติและมีประวัติศาสตร์วัฒนธรรมอันเก่าแก่ที่ถูกถ่ายทอดและสั่งสมกันมา กิจกรรมการท่องเที่ยวจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ได้รับคามนิยมและได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนจำนวนมาก เพราะเป็นกิจกรรมที่สร้างประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการสร้างงานและกระจายรายได้ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค ฯลฯ ทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวถูกใช้เป็นกลยุทธ์หนึ่งของรัฐในการสร้างรายได้เพื่อการพัฒนาประเทศด้วยทำเลที่ตั้งของประเทศไทยที่เอื้ออำนวยต่อการเดินทางท่องเที่ยวที่เป็นข้อได้เปรียบคู่แข่ง ทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างรวดเร็ว (สาคริน บุญพิทักษ์, 2546)

เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2503 ที่ ฯพณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว ด้วยการก่อตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้นนั้น นโยบายการท่องเที่ยวยังไม่ถือว่าเป็นนโยบายหลักของรัฐบาล จนต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2527 ในสมัย ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี การรณรงค์การท่องเที่ยวเพื่อให้ชาวต่างชาติมาเที่ยวเมืองไทยจึงได้เริ่มต้นขึ้นอย่างจริงจัง นโยบายการท่องเที่ยวเริ่มทวีความสำคัญมากขึ้นจนทุกรัฐบาลจะต้องมุ่งเน้นในเรื่องนี้และถือเป็นนโยบายหลักนโยบายหนึ่งของรัฐบาลตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาเพราะทุกฝ่ายได้ยอมรับว่า การท่องเที่ยวได้กลายเป็นอุตสาหกรรม นำรายได้เข้าประเทศปีละหลายแสนล้านบาท (ไชยา ยิมวิไล, 2544) นอกจากนี้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังเป็นการเสริมสร้างงาน การกระจายรายได้ และความเจริญสู่ท้องถิ่นในภูมิภาคอย่างทั่วถึง จากการที่ได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าว จึงทำให้ภาครัฐมีนโยบายในการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้นมากมาย เพื่อเป็นการรองรับการท่องเที่ยว (จิราเจตน์ อุดมศรี, 2547)

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีการพัฒนามาเป็นลำดับ ยังมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะการคมนาคมก็ยิ่งทำให้การเดินทางท่องเที่ยวได้ขยายวงกว้างออกไป โดยมีวัตถุประสงค์ต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นเพื่อธุรกิจ เพื่อการนันทนาการ และเพื่อการศึกษาหาความรู้ในสิ่งที่ไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น การท่องเที่ยวขึ้นประกอบด้วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงได้แก่ ธุรกิจการขนส่ง ธุรกิจด้านที่พักอาศัย ธุรกิจการนำเที่ยว และธุรกิจการค้าของที่ระลึก ธุรกิจเหล่านี้จะขายบริการให้แก่นักท่องเที่ยวโดยตรง และยังมีธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม เช่น การผลิตสินค้า

เกษตรกรรม การผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นต้น การซื้อบริการของนักท่องเที่ยว เป็นการสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น และทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น จึงนับว่าการท่องเที่ยวเป็นการกระจายการสร้างงานและกระจายรายได้ไปสู่ชนบทอย่างแท้จริง (วิไลภรณ์ ชันติสิทธิ์, 2541) แต่อย่างไรก็ตาม การเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกลับทำให้สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวและสภาพงานของการท่องเที่ยวลดถอยลง การจัดการการท่องเที่ยวแต่ละแห่งนั้นมักประสบปัญหาที่สวนทางระหว่างการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมกับการพัฒนาอยู่เสมอ แต่การท่องเที่ยวก็สามารถเดินไปพร้อมกับการอนุรักษ์ได้ รวมทั้งนักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้ไปพร้อมกัน เพียงแต่มีการจัดการและสำนึกที่ดีเท่านั้น แนวความคิดดังกล่าวนี้มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันไป เช่น Sustainable Tourism, Green Tourism, Bio Tourism, การท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แต่ที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายที่สุดคือ Ecotourism โดยมีหลักการกว้าง ๆ คือ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยนักท่องเที่ยวจะต้องได้รับความรู้จากการท่องเที่ยวนั้นอย่างแท้จริงและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ รวมทั้งท้องถิ่นควรจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย สำหรับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จะใช้คำว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แทน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2538)

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ และเพลิดเพลินกับทัศนียภาพของพืชพรรณและสัตว์ป่า รวมถึงวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ ซึ่งจะพิจารณาได้จากองค์ประกอบหลัก 4 ประการ คือ (กุลวรา สุวรรณพิมล, 2548) ประการแรก ต้องดำเนินการในขอบเขตความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ประเพณี วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการการท่องเที่ยว ประการที่สอง ต้องตระหนักต่อการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว ประการต่อมา ต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และประการสุดท้าย ต้องขึ้นตามความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่น และชุมชนในพื้นที่นั้น ๆ ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงมีองค์ประกอบสำคัญที่ควรพิจารณา 3 ประการ คือ การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และการกระจายรายได้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, อ้างแล้ว)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (2543, อ้างถึงในกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, อัดสำเนา) ได้ให้แนวทางของการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว (Tourism Management) ว่า เป็นการกระทำอย่างมีเป้าหมาย ที่สอดคล้องกับหลักการทฤษฎีและแนวคิดที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงสภาพที่แท้จริง รวมทั้งข้อจำกัดต่าง ๆ ของสังคมและ

สภาพแวดล้อม การกำหนดแนวทางมาตรการ และแผนปฏิบัติการที่ดี ต้องคำนึงถึงกรอบความคิดที่ได้กำหนดไว้ มิฉะนั้นแล้ว การจัดการท่องเที่ยวจะดำเนินไปอย่างไรทิศทางและประสบความสำเร็จหรือไม่ สำหรับการพิจารณาการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ (Systemic Approach) และบรรลุวัตถุประสงค์นั้นจำเป็นต้องพิจารณาระบบย่อย (Subsystem) หรือองค์ประกอบหลักในการจัดการการท่องเที่ยว และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542ก, อ้างถึงในกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, อ้างแล้ว) ได้จำแนกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบแรก ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำพุร้อน ถ้ำ และทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิต และแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการและบันเทิง สำหรับองค์ประกอบที่สอง คือ การบริการการท่องเที่ยว ได้แก่ บริการขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยว บริการที่พักแรม บริการอาหารและบันเทิง บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ รวมถึงบริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก และองค์ประกอบสุดท้าย คือ การตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งทำได้ 2 วิธี คือ ให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว และโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

จังหวัดเชียงใหม่เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำนวนมาก ทั้งทรัพยากรป่าไม้ แหล่งต้นน้ำและแม่น้ำลำธารสายสำคัญ แหล่งศิลปวัฒนธรรมที่เก่าแก่ และนอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางการเมืองการปกครอง การศึกษา และการท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนบนมาตั้งแต่โบราณ และพบว่าโดยเฉพาะแหล่งธรรมชาติต่าง ๆ ที่มีอยู่ถูกนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวค่อนข้างสูง ทำให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่มีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปี ดังตาราง 1 แสดงให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ระหว่างปี พ.ศ. 2544 ถึง 2548

ตาราง 1 จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2544-2548

รายการ	2544 (2001)	2545 (2002)	2546 (2003)	2547 (2004)	2548 (2005)
จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือน	3,452,878	3,660,886	3,399,906	3,898,543	3,997,776
ชาวไทย	1,907,511	1,852,168	1,922,059	2,101,099	2,160,142
ชาวต่างประเทศ	1,545,367	1,808,718	1,477,847	1,797,444	1,837,634
จำนวนนักท่องเที่ยว¹	3,175,861	3,197,790	3,146,194	3,623,395	3,708,795
ชาวไทย	1,683,600	1,639,473	1,714,843	1,877,194	1,922,042
ชาวต่างประเทศ	1,492,261	1,558,317	1,431,351	1,746,201	1,789,753
จำนวนนักท่องเที่ยว²	277,017	263,096	253,712	275,148	288,981
ชาวไทย	223,911	212,695	207,216	223,905	238,100
ชาวต่างประเทศ	53,106	50,401	46,496	51,243	50,881

1. นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เดินทางไปเยือนจังหวัดนั้น โดยวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่ไม่ใช่การทำงานประจำ การศึกษา และไม่ใช่คนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนา หรือศึกษาอยู่ที่จังหวัดนั้น ทั้งนี้ต้องพักค้างคืนอย่างน้อย 1 คืน
 2. นักทัศนาจร หมายถึง ผู้เยี่ยมเยือนที่ไม่พักค้างคืน
- ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ เขต 1

อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้เวลาการท่องเที่ยวในเวลากลางวัน แหล่งท่องเที่ยวในเวลากลางคืนมีเพียงตลาดไนท์บาซาร์ การรับประทานอาหารแบบขันโตกและชมการแสดงวัฒนธรรมพื้นบ้าน และการแสดงช้างเท่านั้น ทำให้นักท่องเที่ยวขาดแหล่งท่องเที่ยวในเวลากลางคืน และเพื่อเป็นการสอดคล้องกับนโยบายการท่องเที่ยวของภาครัฐในการเสริมสร้างรายได้ของประเทศในสมัยของนายกรัฐมนตรี พตท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการบริการและการท่องเที่ยวว่า การท่องเที่ยว คือ หนทางสำคัญของการทำรายได้เข้าสู่ประเทศ ดังนั้นรัฐบาลจึงมีนโยบายในการส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานของการบริการ เพิ่มความหลากหลายของรูปแบบการให้บริการและการท่องเที่ยว จึงได้มีแนวคิดที่จะเพิ่มกิจกรรม และความหลากหลาย การท่องเที่ยวในเวลากลางคืนและต้องเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ ให้ความรู้ และ

ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมต่อชุมชนในพื้นที่ในจังหวัดและในภาพรวมของประเทศ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2546) ดังนั้น เชียงใหม่ในทศวรรษที่ 1990 ได้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ข้ามคำค้ำนอกจากสถานเริงรมย์ที่มีอยู่ทั่วเมืองเชียงใหม่ ซึ่งการมาเที่ยวที่เชียงใหม่ในทศวรรษนี้สามารถมาได้ทั้งครอบครัว สร้างความสัมพันธ์อันดีให้กับครอบครัวได้ นอกจากนั้นแล้ว เชียงใหม่ในทศวรรษนี้ยังเป็นแหล่งความรู้ ความบันเทิงของนักเรียนและนักศึกษาทั่วไปในการศึกษาชีวิตของสัตว์ อีกทั้ง เชียงใหม่ในทศวรรษนี้จะช่วยเสริมสร้างความตระหนักและความเข้าใจของประชาชนต่อการอนุรักษ์สัตว์ป่าและสิ่งแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้น

เชียงใหม่ในทศวรรษนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ในบริเวณสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย โดยมีพื้นที่ทั้งหมดรวม 819 ไร่ 2 งาน 60 ตารางวา ในเขตตำบลแม่เหิยะ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง และตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, อ้างแล้ว) ภายในเชียงใหม่ในทศวรรษนี้มีกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การนั่งรถชมสัตว์ การเดินชมสัตว์ การขับรถ ATV การแสดงน้ำพุดนตรี และมีที่พักไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดนั้นเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะพื้นที่ป่าไม้ที่เคยเป็นสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือมาก่อน ดังนั้นการสร้างเชียงใหม่ในทศวรรษนี้จึงเกิดผลกระทบโดยตรงต่อทรัพยากรป่าไม้ เนื่องจากต้องมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ป่าให้สามารถสร้างอาคารและสร้างสถานที่สำหรับส่วนแสดงของสัตว์ อาจทำให้ป่าไม้ถูกทำลายมากกว่าขีดจำกัดในการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ของธรรมชาติ และบริเวณโดยรอบนั้นก็เป็นที่ตั้งของชุมชน 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลสุเทพ ตำบลแม่เหิยะ อำเภอเมือง และตำบลหนองควาย อำเภอหางดง ซึ่งได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบจากการสร้างเชียงใหม่ในทศวรรษนี้ด้วย ประชากรในหมู่บ้านอาจได้รับการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐาน แต่อาจสูญเสียประโยชน์จากพื้นที่ป่าไม้ที่เคยเป็นของกรมป่าไม้ โดยพื้นที่ที่อยู่ใกล้เชียงใหม่ในทศวรรษนี้และได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าไม้มากที่สุด คือ พื้นที่หมู่บ้านดอยกายนเหนือ ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง

ดังนั้น ผู้ศึกษาเกิดความสนใจที่จะศึกษาบริบททางทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ด้านป่าไม้ของเชียงใหม่ในทศวรรษนี้เป็นอย่างไร ศึกษาว่าเชียงใหม่ในทศวรรษนี้มีองค์ประกอบในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากน้อยเพียงใด นอกจากนั้นแล้วยังต้องการศึกษาว่าการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทศวรรษนี้มีประโยชน์ต่อชุมชนอย่างไร

1.2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาบริบททางด้านป่าไม้ในการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบในการจัดการการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
3. เพื่อศึกษาประโยชน์ที่ชุมชนรอบข้างจะได้รับจากการจัดการการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

1.3. ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษาสำหรับการศึกษาครั้งนี้คือ พื้นที่ในเขตเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 819 ไร่ 2 งาน 60 ตารางวา และพื้นที่นอกเขตไนท์ซาฟารีซึ่งเป็นชาวบ้านตองกายเหนือ หมู่ 12 ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของเนื้อหา

สำหรับเนื้อหาและสาระของการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็นส่วนตัวต่าง ๆ ดังนี้

1. บริบทของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ประกอบไปด้วย
 - ประวัติความเป็นมาของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
 - ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านตองกายเหนือ
 - สภาพทางกายภาพ
 - ทรัพยากรป่าไม้
 - การจัดการด้านอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
2. การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
 - องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ศึกษาถึงองค์ประกอบดังต่อไปนี้
 - 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)
 - การแสดงน้ำพุคนตรี
 - 2) กิจกรรม (Activities)
 - การนั่งรถชมสัตว์พร้อมการบรรยายให้ความรู้
 - การเดินชมสัตว์
 - การขับรถ ATV

3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

- ร้านอาหาร
- ร้านขายของที่ระลึก
- ห้องสุขา
- ลานจอดรถ

4) ที่พัก (Accommodation)

- บ้านพักสไตล์รีสอร์ท
- แคมป์กราวด์

5) การเข้าถึง (Accessibility)

- การเข้าถึง
- การเดินทาง
- ระบบขนส่ง
- แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

3. การได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวของชุมชน

- ผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในนันทชาฟารี ซึ่งครอบคลุมในด้าน

- เศรษฐกิจ ศึกษาเรื่องการสร้างงาน การแบ่งผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน ระบบตลาดเมื่อมีการจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคแก่นักท่องเที่ยว ระบบการผลิตวัตถุดิบท้องถิ่นเพื่อป้อนตลาด และเกิดการพัฒนารายได้จากแหล่งรายได้ใหม่
- สังคม และวัฒนธรรม สิ่งอำนวยความสะดวกของชุมชน ได้แก่ สาธารณูปโภค พื้นฐาน ถนน ไฟฟ้า ประปา อาจได้รับการปรับปรุง เกิดการพัฒนาการศึกษา และพัฒนาสาธารณสุขในชุมชนเพิ่มมากขึ้น
- สิ่งแวดล้อม ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ป่า การปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ สร้างความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่คนในท้องถิ่น

ขอบเขตของเวลา

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดศึกษาในช่วงระหว่างเดือนตุลาคม 2550 ถึงเดือนกรกฎาคม 2551 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำราต่าง ๆ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2550 และจัดทำโครงร่าง จากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลพร้อมกับดำเนินการวิจัยอยู่เสมอ จนถึงเดือนกรกฎาคม 2551

ขอบเขตของประชากร

ประชากร ได้แก่ ประชากรในหมู่บ้านตองกายเหนือ หมู่ 12 ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งหมู่บ้านตองกายเหนือเป็นพื้นที่อยู่ติดกับเชียงใหม่ในทิวเขาฟาร์มมากที่สุด และชาวบ้านได้รับประโยชน์จากเชียงใหม่ในทิวเขาฟาร์มมากที่สุด ขนาดประชากรในหมู่บ้านตองกายเหนือมีทั้งหมด 210 ครัวเรือน และจากตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ R.V. Krejcie และ D.W. Morgan (ระบบออนไลน์) (ดูรายละเอียดตารางได้ในภาคผนวก ก) มีกลุ่มตัวอย่าง 136 ครัวเรือน ครัวเรือนละ 1 คน

1.4. นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ และเพลิดเพลินกับทัศนียภาพของพืชพรรณและสัตว์ป่า รวมถึงวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ

การจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำอย่างมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับหลักการทฤษฎี และแนวคิดที่เหมาะสม ยิ่งไปกว่านั้นยังคงคำนึงถึงสภาพที่แท้จริง รวมทั้งข้อจำกัดต่าง ๆ ของสังคมและสภาพแวดล้อม การกำหนดแนวทาง มาตรการ และแผนปฏิบัติการที่ดี ต้องคำนึงถึงกรอบความคิดที่ได้กำหนดไว้ มิฉะนั้นแล้ว การจัดการท่องเที่ยวจะดำเนินไปอย่างไรทิศทางและประสบความสำเร็จ

เชียงใหม่ในทิวเขาฟาร์ม แหล่งท่องเที่ยวในยามค่ำคืนที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและเรียนรู้พฤติกรรมของสัตว์ และสัมผัสกับธรรมชาติของป่าเต็งรัง และป่าเบญจพรรณที่สวยงามและร่มรื่น รวมถึงสัมผัสกับสถาปัตยกรรมอันสวยงามของล้านนาที่ผสมผสานกับวัฒนธรรมแอฟริกันได้อย่างลงตัว

บริบททางด้านป่าไม้ หมายถึง สภาพพื้นที่ป่า ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ ซึ่งเป็นองค์ประกอบของป่าไม้ ในเขตพื้นที่ของเชียงใหม่ในทิวเขาฟาร์ม มีพื้นที่ทั้งหมด 819 ไร่ 2 งาน 60 ตารางวา

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนั้นให้มีศักยภาพสูงสุด ซึ่งองค์ประกอบนั้น ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ได้แก่ การแสดงน้ำพุดนตรี กิจกรรม (Activities) ได้แก่ การนั่งรถชมสัตว์พร้อมการบรรยายให้ความรู้ การเดินชมสัตว์ และการขับรถ ATV สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ได้แก่ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา และลาดจอดรถ ที่พัก (Accommodation) ได้แก่ บ้านพัก สไลด์ลีสอร์ทและแคมป์กราวด์ และการเข้าถึง (Accessibility) ได้แก่ การเข้าถึง การเดินทาง ระบบขนส่ง และแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

กิจกรรมการท่องเที่ยวในเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้
ตระหนักถึงทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า ได้แก่ การนั่งรถชมสัตว์ การเดิน
ชมสัตว์ การขับรถ ATV และที่พัก

ประโยชน์ของชุมชน คือ ผลทางบวกที่ชุมชนบ้านตองกายเหนือ ได้รับจากเชียงใหม่ในทิว
เขาฟารี ทั้งที่เป็นผลบวกทางด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1. แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อังกแล้ว) กล่าวถึง Ecotourism ว่าเป็นสิ่งี่ได้รับความสนใจมาก และมีผู้ที่พยายามบัญญัติศัพท์เป็นภาษาไทยไว้หลายคำ เช่น นิเวศสัญจร การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ และการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ แต่สำหรับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ใช้คำว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แทนคำว่า Ecotourism

- ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) มีผู้ให้ความหมายไว้ค่อนข้างหลากหลาย ซึ่งก็มีความสอดคล้องกันอยู่ Hector Ceballos-Lascurain (1990, อ้างถึงในชูสิทธิ์ ชูชาติ และคณะ, 2538) เป็นบุคคลแรกที่กำหนดความหมายไว้ว่า Ecotourism เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณและสัตว์ป่าตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรม ที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้น ในประเด็นเดียวกัน Elizabeth Boo (1991, อ้างถึงในสุภาวดี มีสิทธิ์ และคณะ, 2545) ให้ความหมายคล้ายคลึงกันว่าเป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีรายได้สำหรับการดูแลรักษาพื้นที่ การสร้างงานให้ชุมชนหรือท้องถิ่น และการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม Raff Buckley แห่ง International Centre of Ecotourism Research of Griffith University ประเทศออสเตรเลีย (2000, อ้างถึงในอุไรวรรณ ตองกาย, 2545) นิยามว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ถูกรจัดการดูแลอย่างยั่งยืน อยู่บนพื้นฐานของธรรมชาติ มีการศึกษาเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและ/หรือสิ่งแวดล้อมเอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และสร้างความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยว

สำหรับในประเทศไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (1995, อ้างถึงในชูสิทธิ์ ชูชาติ และคณะ, อ้างแล้ว) ให้ความหมายว่า คือการท่องเที่ยวที่เข้าไปสัมผัสธรรมชาติ ซึ่งต้องมีการให้ความรู้ทางนิเวศวิทยาจากผู้มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ อย่างแท้จริง เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความรู้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ความหมายยังได้รวมไปถึงสภาพทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นจะต้องได้รับการรักษาไว้ ในความหมายเดียวกัน กราเดซ พย์ตวิเชียร์ (2539, อ้างถึงในสุภาวดี มีสิทธิ์, อ้างแล้ว) กล่าวว่า เป็นการเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น มีขอบเขตซึ่งจำกัด โดยรูปแบบและสถานที่ ตลอดจนในเรื่องกลุ่มนักท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (จุดสสารการท่องเที่ยว, 2542) กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า เป็นการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีทำให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการ เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่น และสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน และ ปุสดี อากมานนท์ มอนซอน และคณะ (1992, อ้างถึงในสุทธิพิศ ชูชาติ และคณะ, อ้างแล้ว) ให้คำนิยามไว้ว่าหมายถึงการท่องเที่ยวชมธรรมชาติหรือการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาความเป็นมาของธรรมชาติ โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาใดๆ หรือเป็นธรรมชาติ แท้ ๆ ซึ่งรวมไปถึงวิถีชีวิตทัศน ภูมิประเทศ น้ำ พืช และสัตว์ป่า

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น กล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการเรียนรู้ และเพลิดเพลินกับทัศนียภาพของพืชพรรณ และสัตว์ป่า รวมถึงวัฒนธรรมของคน ในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ

- องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540, อ้างถึงในทีมวิจัยชาวบ้านป่าเหมี้ยง, 2547) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบหลัก (Key Elements) ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นมิติ 4 ด้าน คือ

องค์ประกอบแรก เป็นองค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องเนื่องกับธรรมชาติเป็นหลัก มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identity of Authentic or Endemic or Unique) ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Eco-System) ในพื้นที่ของแหล่งนั้น ดังนั้นองค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ

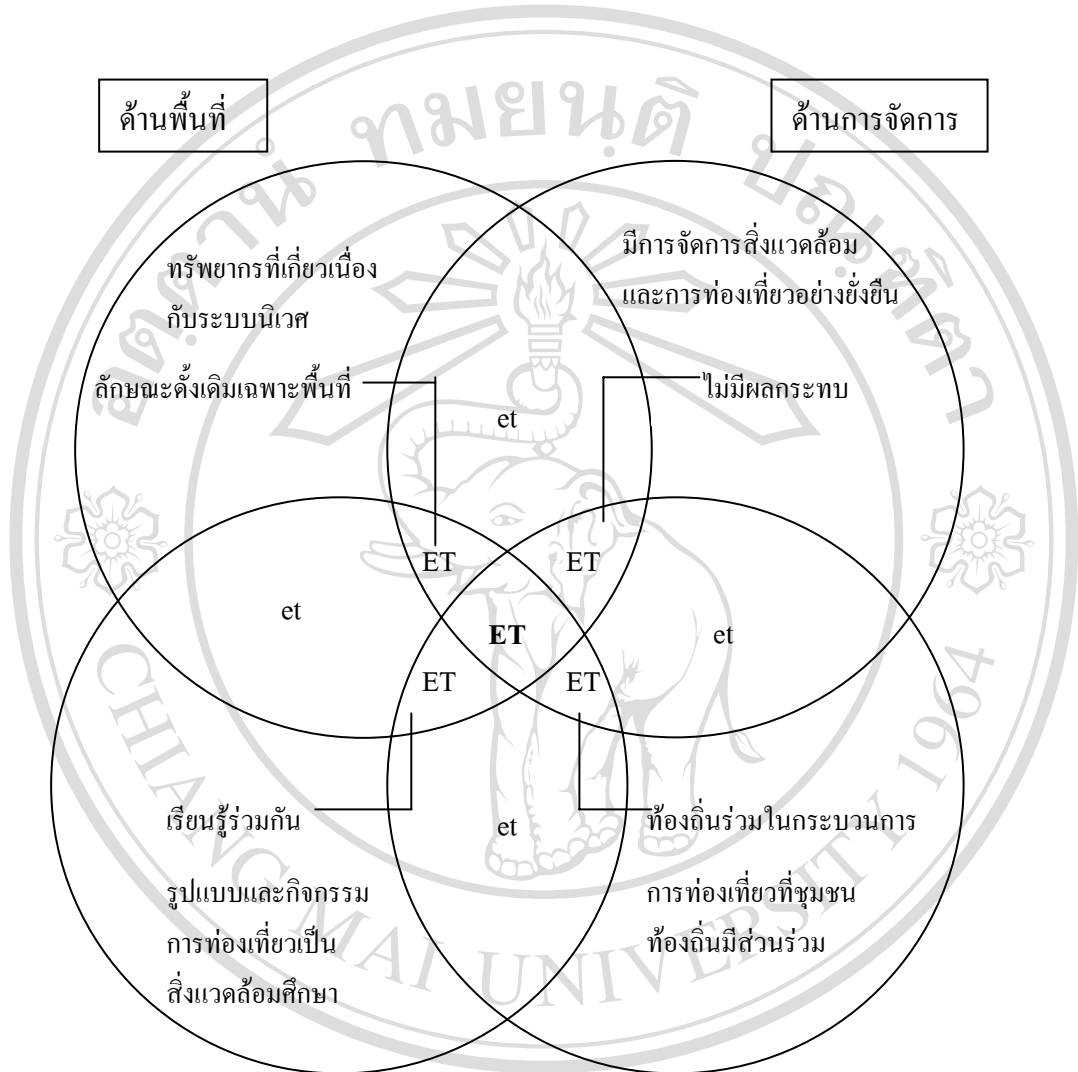
องค์ประกอบที่สอง คือ องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (Responsible Travel) ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (no or low impact) มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขตจึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน

องค์ประกอบต่อมา คือ องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) โดยมีทำให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ประสบการณ์ (Experience) ความประทับใจ (Appreciation) เพื่อสร้างความตระหนัก และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องทั้งต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education-based Tourism)

องค์ประกอบสุดท้าย คือ องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน และประชาชนท้องถิ่น (Involvement of Local Community or People Participant) ที่มีส่วนร่วมเกือบตลอดกระบวนการ เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น (Local Benefit) โดยประโยชน์ต่อท้องถิ่นที่ได้ หมายความว่ารวมถึงการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทนเพื่อนำกลับมาบำรุงรักษา และจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี้เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า (grass root) จนถึงการปกครองท้องถิ่น และอาจรวมการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation-based Tourism)

จากองค์ประกอบทั้ง 4 ข้างต้น สามารถแสดงความสัมพันธ์ของหลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

แผนภูมิ 1 หลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
 ET, ET, et แสดงความเข้มข้นของการท่องเที่ยวแบบ Ecotourism
 ที่มา: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542)

จากแผนภูมิ 1 กล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ขององค์ประกอบหลักทั้ง 4 ด้าน หากการท่องเที่ยวใดมีองค์ประกอบครบสมบูรณ์แล้ว จัดเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สมบูรณ์

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, อ่างแล้ว) ได้กำหนดนโยบายหลักของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้ 8 ประการดังนี้

1. ส่งเสริม ชักจูง ให้นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเดินทางมาสู่ประเทศไทย เพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ เข้าเพิ่มพูนเศรษฐกิจส่วนรวมโดยริบถ้วน
2. ขยายแหล่งท่องเที่ยวให้กระจายไปในท้องถิ่น เพื่อเป็นการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวให้ถึงประชากรในทุกภูมิภาค
3. อนุรักษ์และฟื้นฟูสมบัติวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของไทยไว้ด้วยดีที่สุด
4. พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานที่ดี เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนให้มากขึ้น
5. เพิ่มความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้สามารถเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางต่าง ๆ ในประเทศไทย ด้วยความมั่นใจในความปลอดภัยของร่างกายและทรัพย์สินของตนและหมู่คณะ
6. ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยภายในประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและเยาวชน เพื่อเป็นการเพิ่มสวัสดิการด้านการท่องเที่ยวแก่คนไทย
7. ส่งเสริมคนไทยเข้าทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มากที่สุด
8. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม อันเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

จากแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ข้างต้น กล่าวโดยสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบโดยไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการสิ่งแวดล้อม ควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นต้องมีการให้การศึกษาความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจเพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในกระบวนการคิด การวางแผน ตลอดจนร่วมรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว และมีการกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกัน

2.2. แนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

- ความหมายของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

Pinchot (อ้างถึงในพวงเพชร ธนสิน, 2532) เป็นผู้บัญญัติคำว่า Conservation ขึ้นมา และได้ให้ความหมายไว้ว่า “The use of natural resources for the greatest good, for the greatest number, and for the longest time” และคำว่า Conservation ตามความหมายในพจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน คือ การสงวนรักษาทรัพยากรที่มีอยู่ด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยรู้จักใช้ให้ถูกต้องและได้ผลคุ้มค่า ให้มีการคงอยู่หรือสูญเสียน้อยที่สุด

นิวัติ เรืองพานิช (2537) กล่าวว่า การอนุรักษ์ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลายาวนานที่สุด ทั้งนี้ต้องให้สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด และจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรโดยทั่วถึงกันด้วย ฉะนั้นการอนุรักษ์จึงไม่ได้หมายถึงการเก็บรักษาทรัพยากรไว้เฉย ๆ แต่ต้องนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ (time and space) อีกด้วย ในประเด็นเดียวกัน วิชัย เทียนน้อย (2533) กล่าวถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติว่า เป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และยืดอายุการใช้งานให้ยาวนานที่สุด ดังนั้น การใช้ทรัพยากรธรรมชาติจึงต้องกระทำด้วยความฉลาด แต่ไม่ได้หมายความว่า จะเก็บรักษาสินทรัพย์ไว้โดยมิได้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และพวงเพชร ธนสิน (อ้างแล้ว) กล่าวว่า การอนุรักษ์ ไม่ได้หมายความว่า เก็บไว้เฉย ๆ โดยไม่ใช้ แต่จะหมายความถึงการใช้อย่างฉลาดหรือใช้ให้ถูกต้อง ซึ่งหมายความรวมถึงการใช้อย่างประหยัดซึ่งรวมความถึงการระมัดระวังในการสิ้นเปลืองโดยใช่เหตุ การใช้ให้ได้ประโยชน์สูงสุด ให้ประโยชน์ที่จะได้รับจากทรัพยากรนั้น ๆ คู่กับการที่ต้องสูญเสียทรัพยากร นั้น ๆ ไป

หลักการอนุรักษ์ธรรมชาติมี 3 ประการ (วิชัย เทียนน้อย, อ้างแล้ว) คือ ประการแรก เป็นการถนอม เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อพยายามคงสภาพทั้งปริมาณและคุณภาพเอาไว้ โดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประการที่สอง เป็นการบูรณะฟื้นฟู คือ การบูรณะฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่ได้รับความเสียหายเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ให้กลับคืนสภาพเดิมหรือเกือบคงเดิม อาจกระทำได้กับทรัพยากรธรรมชาติบางชนิด เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ และทุ่งหญ้า เท่านั้น และประการสุดท้าย การนำมาใช้ใหม่ คือการนำทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วกลับมาใช้อีกครั้งหนึ่งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ดังนั้น การอนุรักษ์ ไม่ได้หมายถึงการเก็บทรัพยากรโดยที่ไม่ใช้ประโยชน์ แต่หมายถึงการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และใช้เป็นเวลานานที่สุด แต่ให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรให้น้อยที่สุด ซึ่งหลักการอนุรักษ์ธรรมชาติ ได้แก่ การถนอม การบูรณะฟื้นฟู และการนำมาใช้ใหม่

- ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ

คูสิต พาณิชพัฒน์ (อ้างถึงในพวงเพชร ธนสิน, อ้างแล้ว) ได้ให้ความหมายของคำว่า ทรัพยากรธรรมชาติว่าหมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ธรรมชาติได้สร้างสรรค์ขึ้นมาและสามารถอำนวยประโยชน์ให้แก่มนุษย์ หรือบางครั้ง หมายถึงสิ่งที่บังเกิดขึ้นตามธรรมชาติอันเป็นโภคทรัพย์ของประเทศ (Wealth of the country) ในความหมายเดียวกัน นิวัตี เรืองพานิช (อ้างแล้ว) ได้กล่าวว่า ทรัพยากรธรรมชาติ (natural resources) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติมีประโยชน์สามารถสนองความต้องการของมนุษย์ได้ หรือมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น บรรยากาศ ดิน น้ำ ป่าไม้ ทุ่งหญ้า สัตว์ป่า แร่ธาตุ พลังงาน รวมทั้งกำลังงานจากมนุษย์ด้วย

ทรัพยากรป่าไม้ (Forest Resources) หมายถึง พันธุ์ไม้ทุกชนิดที่อยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน มีปริมาณต้นไม้หนาแน่นเพียงพอ มีพื้นที่กว้างขวางพอที่จะมีอิทธิพลต่อดินฟ้าอากาศในท้องถิ่นนั้น ๆ และทางนิเวศวิทยา มีความแตกต่างจากพื้นที่ดินภายนอกโดยทั่วไป เนื่องจากป่าเป็นที่กำเนิดของต้นน้ำลำธารต่าง ๆ เป็นที่อยู่ของสัตว์ป่า หรืออาจจัดเป็นสถานพักผ่อนหย่อนใจตามธรรมชาติ เช่น จัดเป็นวนอุทยานหรืออื่น ๆ

กล่าวโดยสรุป ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและ มีประโยชน์สำหรับมนุษย์ ซึ่งมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น ป่าไม้

- หลักการจัดการทรัพยากรป่าไม้

นิวัตี เรืองพานิช (2548) กล่าวว่า หลักการจัดการป่าไม้มีหลักการที่สำคัญ คือ ทำอย่างไรจึงจะทำให้ป่าไม้ที่ได้รับการจัดการยังคงดำรงอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ตลอดไปได้ โดยสามารถอำนวยประโยชน์แก่สังคมมนุษย์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม คือ ให้มีไม้และของป่าไว้ใช้สอย เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่ดี สามารถป้องกันการพังทลายของดิน บรรเทา อุทกภัย เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า เป็นแหล่งรวมพันธุ์ของทั้งพืชและสัตว์ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา การท่องเที่ยว และเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

กล่าวโดยสรุป หลักการจัดการป่าไม้ คือ การใช้ป่าไม้และผลผลิตจากป่าไม้ให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้ยาวนานที่สุด แต่ต้องให้สูญเสียป่าไม้และผลผลิตจากป่าไม้โดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด และจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากป่าไม้โดยทั่วถึงกันด้วย

2.3. แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งนำสนใจของนักท่องเที่ยว จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญหลาย ๆ อย่างผสมผสานกัน ซึ่งมีผู้กล่าวถึงองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวไว้หลายท่านด้วยกัน Burkart และ Mabrik (1981, อ้างถึงในสงกรานต์ ศรีจันทร์, 2546) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า

แหล่งหรือสถานที่ที่สามารถจะส่งเสริมหรือพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างสมบูรณ์ควรต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อย 3 องค์ประกอบหรือที่รู้จักกันว่า 3A's ประกอบด้วย

สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เป็นองค์ประกอบแรกที่มุ่งบอกศักยภาพเชิงการท่องเที่ยวของสถานที่ สิ่งดึงดูดใจมีความหมายครอบคลุมค่อนข้างกว้างขวาง แต่อย่างน้อยที่สุดต้องมีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับความมีชื่อเสียง คุณภาพ ความสวยงาม คุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี ทั้งนี้อาจหมายรวมไปถึงคุณค่าเชิงวิชาการ การถ่ายทอดประสบการณ์ และการเรียนรู้

องค์ประกอบต่อมา คือ สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) องค์ประกอบส่วนนี้จัดเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการของสถานที่ก่อนการตัดสินใจเลือกเดินทางไปท่องเที่ยวนอกเหนือจากปัจจัยส่วนบุคคลที่จะเดินทางแล้ว ปัจจัยเชิงพื้นที่ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านพื้นฐาน เช่น ห้องสุขา ที่จอดรถ และอื่น ๆ ล้วนมีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ทั้งสิ้น สิ่งอำนวยความสะดวกต้องมีความเพียงพอและเหมาะสมกับประเภทและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว

ส่วนประกอบสุดท้ายคือ การเข้าถึง (Accessibility) การเข้าถึงเป็นองค์ประกอบที่จะเชื่อมโยงให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าไปเยี่ยมชมสถานที่ หากขาดองค์ประกอบส่วนนี้ หรือมีองค์ประกอบนี้แต่สภาพไม่สมบูรณ์ อาจทำให้ศักยภาพเชิงการท่องเที่ยวลดลง ทั้งนี้การเข้าถึงส่วนใหญ่หมายถึงเส้นทางคมนาคมต้องมีความเหมาะสมกับสภาพหรือลักษณะของสถานที่/แหล่งท่องเที่ยว

ในประเด็นเดียวกัน Mill and Morrison (อ้างถึงในจิราวรรณ กาวิลละ, 2544) กล่าวโดยสรุปว่า แหล่งท่องเที่ยวต้องประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ในด้านความสวยงาม ความน่าประทับใจ สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ในเรื่องที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก หรือบริการอื่น ๆ ปัจจัยพื้นฐาน (Infrastructure) ในเรื่องระบบการสื่อสารและสาธารณูปโภค การขนส่ง (Transportation) และการต้อนรับอย่างมิตรไมตรี (Hospitality)

ในประเทศไทย บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวควรมีองค์ประกอบที่เป็นที่น่าสนใจอยู่ 3 ประการ คือ

ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของทรัพยากรท่องเที่ยวที่ต้องมีสิ่งดึงดูดใจอย่างใดอย่างหนึ่งให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังสถานที่นั้น ๆ โดยนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มย่อมสนใจสิ่งดึงดูดใจของทรัพยากรท่องเที่ยวแต่ละประเภทไม่เหมือนกัน

ประการที่สอง คือ ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีเส้นทางคมนาคมขนส่งเข้าถึง (Accessibility) เป็นปัจจัยที่สำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวที่ต้องมีเส้นทางหรือโครงข่ายขนส่งที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่นั่น ตลอดจนสามารถติดต่อเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง เช่น ถนนหนทาง สถานีขนส่งทางรถยนต์ รถประจำทาง เป็นต้น

สำหรับประการสุดท้าย ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ไว้บริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามาให้ได้รับความสุข ความสบาย และความประทับใจ ทำให้นักท่องเที่ยวอยากจะท่องเที่ยวมาวันขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในประเด็นเดียวกันนี้ อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (2550) ได้ให้ความเห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวมีองค์ประกอบได้ถึง 5 ประการ คือ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เป็นความสวยงามและสิ่งที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวที่นั่น สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ไว้คอยบริการให้นักท่องเที่ยวได้รับความสุข ความสบาย การเข้าถึง (Accessibility) มีทั้งแนวความคิดในการเข้าถึง และการเดินทาง กิจกรรมในการท่องเที่ยว (Activity) เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถทำได้ในแหล่งท่องเที่ยวที่นั่น และที่พัก (Accommodation) ซึ่งรวมถึง long stay, home stay, bed and breakfast, guest house และ youth hostel

จากข้อมูลข้างต้น แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวที่นั่น ควรมียุทธศาสตร์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ 5 ประการ คือ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) การเข้าถึง (Accessibility) กิจกรรมในการท่องเที่ยว (Activity) และที่พัก (Accommodation) เพื่อให้นักท่องเที่ยวสนใจอยากเข้าไปเยือนสถานที่ท่องเที่ยวที่นั่น นอกจากนั้นเกิดความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว เกิดความสบาย และเกิดความรู้สึกปลอดภัยในการไปเยือนสถานที่ท่องเที่ยว

2.4. แนวคิดส่วนประสมทางการตลาด

Kotler (1996, อ้างถึงในสุทธิทิพย์ ชูชาติ, 2544) ส่วนประสมทางการตลาด หมายถึง ตัวแปรทางการตลาดที่ควบคุมได้ทางการท่องเที่ยว การใช้กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า 4Ps เป็นกลยุทธ์หรือเครื่องมือที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้การตลาดประสบความสำเร็จ มียุทธศาสตร์ที่ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่

ผลิตภัณฑ์ (Product) ซึ่งในที่นี้จะหมายถึงผลิตภัณฑ์ที่ประกอบไปด้วย พื้นฐานการออกแบบ การนำเสนอ การบริการ ยี่ห้อ ผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวยังมีส่วนประกอบที่สำคัญต่อไปนี้อยู่ด้วย ได้แก่ ความน่าประทับใจและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเกิดจากธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถานและวัฒนธรรม สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการของแหล่งท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีที่พักประเภทต่าง ๆ ร้านอาหาร ระบบการขนส่ง กิจกรรม

ด้านกีฬาและนันทนาการ ร้านขายของที่ระลึก บริษัทนำเที่ยว ฯลฯ การเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยว ความสะดวกสบายและความรวดเร็วในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต้องมีการจัดสร้าง ปัจจัยพื้นฐานการผลิต

ราคา (Price) ราคาของสินค้าและบริการในเรื่องการท่องเที่ยวไม่แน่นอนคงที่ มีความยืดหยุ่นสูง ขึ้นอยู่กับฤดูกาล วันหยุด และกิจกรรมซึ่งจัดในการนันทนาการและการใช้เวลาว่างของผู้บริโภค ราคายังเปลี่ยนแปลงตามสถานะเศรษฐกิจการเมืองในช่วงเวลานั้นด้วยราคายังมีความสัมพันธ์กับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา คู่แข่ง การแข่งขัน

สถานที่ (Place) หรือช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution) ในด้านวัตถุประสงค์ของการตลาดสถานที่หมายถึงจุดขายทั้งหมดที่จัดทำให้ผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยวหรือสถานบริการทางด้านการท่องเที่ยว

การส่งเสริมการตลาด (Promotion) ต้องอาศัยเครื่องมือในการส่งเสริมการตลาดอันประกอบด้วย การโฆษณา การส่งเสริมการขาย การประชาสัมพันธ์ และการขายโดยบุคคล

ในทำนองเดียวกัน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (อ้างถึงในพระสมศักดิ์ สิริจิน โท, 2546) ได้กล่าวถึงกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดไว้ 4 ตัว คือ

Product หมายถึง ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ สินค้า บริการ หรือความคิดที่จะเสนอขายต่อผู้บริโภค สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แล้วสินค้าที่จะเสนอขายก็คือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ซึ่งเป็นของดีที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งแต่ละแห่งก็จะมีของดีเป็นของตนเอง บางแห่งก็เหมือนกัน บางแห่งก็แตกต่างกันเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น แต่สำคัญคือ แต่ละชุมชนจะต้องมีจุดขายที่เป็นจุดเด่น เป็นเอกลักษณ์หรือเป็นตำแหน่งผลิตภัณฑ์ (Product Position) ที่ทำให้แต่ละชุมชนแตกต่างกัน จุดเด่นนี้ต้องสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว ดังนั้นแต่ละชุมชนก็จะมีอัตลักษณ์เป็นจุดขาย

Price หมายถึง การตั้งราคา คือค่าบริการสำหรับนำเที่ยวภายในชุมชน พื้นที่ วิเคราะห์จากพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Consumers Behavior) แล้ว ราคาจะมีผลกระทบต่อ การตัดสินใจเลือกที่จะเที่ยวใน โปรแกรมของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์น้อยมาก เพราะนักท่องเที่ยวจะพิจารณาถึงทรัพยากรในชุมชนหรือพื้นที่ว่าจะตอบสนองความต้องการของตนได้หรือไม่มากกว่า

Place หมายถึง ช่องทางการจัดจำหน่าย คือวิธีการที่จะทำอย่างไรให้การท่องเที่ยวสามารถเสนอขายแก่ลูกค้าได้ และลูกค้าจะซื้อบริการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้อย่างไร

Promotion หมายถึง การส่งเสริมทางการตลาด เป็นการติดต่อสื่อสารทางการตลาดเพื่อให้ลูกค้าได้รู้จักชุมชนของเรา เพราะถ้าหากขาดการติดต่อสื่อสารแล้ว ลูกค้าที่อยู่ทุกมุมโลกก็คงไม่รู้รู้จักท้องถิ่นของเรา เมื่อไม่รู้จักก็จะไม่มาเที่ยว การส่งเสริมการตลาด จะมีเครื่องมือในการส่งเสริมที่เป็น

พื้นฐานอยู่ 4 อย่าง คือ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การขายโดยพนักงาน และการส่งเสริมการขาย

ในขณะเดียวกัน ออคูล์ จาตุรงค์กุล (2542) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดบริการ (Marketing Mix) หรือ 7Ps ที่ใช้ประกอบการตัดสินใจและวางแผนการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดซึ่งมี ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) เป็นสิ่งที่สนองความจำเป็นและความต้องการของมนุษย์ได้ คือ สิ่งที่ผู้ขายต้องมอบให้แก่ลูกค้าและลูกค้าจะได้รับผลประโยชน์และคุณค่าของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ โดยทั่วไปแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ผลิตภัณฑ์ที่อาจเป็นสิ่งซึ่งจับต้องได้และผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้

ด้านราคา (Price) หมายถึง คุณค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงิน ลูกค้าจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่า (Value) ของบริการกับราคา (Price) ของบริการ ถ้าคุณค่าสูงกว่าราคาลูกค้าจะตัดสินใจซื้อ ดังนั้น การกำหนดราคาการให้บริการควรมีความเหมาะสมกับระดับการให้บริการชัดเจนและง่ายต่อการจำแนกระดับบริการที่ต่างกัน

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในการนำเสนอบริการให้แก่ลูกค้าซึ่งมีผลต่อการรับรู้ของลูกค้าในคุณค่าและคุณประโยชน์ของบริการที่น่าเสนอ ซึ่งจะต้องพิจารณาในด้านทำเลที่ตั้ง (Location) และช่องทางในการนำเสนอบริการ (Channels)

ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีความสำคัญในการติดต่อสื่อสารให้ผู้ใช้บริการ โดยมีวัตถุประสงค์ที่แจ้งข่าวสารหรือชักจูงให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรมการใช้บริการและเป็นกุญแจสำคัญของการตลาดสายสัมพันธ์

ด้านบุคลากร (People) ซึ่งต้องอาศัยการคัดเลือก การฝึกอบรม การจูงใจ เพื่อให้สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าให้แตกต่างเหนือคู่แข่งขึ้นเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการต่าง ๆ ขององค์กร เจ้าหน้าที่ต้องมีความสามารถมีทัศนคติที่สามารถตอบสนองต่อผู้ให้บริการ มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา สามารถสร้างค่านิยมให้กับองค์กร

ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) เป็นการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพให้กับลูกค้า โดยพยายามสร้างคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management) ทั้งทางด้านกายภาพและรูปแบบการให้บริการเพื่อสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นด้านการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย การเจรจาต้องสุภาพอ่อนโยน และการให้บริการที่รวดเร็ว หรือผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ลูกค้าควรได้รับ

ด้านกระบวนการ (Process) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีการและงานที่ปฏิบัติในด้านการบริการ ที่นำเสนอให้กับผู้ใช้บริการเพื่อมอบการให้บริการอย่างถูกต้องรวดเร็วและทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความประทับใจ

ในประเด็นเดียวกัน ชัยสมพล ชาวประเสริฐ (2546) กล่าวว่า ธุรกิจที่ให้บริการจะใช้ส่วนประสมการตลาดบริการ หรือ 7Ps ซึ่งประกอบด้วย

ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง บริการจะเป็นผลิตภัณฑ์อย่างหนึ่ง แต่เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีตัวตน (Intangible product) ไม่สามารถจับต้องได้ มีลักษณะเป็นอาการนาม ไม่ว่าจะเป็นความสะอาด ความรวดเร็ว ความสบายใจ การให้ความเห็น การให้คำปรึกษา เป็นต้น บริการจะต้องมีคุณภาพเช่นเดียวกับสินค้า แต่คุณภาพของบริการจะต้องประกอบมาจากหลายปัจจัยที่ประกอบกัน ทั้งความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ของพนักงาน และความต่อเนื่องของขั้นตอนการส่งมอบบริการ ความสวยงามของอาคารสถานที่ รวมถึงอรรถาธิบายไมตรีของพนักงาน ผลิตภัณฑ์ต้องมีอรรถประโยชน์ (Utility) มีคุณค่า (Value) ในสายตาลูกค้า

ราคา (Price) หมายถึง มูลค่าของบริการในรูปตัวเงิน ราคาเป็นต้นทุนของลูกค้า ซึ่งลูกค้าจะทำการเปรียบเทียบระหว่างมูลค่าและราคา ถ้ามูลค่าของการบริการสูงกว่าราคา จะทำให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อบริการนั้น

การจัดจำหน่าย (Place) หมายถึง โครงสร้างของช่องทางซึ่งประกอบไปด้วยสถาบันและกิจการที่ใช้เพื่อให้บริการต่อลูกค้า เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมในการนำเสนอบริการให้แก่ลูกค้า ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ของลูกค้าในคุณค่าและคุณประโยชน์ของบริการที่นำเสนอ ซึ่งจะต้องพิจารณาในด้านทำเลที่ตั้ง (Location) และช่องทางในการนำเสนอบริการ (Channels)

การส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง กระบวนการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ให้บริการและกลุ่มผู้ใช้บริการ เป้าหมายเพื่อชักจูงให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรม การใช้บริการและเป็นคุณเจตาคำคัญของการตลาดสายสัมพันธ์ การส่งเสริมการตลาดของธุรกิจบริการจะมีความคล้ายกับธุรกิจขายสินค้า กล่าวคือ การส่งเสริมการตลาดของธุรกิจบริการทำได้ทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การให้ข่าว การลดแลกแจกแถม และการตลาดทางตรงผ่านสื่อต่าง ๆ

บุคคล (People) พนักงานของธุรกิจ ต้องมีการแต่งตัวที่เหมาะสม หน้าตายิ้มแย้ม แจ่มใส พุดจาไพเราะ เพื่อให้ลูกค้าเกิดความประทับใจและเกิดความเชื่อมั่นว่า บริการที่ซื้อจะดีด้วย นอกจากนี้ต้องมีความสามารถ มีทัศนคติที่ดี สามารถตอบสนองต่อลูกค้า มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งพนักงานจะมีคุณลักษณะเหล่านี้ได้นั้นจะต้องอาศัยกระบวนการ

ในการคัดเลือกพนักงาน การฝึกอบรมพนักงาน และการจูงใจพนักงาน เพื่อให้สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า

ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical evidence and presentation) เป็นการสร้างและนำเสนอ ลักษณะทางกายภาพให้กับลูกค้า โดยพยายามสร้างคุณภาพโดยรวม ทั้งทางด้านกายภาพและรูปแบบการให้บริการเพื่อสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นด้านการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย การเจรจาต้องสุภาพอ่อนโยน และการให้บริการที่รวดเร็ว หรือผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ลูกค้าควรได้รับ

กระบวนการให้บริการ (Process) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีการและงานที่ปฏิบัติในด้านบริการ ที่นำเสนอให้กับผู้ใช้บริการ เพื่อส่งมอบคุณภาพในการให้บริการกับลูกค้าได้รวดเร็วและประทับใจลูกค้า ธุรกิจบริการนั้นเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้ ดังนั้นกระบวนการให้บริการจึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับธุรกิจนี้ และเป็นความแตกต่างอย่างชัดเจนเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์อื่นภายนอกตลาดบริการ

สรุปได้ว่า แนวคิดส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) ในเชิงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีส่วนประกอบ คือ Product เป็นการบริการ ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และมีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ส่วนประกอบที่สองคือ Price เป็นราคาของสินค้าและบริการในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ซึ่งราคานี้มีความยืดหยุ่นได้ ส่วนประกอบถัดมา คือ Place เป็นช่องทางที่จะเข้าถึงนักท่องเที่ยว หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นสถานที่ในการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักมากขึ้น ส่วนประกอบที่สี่ คือ Promotion ต้องมีการส่งเสริมการขายซึ่งได้แก่ การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ขายโดยบุคคล และการส่งเสริมการขาย นอกจากนี้ยังมีส่วนประกอบ People ซึ่งพนักงานควรได้รับการคัดเลือก ให้เหมาะสมกับงาน แต่งตัวสะอาดเรียบร้อย ส่วนประกอบที่หก Physical evidence การสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพและรูปแบบการให้บริการให้กับลูกค้า และส่วนประกอบสุดท้าย Process ส่งมอบคุณภาพในการให้บริการกับลูกค้าได้รวดเร็วและประทับใจลูกค้า

2.5. แนวคิดความสามารถในการรองรับของพื้นที่

- ความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity)

การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ เป็นการศึกษาปัจจัยชี้วัดผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านการท่องเที่ยว คุณลักษณะโดยทั่วไปของขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวจะขึ้นอยู่กับภูมิประเทศ ขนาดของพื้นที่รองรับ ประเภทของกิจกรรม และประสบการณ์หรือลักษณะนิสัยของนักท่องเที่ยว ระดับความ

หนาแน่นที่ยังคงให้ความพึงพอใจต่อกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวจะผันแปรแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่

ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว กรมป่าไม้ ได้สรุปเป็นคำจำกัดความได้ว่า ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยววัดได้ด้วยปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สามารถอยู่ได้ในทุกเวลาในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหนึ่งๆ ในปริมาณที่จะทำให้สภาพแวดล้อมถูกทำลายน้อยที่สุด และยังคงรักษาสภาพการท่องเที่ยวที่ดีไว้มากที่สุด โดยนักท่องเที่ยวมีความพอใจและได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม ทั้งนี้การพัฒนาจะต้องไม่กระทบต่อความจำเป็นพื้นฐานและความรู้สึกของประชาชนในท้องถิ่นอีกด้วย หรืออาจกล่าวได้ว่า ขีดความสามารถในการรองรับได้ หมายถึง ปริมาณการใช้ประโยชน์พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งที่พื้นที่นั้นจะสามารถแบกรับไว้ได้ก่อนที่จะเกิดความเสื่อมโทรมขึ้น (2540, โครงการขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่ : 2-15, ระบบออนไลน์) ประเด็นเดียวกัน มนัส สุวรรณ (2541, อ้างถึงในลลิตีก ฤทธิเนติกุล และคณะ, 2547) ได้อธิบายเกี่ยวกับแนวคิดความสามารถที่จะรับได้ของพื้นที่โดยกล่าวว่า ธรรมชาติของแต่ละพื้นที่ย่อมมีขีดจำกัดความสามารถที่จะรับได้อยู่หนึ่งระดับ ระดับความสามารถที่จะรับได้นี้แตกต่างกันไปตามความแตกต่างทางด้านกายภาพและชีวภาพของพื้นที่และกิจกรรมของมนุษย์ที่กระทำในพื้นที่นั้น ซึ่งหากมีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่เกินขีดจำกัดนี้แล้วจะทำให้สภาพและความสมดุลของพื้นที่สูญเสียไปจนเกิดปัญหาต่อเนื้ออื่น ๆ ตามมา สามารถแยกพิจารณาเป็น 3 ประเด็น คือ

ความสามารถที่จะรับได้ทางกายภาพ (Physical Carrying Capacity) หมายถึง ลักษณะหรือสภาพทางกายภาพของสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวตามความประสงค์ เป็นขีดจำกัดที่กำหนดได้ชัดเจนและจับต้องได้มากกว่า เช่น ขนาดของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่แน่นอนตายตัว ย่อมเป็นตัวกำหนดว่าจะสามารถสร้างอาคารหรือสิ่งก่อสร้างได้จำนวนมากน้อยเท่าใด เป็นต้น

ความสามารถที่จะรับได้ทางสังคม (Social Carrying Capacity) หมายถึง ความสามารถของสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของสถานที่ท่องเที่ยวที่จะพัฒนาเพื่อให้หรือขายบริการแก่ผู้มาเที่ยว กล่าวอีกนัยหนึ่ง ความสามารถของสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในจำนวนสูงสุด โดยไม่ทำให้เกิดภาวะแออัด

ความสามารถที่จะรับได้ทางนิเวศ (Ecological Carrying Capacity) หมายถึง ความสามารถของสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติในและบริเวณใกล้เคียงกับสถานที่ที่จะได้รับการเปลี่ยนแปลงทางนิเวศวิทยาที่เกิดจากการพัฒนาสถานที่ดังกล่าวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพราะการที่นักท่องเที่ยว

ไปรวมตัวอยู่ในพื้นที่หนึ่งเป็นจำนวนมากย่อมก่อให้เกิดความกดดันต่อพื้นที่นั้นโดยตรง ซึ่งบางครั้งอาจจะมากเกินไปกว่าพื้นที่นั้นจะรับได้

นอกจากนี้ยังได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ธรรมชาติของแต่ละพื้นที่ย่อมมีขีดจำกัดของความสามารถที่จะรับได้อยู่ในระดับหนึ่ง ระดับความสามารถที่จะรับได้นี้แตกต่างกันไปตามความแตกต่างทางด้านกายภาพและชีวภาพของพื้นที่ และกิจกรรมของมนุษย์ที่กระทำในพื้นที่นั้น

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) กล่าวว่า ขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ในการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว หมายถึง ปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สามารถอยู่ได้ด้วยความปลอดภัยและได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหนึ่ง ๆ โดยไม่ทำให้สภาพแวดล้อมถูกทำลายหรือถูกทำลายน้อยที่สุด ยังคงรักษาสภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีไว้มากที่สุด ทั้งนี้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจะต้องไม่กระทบต่อความจำเป็นพื้นฐาน และความรู้สึกนึกคิดของประชาชนในท้องถิ่นด้วย

สรุปได้ว่า ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ใด ๆ เพื่อไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ ซึ่งพิจารณาได้เป็น 3 ประเด็น คือ ความสามารถที่จะรับได้ทางกายภาพ ความสามารถที่จะรับได้ทางสังคม และความสามารถที่จะรับได้ทางนิเวศ เพื่อให้สิ่งแวดล้อมนั้นเกิดความสมดุล และนักท่องเที่ยวก็สามารถใช้ประโยชน์ได้สูงสุดโดยมีผลกระทบน้อยที่สุดต่อธรรมชาติและวิถีชีวิตของคนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย

- ขีดจำกัดความเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ (Limits of Acceptable Changes)

การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นเรื่องละเอียดอ่อน เนื่องจากขีดความสามารถในการรองรับได้จะผันแปรตามลักษณะตามธรรมชาติและลักษณะทางสังคม ยิ่งไปกว่านั้นขีดความสามารถในการรองรับได้ยังผันแปรตามช่วงเวลาอีกด้วย และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากนักท่องเที่ยวไม่ได้เกิดจากจำนวนของนักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่รวมไปถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วย จึงเป็นการยากที่จะกำหนดขีด

ความสามารถในการรองรับได้ออกมาเป็นสูตรสำเร็จหรือตัวเลขที่แน่นอนได้ แนวความคิดที่ได้รับการยอมรับกันอย่างแพร่หลายกันโดยทั่วไปก็คือ การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยวโดยการกำหนดมาตรฐานระดับผลกระทบที่ยอมรับได้ โดยใช้วิธีการประเมินขีดจำกัดของผลกระทบที่ยอมรับได้ หรือสภาพหรือเงื่อนไขขององค์ประกอบทางชีวกายภาพ และองค์ประกอบทางสังคมที่เหมาะสมหรือยอมรับได้ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ขีดจำกัดของการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ (Limit of Acceptable Change)

McCool ได้ให้กรอบความคิดของระบบการวางแผนตามแนวความคิดของขีดจำกัดของการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ (Limit of Acceptable Change Planning System) คือวัตถุประสงค์ของการวางแผนและการจัดการจะต้องมีความเฉพาะเจาะจงและบ่งชี้ว่าอะไรจะต้องถูกดูแล จัดการ หรือปกป้องรักษาด้วยการบริหารจัดการ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีอยู่ตลอดเวลาในระบบธรรมชาติ อีกทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบธรรมชาติ นอกจากนั้นแล้วการบริหารจัดการ จะต้องหาคำตอบว่าการเปลี่ยนแปลงมากแค่ไหนที่ยอมรับได้ และการติดตาม ตรวจสอบ และควบคุมผลที่เกิดขึ้น (การเปลี่ยนแปลง) จากการบริหารจัดการจะต้องมีการตัดสินใจหรือบ่งชี้ว่าการจัดการนั้นเป็นผลหรือไม่ (1996, โครงการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่ : 2-23, อ้างแล้ว)

2.6. แนวคิดเรื่องชุมชนกับการท่องเที่ยว

เป็นที่ทราบกันดีว่าในโลกปัจจุบันเราไม่อาจที่จะปฏิเสธการพัฒนาไปได้ การท่องเที่ยวจึงถูกใช้เป็นกลยุทธ์หนึ่งในการพัฒนาชุมชนให้ได้รับความเจริญก้าวหน้านอกเหนือจากการสร้างงานให้เกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกันเราก็ไม่อาจที่จะปฏิเสธผลพวงทั้งด้านดีและด้านเสียที่มาจาก การท่องเที่ยวสู่ชุมชนนั้น ๆ ได้เช่นกัน ในที่นี้จะอธิบายแนวคิดที่เกี่ยวข้องเนื่องระหว่างชุมชนกับการท่องเที่ยวไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540)

- ผลดีที่มาจากการท่องเที่ยวต่อสถานะเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

ผลดีที่มาจากการท่องเที่ยวต่อสถานะเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน มีอยู่ 2 ทาง คือ ผลทางเศรษฐกิจ และผลทางสังคม สำหรับผลทางเศรษฐกิจนั้นทำให้ชุมชนเกิดการสร้างงาน เกิดการพัฒนาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการบริการท่องเที่ยว เกิดระบบตลาดเมื่อมีการจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องมือเครื่องใช้และปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นแก่การบริการท่องเที่ยว เกิดระบบการผลิตวัตถุดิบท้องถิ่นเพื่อป้อนระบบตลาด มีรายได้จากแหล่งรายได้ใหม่ที่เกิดจากการท่องเที่ยว นอกเหนือจากรายได้เดิม ครอบครัวชุมชนจะมีรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม นอกจากนั้นแล้ว ผลทางสังคมก็มีมากมายหลายตัวอย่าง เช่น เกิดการพัฒนาในทางสร้างสรรค์ขึ้นในสังคม จะมีสัญญาณทางสังคมเกิดขึ้นอันเนื่องจากการตกลงในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเข้าไปเกี่ยวข้องกับระบบการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชน (Social Contact) มีการติดต่อทางสังคมที่มีรูปแบบมากขึ้น (Formal Social Contact) สาธารณูปโภคของชุมชน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา อาจได้รับการพัฒนาหรือปรับปรุง เนื่องจากการมีระบบการท่องเที่ยว สมาชิกในชุมชนจะถูกกระตุ้นให้สนใจพัฒนาการศึกษาของตัวเอง และบริการทั้งทางการศึกษาในรูปแบบและนอก รูปแบบ (Formal and Informal Education) ในด้านบริการ เทคนิค และอื่น ๆ จะเกิดการพัฒนาด้าน

สาธารณสุข เช่น ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความปลอดภัยจากโรคภัย สืบเนื่องจากการบริโภค การบริการทางสังคมอื่น ๆ เช่น ความปลอดภัยและการมีระเบียบ อิศระของสังคม จะได้รับการเอาใจใส่มากขึ้น

- ผลเสียที่มาจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นกับชุมชน

นอกจากผลดีจากการท่องเที่ยวแล้ว ก็ยังมีผลเสียที่เกิดขึ้นในชุมชน คือ ขนาดของชุมชนเติบโตเกินไปถ้าปัจจัยดึงดูดจากการท่องเที่ยวมีกำลังมากและไม่ได้รับการจัดการที่ดี โครงสร้างการบริหารชุมชนเปลี่ยนแปลงไป ถ้าอิทธิพลการท่องเที่ยวมีมาก และไม่ได้รับการจัดการให้ดี และวัฒนธรรมเดิมและวิถีชีวิตของชุมชนได้รับผลกระทบและถูกกลืนจากอิทธิพล วัฒนธรรมและแนวทางชีวิตจากภายนอก

จากงานศึกษาของ Peace, Moscardo and Ross (1996, อ้างถึงในสุวณี ทรัพย์พิบูลย์ผล, 2544) ได้สรุปออกมาเป็นตารางแสดงผลกระทบทั้งในด้านบวกและด้านลบที่มีผลต่อสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ดังตาราง 2 นี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 2 แสดงผลดีผลเสียที่มาจากการท่องเที่ยว

สาเหตุที่มาจากการท่องเที่ยว	ผลดี	ผลเสีย
- การใช้วัฒนธรรมเพื่อเป็น สินค้าดึงดูดนักท่องเที่ยว	- เป็นการเผยแพร่วัฒนธรรม และการแสดงออกถึง เอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ - เป็นการฟื้นฟูวัฒนธรรม ศิลปะงานแสดง และภาษา	- วัฒนธรรมถูกปรับเปลี่ยน ให้เข้ากับธุรกิจการท่องเที่ยว - เป็นการแบ่งแยกและปะปน ผู้คนในกิจกรรมวัฒนธรรม - เป็นการลွ่บล้างความเป็น ส่วนตัว
- การติดต่อโดยตรงระหว่าง ชุมชนท้องถิ่นกับ นักท่องเที่ยว	- ทำลายด้านลบของแบบแผน ตายตัวลง - เพิ่มโอกาสทางสังคม	- มีการแพร่กระจายด้านลบ ของแบบแผนตายตัว - เพิ่มพูนความรู้ลึกซึ้งของการ ทำธุรกิจค้าขาย - แพร่เชื้อโรคต่าง ๆ - ผลกระทบจากการสาธิต ให้เห็น
- มีการเปลี่ยนแปลงและ เปลี่ยนโครงสร้างทางสังคม	- เกิดการสร้างฐานะและเพิ่ม โอกาสในสังคม ลดความไม่ เสมอภาคลง	- เกิดความตึงเครียดขัดแย้ง กันในชุมชน - เพิ่มความเป็นชนชั้น - สูญเสียภาษา
- การพัฒนาด้าน สาธารณูปโภคจากการ ท่องเที่ยว	- เพิ่มโอกาสการผ่อนคลายใน อารมณ์	- เสียโอกาสการใช้สถานที่ และกิจกรรมการผ่อนคลาย อารมณ์
- การเพิ่มประชากรจากการ ท่องเที่ยวและนันทนาการ	- ช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้าน การแพทย์ การศึกษา และสิ่ง อำนวยความสะดวกต่าง ๆ	- เพิ่มแหล่งมั่วสุม - เพิ่มอาชญากรรม

ในประเด็นเดียวกันนี้ พลอยศรี โปราณนันทน์ (2544) มีความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลดี และผลเสียของชุมชนในเรื่องสิ่งแวดล้อมว่า สิ่งสำคัญในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมคือความเข้าใจที่ว่าการท่องเที่ยวมีโอกาสที่จะสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งหากมีการวางแผนพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วก็จะสามารถสร้างผลกระทบในเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวได้ เช่น เป็นการช่วยสนับสนุนการอนุรักษ์สัตว์ป่าและพื้นที่ธรรมชาติที่สำคัญ ช่วยสนับสนุนการอนุรักษ์แหล่งประวัติศาสตร์และโบราณคดี สำหรับนักท่องเที่ยว ช่วยปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ทั้งนี้เพราะนักท่องเที่ยวชื่นชอบที่จะเดินทางไปยังสถานที่ที่สะอาด และปราศจากมลภาวะ และเป็นการสร้างความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมแก่ผู้คนในท้องถิ่นเพื่อช่วยอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว

หากไม่มีการวางแผนการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวอาจทำให้เกิดผลเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น มลภาวะทางน้ำ มลภาวะทางอากาศและเสียงที่เกิดจากยานพาหนะของนักท่องเที่ยว ทัศนียภาพที่เสื่อมโทรม ปัญหาขยะและการกำจัดของเสียที่เกิดจากนักท่องเที่ยว การทำลายระบบนิเวศในพื้นที่ธรรมชาติโดยการใช้ประโยชน์มากเกินไป การทำลายแหล่งประวัติศาสตร์และโบราณสถานจากการใช้ประโยชน์มากเกินไป และปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและการใช้ที่ดินที่ไม่ถูกต้อง

- การยอมรับและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

การได้รับการยอมรับจากชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชนนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญ และจำเป็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งนี้เพื่อป้องกันปัญหาความขัดแย้งหรือการต่อต้านจากชุมชนในภายหลัง ชุมชนท้องถิ่นและชุมชนที่ตั้งอยู่รอบๆ แหล่งท่องเที่ยว ควรได้รับการพิจารณาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการส่งเสริมและการจัดการการท่องเที่ยว เพราะการท่องเที่ยวจะมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งช่วยปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นในระยะยาว ผลต่อเนืองที่ตามมาคือชุมชนจะตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งเท่ากับเป็นการส่งเสริมเรื่องการอนุรักษ์ หวงแหน รักษาทรัพยากรท่องเที่ยว สำหรับรูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีความเป็นไปได้ เช่น การพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็กที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ (Low scale-Low impact tourism development) การเป็นมัคคุเทศก์ (Nature guide) การนำสินค้าพื้นบ้านหรืองานหัตถกรรมมาขายเป็นของที่ระลึก เป็นต้น (โครงการจิตอาสาในการรองรับได้ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่ : 2-13, อ้างแล้ว)

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สงกรานต์ ศรีจันทร์ (2546) ทำงานวิจัยเรื่องการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพัฒนา: กรณีศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาบริบทของศูนย์พัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมภายในศูนย์ฯ เพื่อศึกษาแนวทางและมาตรการในการพัฒนาศูนย์ฯ ดำเนินการด้านการท่องเที่ยวและพัฒนา และเพื่อวิเคราะห์และเสนอแนวทางในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของศูนย์ฯ ให้ยั่งยืนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพัฒนา ซึ่งผลการศึกษารังนี้ทำให้ทราบว่า ศูนย์ฯ ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสถานที่สำหรับการศึกษาค้นคว้า ทดลองและสาธิตด้านการเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่เพื่อชุมชนในท้องถิ่นสามารถเรียนรู้และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ มิใช่เป้าหมายเพื่อการท่องเที่ยว นอกจากนั้นยังทราบอีกว่า ศูนย์ฯ มีโครงสร้างองค์ประกอบภายใน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านกายภาพของพื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ความหลากหลายทางชีวภาพและกิจกรรมที่น่าจะสนับสนุนการท่องเที่ยวได้ แต่ที่พบว่ามีข้อจำกัดคือ บุคลากร งบประมาณเฉพาะการท่องเที่ยว บริการพื้นฐานบางประการ เช่น โทรศัพท์สาธารณะ และร้านอาหาร อีกทั้งยังทำให้ทราบว่าศูนย์ฯ น่าจะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพัฒนา ที่มุ่งเน้นการถ่ายทอดประสบการณ์และการเรียนรู้จากการดำเนินงานสู่สาธารณะชนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ต้องสนับสนุนให้มีการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวตามหลักวิชาการมากขึ้น และทราบว่าความหลากหลายทางชีวภาพที่เกิดจากการดำเนินการของศูนย์ฯ กลายเป็นเสน่ห์ที่สำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยว

พรหมมินทร์ พวงมาลา (2544) ศึกษารูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืน บ้านแม่กำปอง หมู่ 3 ตำบลห้วยแก้ว กิ่งอำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาวะการณ์ด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านแม่กำปอง และค้นหาองค์ความรู้และศักยภาพชุมชนในด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนศึกษาถึงรูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืนบ้านแม่กำปอง ผลการวิจัยพบว่า สภาวะการณ์ท่องเที่ยวได้เปลี่ยนไปในทิศทางที่ถูกต้องและชัดเจนขึ้น มีรูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นขั้นเป็นตอน ชาวบ้านมีความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืน ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ชาวบ้านเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติ มีแนวทางที่ถูกต้องในการจัดสรรรายได้ให้กับชุมชนและประชาชน

ยศ สันตสมบัติ (2547) ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการจัดการทรัพยากร มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบคำถามว่าชุมชนท้องถิ่นหรือกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ

ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีระบบและภูมิปัญญาในการจัดการทรัพยากรอย่างไร การท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมและศักยภาพของชุมชนในการจัดการทรัพยากรอย่างไร รวมทั้งจะเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนและระบบการจัดการทรัพยากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างไร โดยคาดหวังว่าผลของงานวิจัยจะนำไปสู่การวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยที่ชุมชนมีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวและดูแลทรัพยากรธรรมชาติ งานวิจัยชิ้นนี้พบว่า บริบทของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตภาคเหนือตอนบนเชื่อมโยงกับปัญหา ความด้อยพัฒนาและความเป็นคนชายขอบของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งถูกกระทำให้กลายเป็น “ผู้ถูกเที่ยว” ปัญหาพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงอยู่ที่การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การเสริมองค์กรชุมชนในการจัดการทรัพยากร การฟื้นฟูจิตสำนึกในธรรมชาติ แวดล้อมและศักดิ์ศรีทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม อีกทั้งการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับชาวบ้านและระบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ มีการกระจายรายได้และผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมในลักษณะเช่นนี้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะมีศักยภาพสำคัญในการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ชุมชนหันมาอนุรักษ์และพัฒนาธรรมชาติแวดล้อมอย่างยั่งยืน

โยธิน จันทวี (2548) ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบนพื้นที่สูง: กรณีศึกษาโครงการสถานีสาคิดและถ้ำทอดการเกษตร ป่าไม้ สิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทและสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเพื่อวิเคราะห์และนำเสนอรูปแบบแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมในพื้นที่โครงการสถานีสาคิดและถ้ำทอดการเกษตร ป่าไม้ สิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ผลการศึกษาพบว่าสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวคือ สภาพพื้นที่ภายในโครงการ เป็นป่าไม้ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางพันธุ์พืชและสัตว์ป่า มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่หลากหลาย มีการให้การศึกษาศึกษาและสร้างจิตสำนึกให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วย ความรู้ด้านธรรมชาติ ป่าไม้ แหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ร่วมในการจัดการวางแผนงาน แต่ไม่มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

จิราเจตน์ อุคมนตรี (อ้างแล้ว) ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เพื่อศึกษาบริบททางด้านกายภาพและสังคม ของพื้นที่เพื่อนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลโป่งน้ำร้อน

อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี และเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาสรุปได้ว่า บริบททางด้านกายภาพของตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เหมาะสมและเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรธรรมชาติพืชพรรณในป่าไม้และสัตว์ป่าประมาณ 56 ชนิด การท่องเที่ยวในพื้นที่โป่งน้ำร้อนมีปัจจัยดึงดูดที่สำคัญ คือ ความสวยงามของลำน้ำ ความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่าไม้ และกิจกรรมการท่องเที่ยวผจญภัยกึ่งอนุรักษ์ ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลักของประชาชนที่หารายได้มากกว่าอาชีพการท่องเที่ยว และเป็นอาชีพดั้งเดิม จึงทำให้ประชาชนไม่สนใจในการทำอาชีพท่องเที่ยว และไม่มีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน ตัดสินใจ ดำเนินการ และแบ่งผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว สำหรับรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมในตำบลโป่งน้ำร้อน ควรเป็นการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวตามแนวทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่คำนึงถึงการสร้างจิตสำนึกให้ชาวบ้านในพื้นที่ เป็นการกระจายรายได้สู่ประชาชน

อุไรวรรณ ทองกาย (อ้างแล้ว) ศึกษาศักยภาพในการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนการวิเคราะห์เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของสวนพฤกษศาสตร์ฯ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาพบว่า สวนพฤกษศาสตร์ฯ มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับปานกลางในด้านความดึงดูดใจ สิ่งอำนวยความสะดวก การเข้าถึง และความสามารถในการรองรับของพื้นที่ อย่างไรก็ตามในการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ฯ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ยังจำเป็นต้องปรับปรุงด้านพื้นที่ในส่วนของสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดการในส่วนของการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านกิจกรรมและการให้การศึกษา ตลอดจนด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ผู้ศึกษาได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ฯ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 5 ด้าน คือ การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการ การให้การศึกษา และสร้างจิตสำนึก การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และการโฆษณาประชาสัมพันธ์

อนุชา ปัญจกันต์ (2545) ทำการศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบนพื้นที่สูง : กรณีศึกษา ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปาง จังหวัดพะเยา ซึ่งการศึกษารั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสอดคล้องของแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลผาช้างน้อย กับ

แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ศึกษาถึงการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลผาซำน้อย ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลผาซำน้อย เป็นการทำงานโดยมีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว ภายในแหล่งท่องเที่ยวมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ลักษณะกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีการเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ การพักผ่อน สำหรับสภาพปัญหาที่สำคัญคือ การบุกรุกพื้นที่ป่า เกิดไฟไหม้ป่า ขาดป้ายสื่อความหมายธรรมชาติ รวมทั้งชุมชนท้องถิ่นมีโอกาสน้อยในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยว

สิริวิวัฒนา ใจมา (2546) ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ในประเด็นสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งรูปแบบการจัดการกิจกรรมและบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน อีกทั้ง ศึกษาศักยภาพและองค์ความรู้ภายในชุมชนบ้านแม่กลางหลวงด้านต่าง ๆ ที่นำมาใช้รองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืนที่เหมาะสมกับชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวก่อนการพัฒนาทั้งในรูปของผู้ประกอบการที่ได้รับผลประโยชน์ และผู้ถูกท่องเที่ยวที่เป็นผู้เสียประโยชน์ซึ่งสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ผ่านมามีได้เกิดปัญหาจากการจัดการ เนื่องจากการขาดความรู้และความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ถูกต้อง ตลอดจนการขาดทักษะในการจัดการและการมีทัศนคติในเชิงลบต่อการท่องเที่ยวที่ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการ สำหรับผลกระทบที่เกิดขึ้น พบทั้งในเชิงลบ ได้แก่ การสะสมของขยะมูลฝอยที่ขาดการจัดการที่มีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อดั้งเดิมของชุมชน และผลกระทบเชิงบวกที่มักเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ถึงแม้ว่าจะมีความชัดเจนเฉพาะในกลุ่มชาวบ้านที่มีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวก็ตาม

สาธิต เพชรน้อย (2549) ศึกษาการจัดการจรรยาภายในเขตคูเมืองเชียงใหม่ที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการจรรยาในเขตคูเมืองเชียงใหม่ที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และปัญหาและอุปสรรคของแนวทางการจัดการจรรยาในเขตคูเมืองเชียงใหม่ที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าสภาพการจรรยาในเขตคูเมืองเชียงใหม่มีปัญหาติดขัดเฉพาะช่วงเวลา

เร่งด่วนมากที่สุด และเห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการจราจรในเขตคูเมืองมีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาเป็นบางหน่วยงานเท่านั้น และการเหวี่ยงขวานมีผลกระทบต่ออาการจราจรในเขตคูเมือง แต่ก็มีจัดการจราจรในเขตคูเมืองที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์โดยการจัดการเหวี่ยงขวานทางน้ำในคูเมือง ซึ่งจะช่วยสร้างสัญลักษณ์ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ได้ และจะช่วยลดผลกระทบด้านปัญหาการจราจรติดขัดบนท้องถนนและทำให้ระบบการจัดการน้ำในคูเมืองจะมีประสิทธิภาพขึ้นกว่าเดิม อีกทั้งช่วยสนับสนุนกิจกรรมอื่น ๆ ของท้องถิ่นได้หลายรูปแบบ

เสาวลี ทองเจิม (2544) ศึกษาเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาสถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาพระแทว จังหวัดภูเก็ต เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการสภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวสถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาพระแทว อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการสภาพแวดล้อมในสถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาพระแทว เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในพื้นที่เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวมากขึ้น ผลการศึกษาสรุปได้ว่าสภาพปัจจุบันของสถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาพระแทว จังหวัดภูเก็ต อยู่ในขั้นเดือนถ้อยเนื่องจากองค์ประกอบของการจัดการสภาพแวดล้อมบางตัวมีความทรุดโทรม ควรได้รับการปรับปรุง

ปรีชา ผ่องเจริญกุล (2542) ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาส่งเสริมรถสามล้อแรงคนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเมืองเชียงใหม่ โดยที่เชียงใหม่เป็นเมืองที่โด่งดังทางการท่องเที่ยว และเป็นเมืองเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ และมีศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม ซึ่งมีการพัฒนาสั่งสมกันมาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 700 ปี จนเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อให้กิจการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่มีการขยายตัวและพัฒนาไปอย่างยั่งยืนมั่นคง จึงควรเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นสำคัญ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายส่งเสริมให้มีการใช้รถสามล้อแรงคนอย่างจริงจัง การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความเป็นไปได้ในการส่งเสริมและอนุรักษ์สามล้อแรงคนด้วยการสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่ต้องการใช้บริการรถสามล้อ และสำรวจความคิดเห็นทางด้านผู้จัดหาบริการสามล้อแก่นักท่องเที่ยว

พวงพิศ บุญระรัตน์ (2549) ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อ

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดสมุทรสงคราม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในปัจจุบัน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามรู้จักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดสมุทรสงครามโดยมีบุคคลแนะนำ ความคาดหวังด้านภาพรวมโดยทั่วไปของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านที่พัก ด้านอาหาร ด้านกิจกรรม ด้านร้านจำหน่ายของที่ระลึกมีน้อยกว่าการรับรู้จริง ในขณะที่การรับรู้จริงด้านสถานที่จอดรถน้อยกว่าที่คาดหวังไว้

อัญญา อ้นนานนท์ (2547) ศึกษาการบริหารจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อศึกษาการบริหารจัดการธุรกิจ รวมทั้งปัญหาในการบริหารจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพอื่น และมีความเข้าใจความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ถูกต้องว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือการนำนักท่องเที่ยวไปเที่ยวชมแหล่งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่งแสดงถึงความเป็นอยู่ของสังคมรวมทั้งวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น และเที่ยวชมธรรมชาติโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

สรุปการทบทวนเอกสาร

จากแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่ได้ทบทวนแล้วข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การจัดการการท่องเที่ยวโดยทั่วไปไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวประเภทใดก็ตาม จำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ แหล่งท่องเที่ยว ชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว และการบริหารจัดการ

ในด้านการท่องเที่ยว การพิจารณาในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การพิจารณาถึงศักยภาพและความสามารถในการรองรับของพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวนั้นอาจมีความดึงดูดใจ มีเอกลักษณ์เฉพาะ ความสวยงามตามธรรมชาติ ประเพณี วัฒนธรรม ความเป็นแหล่งความรู้ ความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว และในส่วนของความสามารถในการรองรับ อาจพิจารณาถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ห้องน้ำ ลานจอดรถ ไฟฟ้า ประปา และพิจารณาจากการเข้าถึงขนาดของพื้นที่ และการรองรับนักท่องเที่ยวในแต่ละช่วงเวลาด้วย

ชุมชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวย่อมได้รับประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวนั้นด้วย การเข้ามายังกิจกรรมการท่องเที่ยวควรคำนึงถึงการที่ชุมชนได้รับประโยชน์และไม่ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน และมีการกระจายรายได้กันอย่างทั่วถึง

การบริหารจัดการ การที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นประสบความสำเร็จได้ ต้องมีการบริหารจัดการที่ดี ไม่เพียงแต่ความมีชื่อเสียง ความสวยงาม หรือเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่เท่านั้น แต่

ต้องอาศัยการจัดการด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์ การโฆษณา เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่อยู่ทั่วโลกได้รู้จักและอยากมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวที่นั่นมากขึ้น

2.8 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ในการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาบริบททางด้านป่าไม้ในการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า วิเคราะห์องค์ประกอบในการจัดการการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้ากับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และศึกษาประโยชน์ที่ชุมชนรอบข้างจะได้รับจากการจัดการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า เพื่อให้ได้มาซึ่งผลการศึกษาที่สมบูรณ์ ตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้อาศัยกรอบแนวคิดในการศึกษาความเหมาะสมดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดนี้ในการศึกษาบริบทของพื้นที่ในเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า ได้แก่ ป่าไม้ และศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวในเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าให้ตรงตามแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

แนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในที่นี้ศึกษาถึงเรื่องป่าไม้ในพื้นที่ของเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าว่าถูกทำลายไปมากหรือน้อยเพียงใด เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ เพื่อให้สภาพป่าไม้ถูกทำลายน้อยที่สุด และได้ประโยชน์มากที่สุด

แนวคิดเรื่ององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งประกอบได้ด้วย สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) และการเข้าถึง (Accessibility) เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพในการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

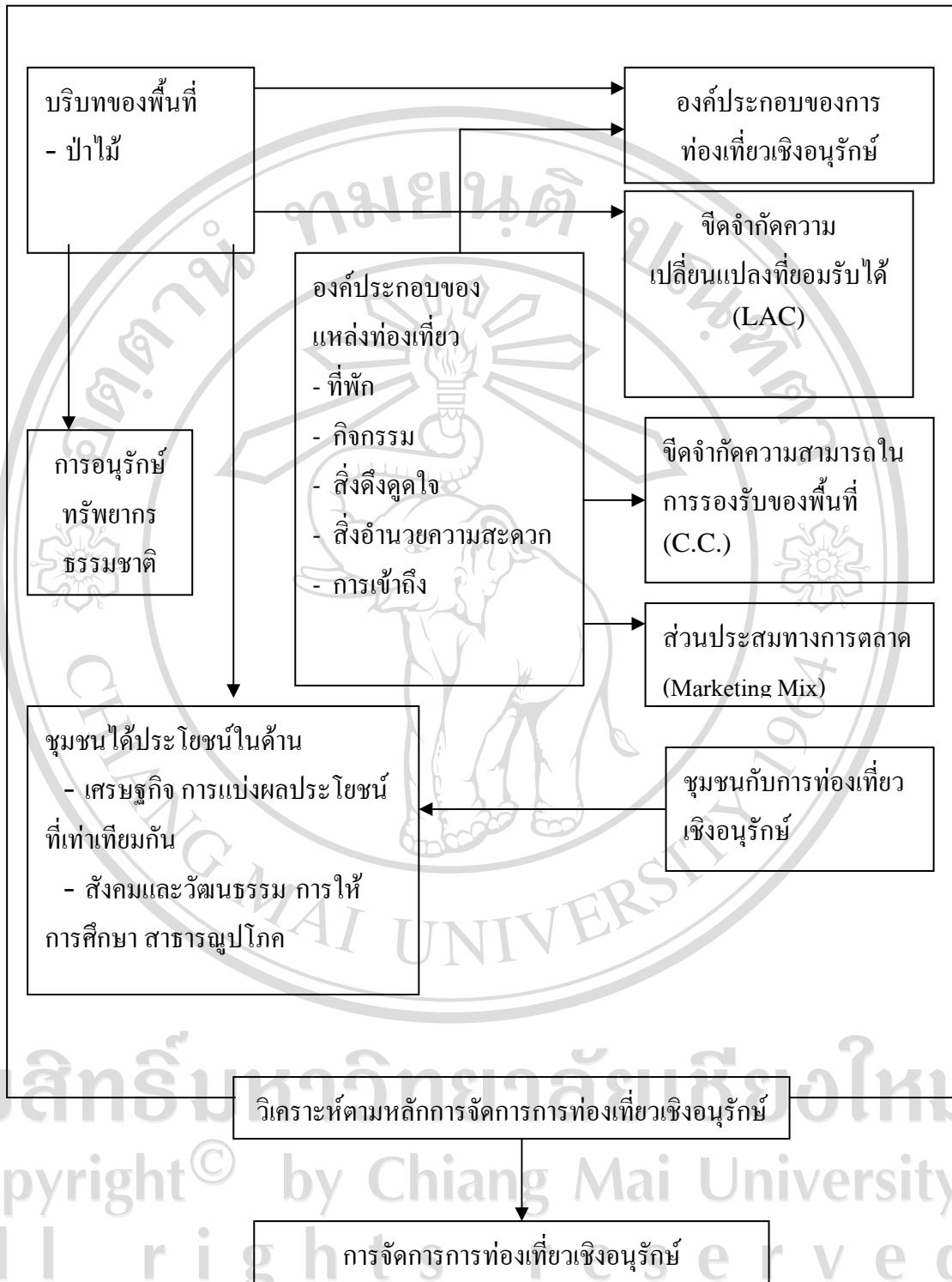
แนวคิดเรื่องส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) ซึ่งเป็นตัวแปรทางการตลาดที่ควบคุมได้ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่หรือช่องทางในการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการขาย ในสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งควรมีการจัดการทางด้านส่วนประสมทางการตลาดเพื่อให้การบริการของแหล่งท่องเที่ยวที่นั่นสมบูรณ์มากขึ้น

แนวคิดเรื่องขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในแต่ละแห่งนั้น จำเป็นต้องมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวที่นั่นได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมของมนุษย์น้อยที่สุด รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในสถานที่ท่องเที่ยวที่นั่นต้องมีผลกระทบหรือมีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด ที่เรียกว่าเป็นขีดจำกัดของการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้

แนวคิดชุมชนกับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ศึกษาผลดีและผลเสียที่ชุมชนบ้าน
ตองกาเหนือ จะได้รับจากการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และการท่องเที่ยวนี้ต้องเป็น
การท่องเที่ยวที่ชุมชนได้รับผลประโยชน์ด้วย ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
จากแนวคิดทั้งหมดข้างต้นนี้ สามารถเขียนออกมาในรูปของกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

แผนภูมิ 2 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเชียงใหม่ในท่าซาฟารีเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อที่จะจัดการการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในท่าซาฟารีให้เป็นไปในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ

- 3.1. ข้อมูลและแหล่งข้อมูล
- 3.2. เครื่องมือในการเก็บข้อมูล
- 3.3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1. ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

การดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อให้ได้ข้อมูลและตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา จึงจำเป็นต้องอาศัยแหล่งข้อมูลที่สำคัญ คือ

3.1.1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องที่เป็นแผนแม่บทของเชียงใหม่ในท่าซาฟารี โดยได้ศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของเชียงใหม่ในท่าซาฟารีและบริบทของพื้นที่ รวมถึงตำรา สิ่งพิมพ์รัฐบาล รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ การค้นคว้าแบบอิสระ จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ซึ่งศึกษาถึงแนวคิดต่าง ๆ ได้แก่ แนวคิดด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว แนวคิดส่วนประสมทางการตลาด แนวคิดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ รวมถึงขีดจำกัดความเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ และแนวคิดชุมชนกับการท่องเที่ยวเพื่อที่จะรวบรวมข้อมูล แนวคิด และหลักการต่าง ๆ ให้เป็นระบบ และกำหนดแนวทางในการทำเป็นเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในการศึกษาเอกสารนี้

3.1.2. การศึกษาข้อมูลจากบุคคล การศึกษาในครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาถึงความเหมาะสมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเชียงใหม่ในท่าซาฟารี โดยจะศึกษาบริบททางด้านป่าไม้ของพื้นที่ องค์ประกอบในการจัดการการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในท่าซาฟารี ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบด้านพื้นที่ องค์ประกอบด้านการจัดการ องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ และองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และศึกษาถึงประโยชน์ที่ชุมชนรอบข้างจะได้รับ

จากเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยได้เลือกผู้ที่สามารถให้ข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการได้ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนการศึกษาจากบุคคล 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพป่าไม้ในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ขั้นตอนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กิจกรรม สิ่งดึงดูดใจและสิ่งอำนวยความสะดวกในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และประโยชน์ที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีให้แก่ชุมชนในกลุ่มนี้มีผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 10 คน ได้แก่

1. ผู้อำนวยการสำนักบริหาร 1 คน
2. เจ้าหน้าที่ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี 9 คน เป็นผู้ที่เห็นสภาพพื้นที่ตั้งแต่ก่อนสร้างและหลังสร้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และเป็นผู้ที่ทราบรายละเอียดและให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดีที่สุด

กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่ป่าไม้ 1 คน ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพป่าไม้และสัตว์ป่าตามธรรมชาติในพื้นที่ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ซึ่งเมื่อก่อนเคยเป็นพื้นที่ของสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือ และมีเจ้าหน้าที่ป่าไม้ดูแลอยู่

กลุ่มที่ 3 นักท่องเที่ยว เป็นการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำนวน 200 คน โดยนำค่าเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวทั้งปีประมาณวันละ 400 คนมาเทียบกับตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ R.V. Krejcie และ D.W. Morgan (คูตารางในภาคผนวก ฉ) เป็นการสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวถึงระดับความดึงดูดใจของสิ่งที่ดึงดูดใจของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ระดับความพึงพอใจของกิจกรรมในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ระดับความเพียงพอและเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวก ระดับความเพียงพอและเหมาะสมของที่พัก และระดับความพร้อมและความสะดวกในการเข้าถึงเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี รวมทั้งข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่นักท่องเที่ยวได้แสดงความคิดเห็นต่อเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

กลุ่มที่ 4 ประชากรที่เกี่ยวข้อง เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตองกายเหนือ ได้แก่

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ กำนันตำบลหนองควายในบทบาทการเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านตองกายเหนือและเป็นประธานสหกรณ์นครเดินรถเชียงใหม่ เจ้าอาวาสวัดคอยเปา สมาชิกวิสาหกิจชุมชน 1 คน สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน 1 คน สมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ 1 คนและผู้สูงอายุที่มีอายุประมาณ 70 ปีขึ้นไปจำนวน 3 คน ซึ่งจะสอบถามถึงประวัติของหมู่บ้านตองกายเหนือ การมีส่วนร่วมของประชากรในหมู่บ้าน อีกทั้ง ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ชาวบ้านได้รับโดยการดูภาพรวมของชาวบ้านทั้งหมด ไม่ได้เจาะจงเป็นหลังคาเรือน

3. กลุ่มชาวบ้าน เป็นประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านตองกายเหนือสอบถามถึงการมีส่วนร่วมในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ที่ได้รับจาก

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ซึ่งข้อมูลที่ได้มานั้นอาจจะเหมือนกันหรือแตกต่างกันในแต่ละครัวเรือน และการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 136 ครัวเรือน ครัวเรือนละ 1 คนจากตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ R.V. Krejcie และ D.W. Morgan เป็นการสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบจากการทำแนวกันอาณาเขตพื้นที่ป่าของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ความเพียงพอและเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวก และความพร้อมและความสะดวกการเข้าถึงหมู่บ้าน อีกทั้งผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ชาวบ้านได้รับ

3.2. เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้มาซึ่งผลการศึกษาที่เป็นจริงและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยใช้เทคนิคในการศึกษาหลาย ๆ อย่าง เครื่องมือในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย ดังนี้

3.2.1. ประเด็นสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview Format) ผู้วิจัยใช้คำถามในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เช่น การพูดคุยถึงประวัติการก่อตั้งเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี การใช้พื้นที่ป่า การได้รับประโยชน์ของประชากรในหมู่บ้านเป็นลักษณะบอกเล่าให้กันฟัง โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และประชากรในหมู่บ้านตองกายเหนือ โดยทำการสัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ เช่น สภาพป่าไม้ก่อนและหลังการสร้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี สิ่งที่ชาวบ้านได้รับประโยชน์จากเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี รายได้จากหลังจากการก่อสร้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งเค้าโครงในการสัมภาษณ์ไม่ได้จำกัดคำตอบแบบเจาะจงเฉพาะเรื่องและใช้ลักษณะการพูดคุยสนทนาแบบไม่เป็นทางการเข้าช่วยตามแต่โอกาสจะอำนวย

3.2.2. ประเด็นสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview Format) ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่สามารถจะทำการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการได้ โดยการสัมภาษณ์นั้นไม่กำหนดคำตอบไว้ล่วงหน้า (Non-directive Interview) ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบได้ตามความพอใจอย่างอิสระ โดยมีประเด็นสัมภาษณ์ที่คล้ายคลึงกัน ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่

ผู้อำนวยการสำนักบริหาร เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ดร. อุปถัมภ์ ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม ได้สัมภาษณ์ในประเด็นเรื่องการใช้พื้นที่ป่าไม้เพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว สิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชม ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการจัดกิจกรรมในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และประโยชน์ที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีให้แก่ประชากรในหมู่บ้านตองกายเหนือ

เจ้าหน้าที่ป่าไม้ คุณแสน กัณฑ์ราช ได้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพพื้นที่ป่าไม้และสัตว์ป่าที่พบในพื้นที่ก่อนที่จะมีการก่อสร้างเชิงใหม่ในท่าซาฟารี

กำนันตำบลหนองควาย นายต๋อน วงศ์แก้ว ได้สัมภาษณ์ในประเด็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรในหมู่บ้านตอกลายเหนือ การเก็บของป่า ความรู้ความเข้าใจในการสร้างเชิงใหม่ในท่าซาฟารีของประชากร การมีส่วนร่วมของชุมชน สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในพื้นที่หมู่บ้านตอกลายเหนือ ประโยชน์และผลกระทบที่ชุมชนได้รับจากเชิงใหม่ในท่าซาฟารี

เจ้าอาวาสวัดคอยเปา เจ้าอธิการทองสุข ผาสุกโม สัมภาษณ์ในประเด็นเดียวกันกับกำนันตำบลหนองควาย เน้นในเรื่องทางสังคม อาจได้ข้อมูลที่หลากหลาย หรือแตกต่างกันออกไป

3.2.3. ประเด็นสังเกต (Observation Format) ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมนั้น ผู้วิจัยทำการสังเกตในเรื่องต่าง ๆ ภายในเชิงใหม่ในท่าซาฟารี มีการใช้กล้องถ่ายรูปบันทึกภาพในเรื่องขององค์ประกอบในแหล่งท่องเที่ยว ทั้งสิ่งดึงดูดใจ สิ่งอำนวยความสะดวก และการเข้าถึง และสำหรับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้สังเกตสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านตอกลายเหนือ รวมถึงคอยสังเกตทางด้านเศรษฐกิจ รายได้ของประชากร การยังชีพ รวมถึงทางด้านสังคมของประชากรในหมู่บ้าน

3.2.4. แบบสอบถาม (Questionnaires) แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ชุด โดยชุดแรกจะเป็นการแจกแบบสอบถามให้นักท่องเที่ยว และชุดที่สองเป็นการแจกแบบสอบถามให้ชาวบ้าน สำหรับแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวนั้นเพื่อทำให้ทราบถึงองค์ประกอบในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่

ระดับความพึงพอใจของกิจกรรมในเชิงใหม่ในท่าซาฟารี ได้แก่ การนั่งรถชมสัตว์พร้อมการบรรยายให้ความรู้ การเดินชมสัตว์ในส่วนแสดงของ “Jaguar Trail” และการได้สัมผัสเส้นทางธรรมชาติในการขับรถในเส้นทางวิบาก (ATV)

ระดับความดึงดูดใจของสิ่งดึงดูดใจในเชิงใหม่ในท่าซาฟารี ได้แก่ ความสวยงามของการแสดงน้ำพุดนตรี

ระดับความเพียงพอและเหมาะสมของที่พัก ได้แก่ ความเพียงพอและเหมาะสมของที่พัก ระดับความเพียงพอและเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ความเพียงพอและเหมาะสมของที่พัก ความเพียงพอและเหมาะสมของร้านอาหารและเครื่องดื่ม ความเพียงพอและเหมาะสมของร้านขายของที่ระลึก ความเพียงพอและเหมาะสมของห้องสุขา และความเพียงพอและเหมาะสมของสถานที่จอดรถ

ระดับความพร้อมและความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ สภาพถนนทางเข้ามีความสะดวกเข้าถึงง่าย มีป้ายบอกทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว มีบริการรถโดยสารไปยังแหล่งท่องเที่ยว

ระยะทางจากตัวเมืองถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่ไกล และมีเส้นทางไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่น เช่น อุทยานแห่งชาติออบขาน มหกรรมราชพฤกษ์ ฯลฯ

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวถึงสิ่งที่เป็นตัวตัดสินใจมาเยี่ยมชมเชียงใหม่ในทิวเขารวมถึงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักท่องเที่ยว เป็นคำถามเปิดให้นักท่องเที่ยวสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

แบบสอบถามของชาวบ้านสำหรับเพื่อให้ทราบถึงประโยชน์ที่ชาวบ้านจะได้รับจากเชียงใหม่ในทิวเขารวม โดยการสอบถามถึง

ระดับผลดีและผลเสียต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพป่าไม้ของเชียงใหม่ในทิวเขารวม ได้แก่ การใช้พื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร การเก็บของป่าเพื่ออุปโภค-บริโภค และการเก็บของป่าเพื่อการค้าขาย

ระดับความพึงพอใจของชาวบ้านต่อการเข้าถึง ได้แก่ สภาพถนนเข้าหมู่บ้านมีความสะดวก/เข้าถึงง่าย สภาพถนนในหมู่บ้านได้รับการพัฒนา มีป้ายบอกทางเข้าไปยังหมู่บ้าน และมีบริการรถโดยสาร/รถประจำทาง

ระดับการได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจของชาวบ้าน ได้แก่ การจ้างงาน การผลิตวัตถุดิบเพื่อป้อนตลาด การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มขึ้นของรายได้ครัวเรือน และการได้รับโอกาสทางการเข้าเยี่ยมชมเชียงใหม่ในทิวเขารวม

ระดับการได้รับประโยชน์ทางสังคมของชาวบ้าน ได้แก่ การพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ การพัฒนาด้านการศึกษา การอพยพย้ายเข้าของประชากร และการพัฒนาด้านสาธารณสุข

อุปกรณ์ที่นำมาประกอบในการวิจัย คือ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป อีกทั้งประเด็นในการสัมภาษณ์ ซึ่งจะแบ่งออกเป็น ประเด็นสัมภาษณ์ผู้บริหารเชียงใหม่ในทิวเขารวม สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องบริบททางด้านป่าไม้ถึงสภาพพื้นที่ก่อนการสร้างและหลังการสร้างเชียงใหม่ในทิวเขารวม และความสามารถในการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ของพื้นที่ สัมภาษณ์เรื่องความสามารถในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ทั้งทางด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการและด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และสัมภาษณ์เกี่ยวกับการได้รับประโยชน์ของชุมชนรอบข้าง ประเด็นสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ป่าไม้ เป็นการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากผู้บริหารเชียงใหม่ในทิวเขารวมเกี่ยวกับสภาพป่าไม้และการพบเห็นสัตว์ป่าก่อนที่จะมีการก่อสร้างเชียงใหม่ในทิวเขารวม ประเด็นสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เชียงใหม่ในทิวเขารวม เป็นเจ้าหน้าที่ที่ได้เห็นพื้นที่ป่าไม้ตั้งแต่เริ่มแรก และสัมภาษณ์ถึงความเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ที่เกิดขึ้น นอกจากนั้นมีการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในฝ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องสิ่งดึงดูดใจ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นดูแลรับผิดชอบอยู่

ประเด็นสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน สอบถามในเรื่อง ประโยชน์ที่ชาวบ้านได้รับจากเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ทั้งประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม แต่สำหรับเจ้าอาวาสสอบถามเพียงประโยชน์ทางด้านสังคมเท่านั้น ประเด็นสัมภาษณ์ประชากรในหมู่บ้านซึ่งเป็นประเด็นเดียวกับผู้นำชุมชน

นอกจากนั้นยังมีอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอบถามข้อมูลจากนักท่องเที่ยว คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ สิ่งดึงดูดใจ กิจกรรม สิ่งอำนวยความสะดวกที่พัก และการเข้าถึง เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยคิดค้นขึ้นมาเอง จำนวน 200 ชุด และแบบสอบถามที่ใช้ในการสอบถามข้อมูลจากชาวบ้านจำนวน 136 ชุด ซึ่งได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่า สิ่งดึงดูดใจ สิ่งอำนวยความสะดวก การเข้าถึง และประโยชน์ที่ชาวบ้านได้รับ โดยมีการแจกของชำร่วยเป็นปากกาและแก้วกาแฟ และเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ ตัวผู้วิจัยเอง โดยผู้วิจัยต้องสังเกตสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีและภายในหมู่บ้านตองกาเยเหนือ นอกจากนั้นการเข้าไปสัมภาษณ์ชาวบ้านต้องวางตัวเป็นกลางและแจ้งแก่ประชากรในหมู่บ้านถึงบทบาทในขณะนั้น รวมถึงไม่แสดงออกหรืออธิบายในสิ่งที่ชาวบ้านเห็นด้วยหรือคัดค้าน เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เพื่อให้ข้อมูลที่ได้นั้นถูกต้องและตรงตามวัตถุประสงค์

3.3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสังเกตและการแจกแบบสอบถามเป็นหลัก โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง มีการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเตรียมข้อมูลที่ต้องการสัมภาษณ์อย่างกว้างก่อนลงภาคสนาม มีการพูดคุยกับผู้บริหารเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเกี่ยวกับข้อมูลในการสัมภาษณ์ก่อนที่จะทำการสัมภาษณ์จริง มีการนัดหมายล่วงหน้ากับเจ้าหน้าที่ป่าไม้และผู้นำชุมชนก่อนเข้าไปสัมภาษณ์ มีการศึกษาภาคสนามสร้างความไว้วางใจความใกล้ชิดกับประชากรในหมู่บ้าน เพื่อเอื้อให้เกิดประโยชน์ในการเก็บข้อมูลและได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด นอกจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสังเกตสิ่งที่ปรากฏขึ้นในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และในหมู่บ้านเพื่อนำมารวบรวมและวิเคราะห์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากแหล่งข้อมูลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก และประชากรในหมู่บ้านตองกาเยเหนือ โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

3.3.1. การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเกี่ยวกับทุก ๆ เรื่องเป็นการพูดคุยแบบธรรมดาในเรื่องพื้นที่ป่าไม้ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีและการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่า นอกจากนั้นยังมีการพูดคุยกันถึงเรื่องกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ทั้งที่เป็นสิ่งดึงดูดใจ กิจกรรม สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก และการ

เข้าถึง อีกทั้งพูดคุยกับถึงสิ่งที่ชุมชนได้รับจากเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี การพูดคุยแบบธรรมดานี้ได้ ข้อมูลมาอย่างครบถ้วน นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้พูดคุยกับเจ้าหน้าที่ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ผู้ซึ่งมาทำงานตั้งแต่ก่อนมีการสร้างโครงการเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเกี่ยวกับสภาพของป่าไม้ทั้งก่อนและหลัง การก่อสร้าง และสัมภาษณ์ประชากรในหมู่บ้านดองกายเหนือ โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่ง โครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นสำคัญไว้แล้ว และในช่วงเวลาสัมภาษณ์นั้น จะเป็นการพูดคุย แบบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างไม่เป็นทางการกับผู้ถูกสัมภาษณ์ ประเด็นในการสัมภาษณ์นั้น เป็นไปในด้านการใช้พื้นที่ป่าในการก่อสร้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี รวมถึงประโยชน์ที่ชาวบ้าน ได้รับทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้ง สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนอย่างเป็นทางการและไม่เป็น ทางการของหมู่บ้านเกี่ยวกับประโยชน์ที่ประชากรในหมู่บ้านได้รับจากเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

3.3.2. การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ ผู้วิจัยได้จัดทำประเด็นในการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ โดยการสัมภาษณ์นั้นมีลักษณะคำถามที่คล้ายคลึงกับการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ผู้ให้ ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีสอบถามเป็นประเด็นในแต่ละหัวข้อตาม วัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยต้องการทราบคำตอบ คือ เรื่องการใช้พื้นที่ป่าไม้ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี สภาพพื้นที่ก่อนและหลังการก่อสร้าง ในเรื่องของพื้นที่ป่าไม้นี้ ผู้วิจัยได้สอบถามเพิ่มเติมกับ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ผู้ทำงานกับสวนพฤกษศาสตร์ฯ ด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลสภาพป่าไม้ก่อนการสร้าง เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สอบถามผู้บริหารเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเกี่ยวกับ เรื่องสิ่งดึงดูดใจ กิจกรรม สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก และการเข้าถึง โดยเป็นคำถามแบบรวม ๆ แต่หากเรื่องไหนที่ผู้วิจัยคิดว่าคำตอบไม่น่าเพียงพอ ผู้วิจัยก็จะขอสัมภาษณ์เจาะในเรื่องนั้น ๆ อีก ครั้งหนึ่งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดที่สุด และสอบถามผู้บริหารถึงสิ่งที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้ให้ ประโยชน์กับชุมชนว่ามีอะไรบ้าง หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ตำบลหนองควาย ซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านดองกายเหนืออีกหนึ่งตำแหน่ง และ เจ้าอาวาสวัดดอยเปา โดยเป็นการสอบถามในประเด็นที่ประชากรในหมู่บ้านได้รับประโยชน์หรือ ผลเสียจากเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม แต่สำหรับเจ้าอาวาสจะให้ ข้อมูลเฉพาะทางด้านสังคมเท่านั้น เมื่อได้ข้อมูลทั้งหมดแล้วผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้นำมารวบรวม จัดเป็นหมวดหมู่และวิเคราะห์เพื่อให้ได้ผลวิจัยที่ถูกต้องที่สุด

3.3.3. การสังเกต เป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยเกี่ยวกับผู้วิจัยได้เข้าไปร่วมกับการทำ กิจกรรมในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และคอยสังเกตและบันทึกผล โดยเฉพาะในเรื่องของสิ่งดึงดูดใจ กิจกรรม สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก และการเข้าถึง ซึ่งการสังเกตแบบมีส่วนร่วมนี้ เป็นสิ่งที่ผู้วิจัย ได้รับรู้หรือได้เห็นตลอดเวลาที่เริ่มดำเนินการวิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงรู้ถึงรายละเอียดเป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในเรื่องของชุมชน โดยจะสังเกตเกี่ยวกับสภาพ

เศรษฐกิจของชุมชน และสภาพสังคมของชุมชน อีกทั้ง สังเกตสิ่งต่าง ๆ ที่ชุมชนได้รับประโยชน์ จากเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เช่น การเข้ามาทำงานในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี หรือการได้รับ อภินันทนาการเข้าชมฟรี เป็นต้น

3.3.4. การแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามให้นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จำนวน 200 ชุด แบบสอบถามนั้นเกี่ยวกับเรื่ององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวในเรื่องสิ่งดึงดูดใจว่ามีระดับความดึงดูดใจมากน้อยเพียงใด กิจกรรมว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด สิ่งอำนวยความสะดวกว่ามีเพียงพอและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ที่พักว่ามีเพียงพอและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด และการเข้าถึงมีความสะดวกและเหมาะสมมากน้อยเพียงใดในการเข้ามาเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และแจกให้นักท่องเที่ยวซึ่งในแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยได้ขอความกรุณาให้นักท่องเที่ยวได้เขียนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้วย และเมื่อได้รับข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้นำผลมาวิเคราะห์และจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ได้ผลที่ถูกต้องมากที่สุด นอกจากนั้นผู้วิจัย ได้ทำแบบสอบถามอีก 1 ชุด เป็นแบบสอบถามสำหรับชาวบ้านตอพงกายเหนือ ซึ่งเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่า สิ่งดึงดูดใจ สิ่งอำนวยความสะดวก การเข้าถึง และประโยชน์ที่ชาวบ้าน ได้รับ หากชาวบ้านไม่เข้าใจในข้อใดของแบบสอบถาม ผู้วิจัยก็จะอธิบายเพิ่มเติมด้วย

3.4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กับการรวบรวมข้อมูลตลอด ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาจัดประเภท หมวดหมู่และ ตีความข้อมูลเพื่อสรุปเป็นผลการศึกษามาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎีที่ ได้ทบทวนมาเป็นฐานวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำเสนอแนวทางในการจัดการ ให้เป็นไปตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้

3.4.1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ในประเด็นนี้ผู้วิจัยได้ เข้าไปเก็บข้อมูลในพื้นที่ที่ทำการศึกษาและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับทางด้านกายภาพ ได้แก่ ประวัติการก่อตั้ง สภาพโดยทั่วไป และ ทรัพยากรป่าไม้ รวมถึงเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้เพิ่มเติม โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลกระทำ ไปพร้อม ๆ กันตลอดเวลาที่ดำเนินการวิจัย กล่าวคือ ในแต่ละวันที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้กลับมาจัดทำหมวดหมู่ของข้อมูล ทั้งด้านประวัติการก่อตั้ง สภาพกายภาพ ได้แก่ สภาพ ภูมิประเทศ สภาพดิน สภาพแหล่งน้ำ และด้านทรัพยากรป่าไม้ นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้นำ แบบสอบถามของชาวบ้านในเรื่องการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าไม้มาวิเคราะห์ในรูปแบบการทำมาตรา

วัดระดับ (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (วัฒนา สุนทรชัย: ระบบออนไลน์) ผู้วิจัยได้กำหนดการแบ่งเกณฑ์การตีความโดยอาศัยวิธีการแบ่งเกณฑ์ ดังนี้

$$\text{ความกว้างของแต่ละระดับ} = \frac{\text{คะแนนมากที่สุด} - \text{คะแนนน้อยสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$= \frac{2 - (-2)}{5} = 0.8$$

ดังนั้น เกณฑ์การตีความจึงเป็นดังนี้

2.00 - 1.20	หมายถึง	ได้รับผลกระทบในระดับน้อยที่สุด
1.19 - 0.40	หมายถึง	ได้รับผลกระทบในระดับน้อย
0.39 - -0.40	หมายถึง	ไม่ได้รับผลกระทบ
-0.41 - -1.20	หมายถึง	ได้รับผลกระทบในระดับมาก
-1.21 - -2.00	หมายถึง	ได้รับผลกระทบในระดับมากที่สุด

3.4.2. การวิเคราะห์องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบของเนื้อหาไว้อย่างคร่าว ๆ และได้รวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการแจกแบบสอบถามให้นักท่องเที่ยว และมาจัดทำกรวิจัย หากผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและพบว่า ข้อมูลที่ทำการวิเคราะห์ยังไม่เป็นที่เพียงพอที่จะเก็บข้อมูลเจาะลึกในเรื่องนั้น ๆ และนำมาวิเคราะห์เพิ่มเติมอีก สำหรับการแจกแบบสอบถามให้นักท่องเที่ยวและชาวบ้านนั้น ศึกษาในประเด็นคล้ายกัน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวและชาวบ้าน มาจัดทำมาตราวัดระดับ (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (วัฒนา สุนทรชัย, อ้างแล้ว) ผู้วิจัยได้กำหนดการแบ่งเกณฑ์การตีความโดยอาศัยวิธีการแบ่งเกณฑ์เดียวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพป่าไม้ และได้ผลการจัดทำมาตราวัด ดังนี้

ประเด็นแบบสอบถามทั้งของนักท่องเที่ยวและของชาวบ้านมีความกว้างของระดับมากที่สุด 5 และน้อยที่สุด 1

$$= \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

ดังนั้น เกณฑ์การตีความเป็นดังนี้

1.00 – 1.80	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด
1.81 – 2.60	หมายถึง	ระดับน้อย
2.61 – 3.40	หมายถึง	ระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	หมายถึง	ระดับมาก
4.21 – 5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด

3.4.3. วิเคราะห์ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนบ้านตองกายเหนือ ทั้งที่เป็นประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบเนื้อหาไว้อย่างคร่าว ๆ แล้วได้รวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ประชากรในหมู่บ้านตองกายเหนือแบบไม่เป็นทางการ สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมกับสิ่งที่ปรากฏขึ้นในหมู่บ้านตองกาย และการแจกแบบสอบถามในเรื่องของประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม จนกระทั่งได้ข้อมูลเป็นที่พอใจ และนำมาวิเคราะห์ต่อไป ประเด็นแบบสอบถามของชาวบ้านในเรื่องประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม มีความกว้างของระดับเท่ากับในข้อ 3.4.2. ดังนั้น จึงใช้เกณฑ์เดียวกันในการวัด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ผู้วิจัยนำเสนอในเชิงพรรณนาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยได้แบ่งเสนอเป็น 3 ตอน คือ

4.1. บริบททั่วไปในการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี โดยครอบคลุมประเด็น ดังนี้

- 4.1.1. ประวัติความเป็นมาของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
- 4.1.2. ประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านตองกายเหนือ
- 4.1.3. สภาพทางกายภาพ
- 4.1.4. ทรัพยากรป่าไม้
- 4.1.5. การจัดการด้านอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

4.2. วิเคราะห์องค์ประกอบในการจัดการการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น

- 4.2.1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)
- 4.2.2. กิจกรรม (Activities)
- 4.2.3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)
- 4.2.4. ที่พัก (Accommodation)
- 4.2.5. การเข้าถึง (Accessibility)
- 4.2.6. การจัดการด้านกิจกรรมและกระบวนการ

4.3. ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดการการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ได้แก่

- 4.3.1. ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ
- 4.3.2. ประโยชน์ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม
- 4.3.3. ประโยชน์ทางด้านสิ่งแวดล้อม
- 4.3.4. การมีส่วนร่วมของประชาชน

4.1. บริบททั่วไปของการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในด้านประวัติความเป็นมา ด้านกายภาพ และบริบททางด้านทรัพยากรป่าไม้

4.1.1. ประวัติความเป็นมาของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี Chiang Mai Night Safari (CnS) เดิมใช้ชื่อว่าสวนสัตว์กลางคืนเชียงใหม่ซาฟารีไนท์ และเปลี่ยนมาเป็นเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี (Chiang Mai Night Safari : CNS)

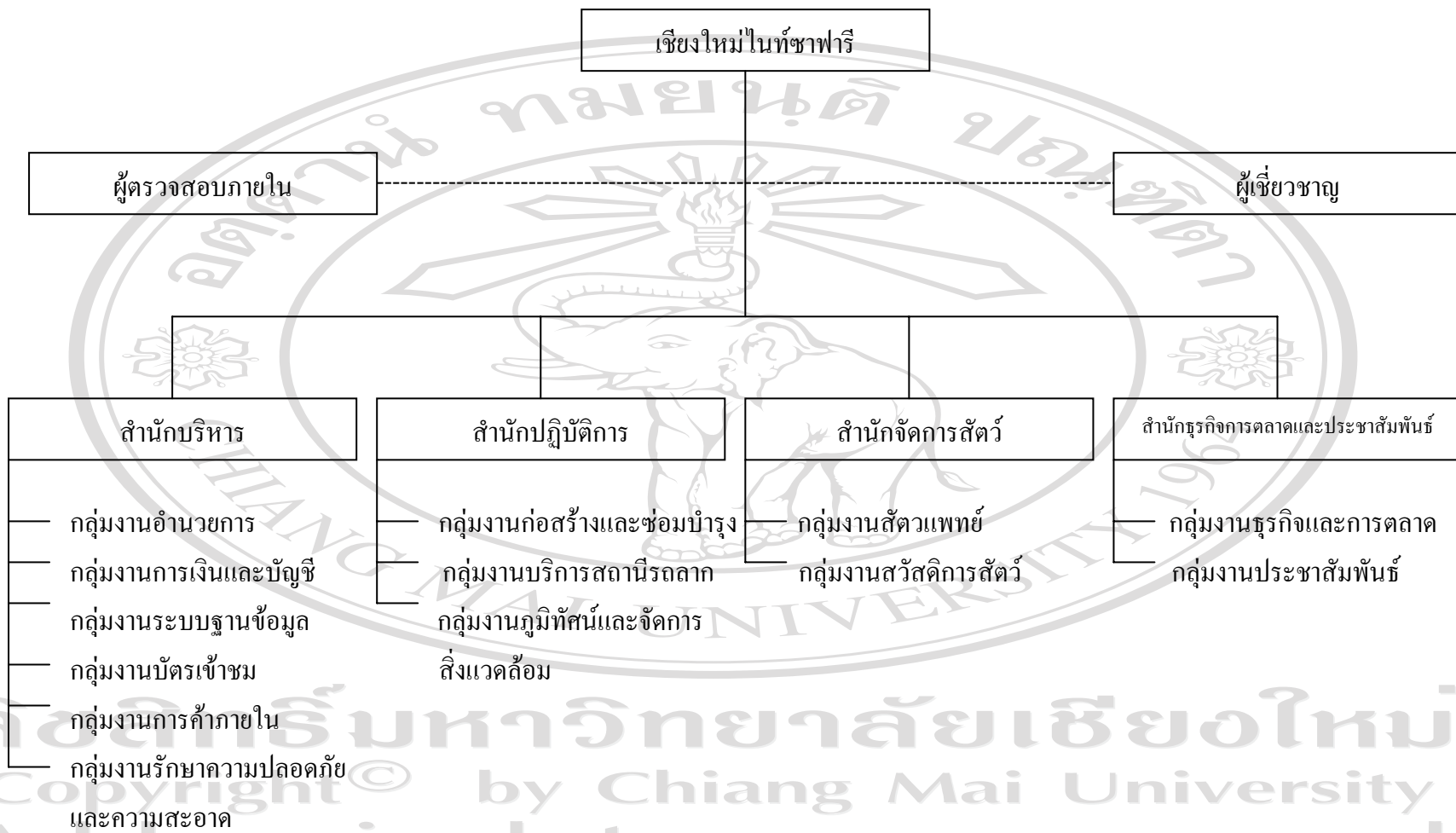
จัดทำเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลที่ให้มีการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างรายได้ของประเทศ โดยเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบและเพิ่มระดับความสามารถ ในการแข่งขันกับต่างประเทศ โดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร มีนโยบายและมีความคิดเห็นว่าสวนสัตว์เชียงใหม่ที่มีอยู่ปัจจุบันมีขนาดเล็ก พื้นที่ไม่สามารถขยายได้อีก ในขณะที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว จึงดำริที่จะจัดสร้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวภาคเหนือ (Hup) โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ที่จะเป็นศูนย์กลางการบินในภูมิภาคนี้ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะเป็นแรงดึงดูดให้ชาวต่างประเทศมาเที่ยวเชียงใหม่มากขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวพักอยู่ในจังหวัดนานขึ้น และกระจายการท่องเที่ยวออกไปสู่จังหวัดใกล้เคียง เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะช่วยเสริมสร้างความตระหนักและความเข้าใจของประชาชนต่อการอนุรักษ์สัตว์ป่าและสิ่งแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้น และเพื่อให้จัดทำโครงการเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานโลก ในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และด้วยปัจจุบันการท่องเที่ยวมีการแข่งขันกันมากขึ้น แต่ประเทศไทยยังมีโอกาสและสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันโดยเน้นการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวที่หลากหลายมีคุณภาพและมาตรฐาน โครงการเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ได้จัดทำเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลตามยุทธศาสตร์สานฝันประเทศไทยให้ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตมาตรฐานระดับโลก ซึ่งกำหนดให้จังหวัดเชียงใหม่ในฐานะเมืองหลักในภาคเหนือ ที่มีศักยภาพเป็นศูนย์กลางในภูมิภาคอินโดจีน และประเทศจีนตอนล่าง และมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวสูง เป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาสินค้าและบริการ ประกอบกับจังหวัดเชียงใหม่มีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเฉพาะกลางวัน สำหรับในช่วงเวลากลางคืนยังไม่มีรูปแบบที่หลากหลาย การจัดตั้งสวนสัตว์กลางคืนนี้ จะสามารถพัฒนาเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำของโลก (World Class Destination) และคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ความเป็นไทย

สำนักนายกรัฐมนตรี จึงได้มีคำสั่งที่ 90/2545 ลงวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2545 แต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อศึกษาวางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์กลางคืนจังหวัดเชียงใหม่และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว (สสค.) โดยมีอดีตรักษาตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ดร.ปลอดประสพ สุรัสวดี เป็นประธาน ต่อมาหลังจากมีการปฏิรูประบบราชการ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงและสังกัดของสมาชิก แต่เพื่อให้การจัดตั้งเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยสำนักนายกรัฐมนตรีจึงได้มีคำสั่งที่ 390/2545 ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2545 แต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อศึกษาวางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์กลางคืนจังหวัดเชียงใหม่และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว (สสค.) ยกเลิกคำสั่งที่ 90/2545 ลงวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2545 และต่อมา ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้กรุณาลงนามในคำสั่งสำนัก

นายกรัฐมนตรี ที่ 224/2547 ลงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2547 เรื่องจัดตั้งสำนักงานบริหารโครงการ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี โดยมีนายปลอดประสพ สุรัสวดี ประธานกรรมการ สสค. ทำหน้าที่ ผู้อำนวยการสำนักงานบริหาร โครงการเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ซึ่งปัจจุบันเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้ ดำเนินการภายใต้องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท. องค์การมหาชน) มีแผนภูมิโครงสร้างบริหารงาน ดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright © by Chiang Mai University
 All rights reserved

แผนภูมิ 3 แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

4.1.2. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านตองกายเหนือ

หมู่บ้านตองกายเหนือ เดิมเป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้านตองกาย (สมัยก่อนชื่อหมู่บ้านทุ่งล้อม) ตั้งอยู่ในตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ หมู่บ้านตองกายไม่มีประวัติว่าผู้คนอพยพมาจากที่ไหนแต่มีผู้คนอาศัยอยู่มากกว่า 300 ปีแล้ว เมื่อสมัยก่อนบริเวณพื้นที่หมู่บ้านตองกายเป็นทุ่งหญ้าทางด้านทิศตะวันตก และมีพระสงฆ์มาบิณฑบาตซึ่งจะต้องผ่านเส้นทางบริเวณพื้นที่วัดคอยถ้ำ วัดคอยเปา วัดคอยแก้ว วัดคอยคำ (ปัจจุบันอยู่ในตำบลหนองควาย) และจนมาถึงวัดคอยสุเทพ เมื่อพระสงฆ์จะเดินผ่านบริเวณพื้นที่ทุ่งนา ชาวบ้านจึงมาช่วยกันถางหญ้าในบริเวณนั้น และคณะศรัทธามีการสร้างบ้านเรือนหลายหลัง รวมถึงมีการสร้างปะรำเพื่อเป็นที่พักของพระที่จะมาบิณฑบาต พระที่มาประจำทุก ๆ รูปได้พูดกับชาวบ้านว่าสถานที่แห่งนี้เหมาะสมที่จะสร้างวัด จึงได้ช่วยกันสร้างวัดขึ้น ชื่อว่าวัดทุ่งล้อม ที่ได้ชื่อว่าวัดทุ่งล้อมนี้ก็เพราะว่าวัดนี้มีแต่ทุ่งนาล้อมรอบนั่นเอง ต่อมาจึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นวัดตองกาย เพราะทางทิศตะวันตกเป็นป่าไม้สัก ใบสักมีความระคายเคืองมาก ทางภาคเหนือเรียกว่าใบไม้สักคาย หรือต้องสักคาย ต่อมาได้เพี้ยนมาเป็นตองกาย จึงได้นำมาเรียกชื่อว่า วัดตองกาย และหมู่บ้านตองกาย ชาวบ้านในสมัยก่อนมีอาชีพกสิกรรมและตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งหมู่บ้านตองกายมีชื่อเสียงมากทางด้านกสิกรรมชนิดต่าง ๆ เช่น ข้าวโศก ข้าวหมาก เป็นต้น (นายสม ข้าวจ้าว: สัมภาษณ์)

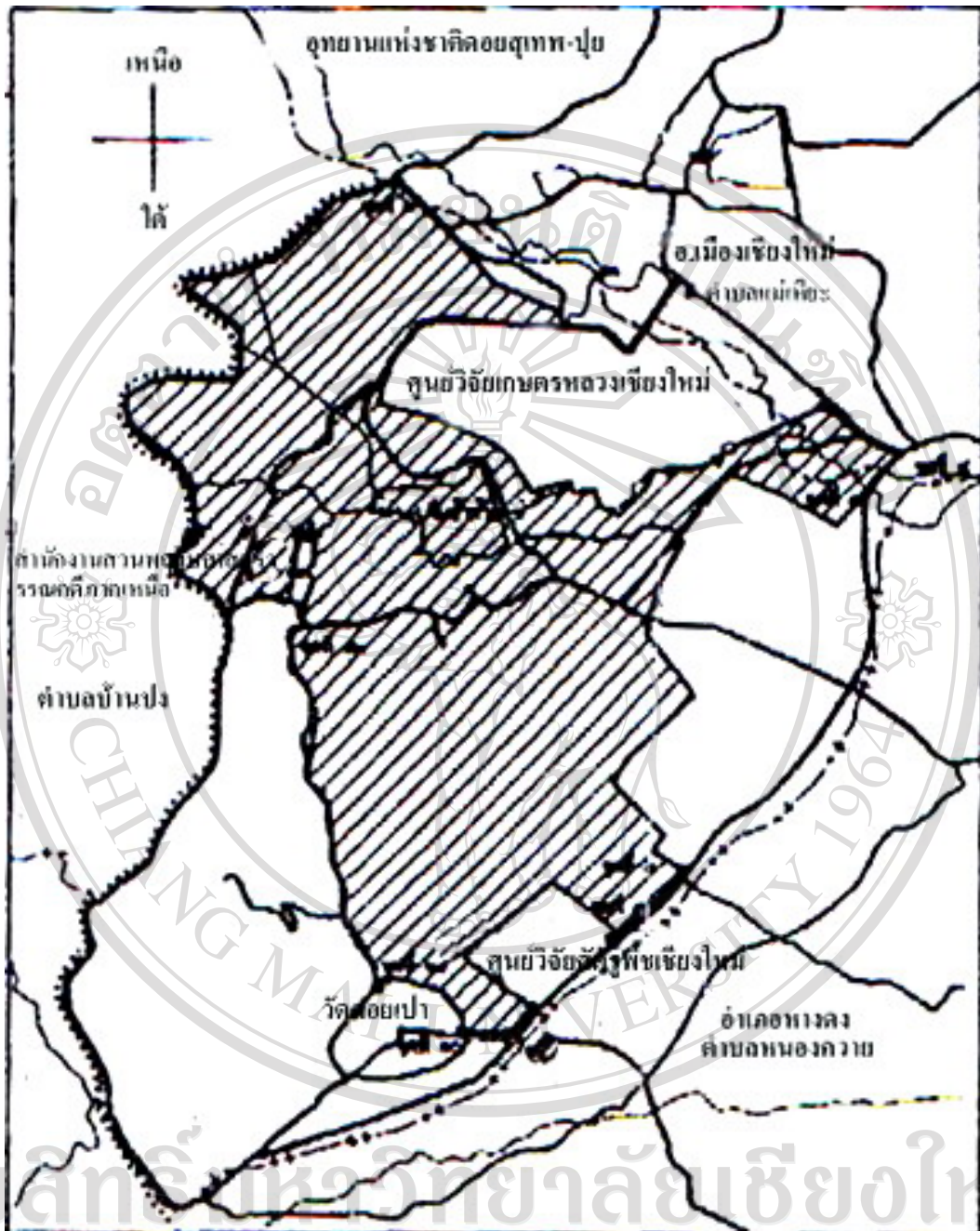
หมู่บ้านตองกายนั้นมีครัวเรือนทั้งหมด 345 ครัวเรือน ทำให้มีการปกครองไม่ทั่วถึง ประกอบกับการได้รับงบประมาณที่จัดสรรจะได้ในอัตราที่เท่ากันแต่ด้วยประชากรที่มากกว่าทำให้ไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดศักยภาพในการบริหารจัดการ และสามารถพัฒนาหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดตำบลหนองควาย ในฐานะผู้ใหญ่บ้านบ้านตองกาย จึงได้จัดให้มีการประชุมประชาคมชาวบ้าน เพื่อหารือแนวทางในการบริหารจัดการ โดยสรุปที่ประชุมประชาคม ได้มีมติให้ทำเรื่องเสนออำเภอหางดง เพื่อพิจารณาแยกหมู่บ้าน และอำเภอหางดง ได้อนุญาตให้มีการแยกหมู่บ้านเมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2544 โดยใช้ชื่อว่าหมู่บ้านตองกายเหนือ หมู่ที่ 12 ตำบลหนองควาย และมีนายต๋อน วงศ์แก้ว กำหนดตำบลหนองควาย ทำหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านอีกหน้าที่หนึ่ง โดยปัจจุบันประชากรบ้านตองกายเหนือมีจำนวน ครัวเรือน 210 ครัวเรือน ประชากร 750 คน โดยมีเขตติดต่อคือ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับบ้านป่าจี้ หมู่ที่ 13 ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
ทิศใต้	ติดต่อกับหมู่บ้านตองกาย หมู่ที่ 1 ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับหมู่บ้านเหมืองกุง หมู่ที่ 7 ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

4.1.3. สภาพทางกายภาพของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ในเขตตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง และตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ทั้งหมด 819 ไร่ 2 งาน 60 ตารางวา สภาพพื้นที่มีความลาดเทจากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำปิง ชั้นที่ 2,4 และ 5 โดยตั้งอยู่บริเวณตอนใต้ของเขาคอยคำซึ่งมียอดสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 546 เมตร และพื้นที่โครงการตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดเชียงใหม่ มีระยะทางห่างประมาณ 12 กิโลเมตร และอยู่ทางตอนเหนือของอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มีระยะทางห่างประมาณ 9 กิโลเมตรโดยมีอาณาเขตติดต่อโดยรอบ

ทิศเหนือ	ติดกับ	ดอยคำ วัดพระธาตุดอยคำและห้วยแม่เหียะ
ทิศใต้	ติดกับ	วัดคอยเปา บ้านหัวทุ่ง และบ้านหนองควาย
ทิศตะวันออก	ติดกับ	บ้านตองกาย ตำบลหนองควาย
ทิศตะวันตก	ติดกับ	เทือกเขาคอยสุเทพ

ภาพ 1 แผนที่ที่ตั้งเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีโดยสังเขป

ด้านทรัพยากรน้ำ ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี พบว่า ในพื้นที่ไม่มีลำน้ำขนาดใหญ่ที่มีน้ำไหลตลอดปี มีทางน้ำธรรมชาติขนาดเล็กแต่ไม่มีน้ำไหล จะมีน้ำไหลเฉพาะช่วงฤดูฝนเท่านั้น ซึ่งบริเวณตอนกลางของพื้นที่มีอ่างเก็บน้ำ (จัดทำเป็นทะเลสาบ “Swan Lake”) ที่รองรับน้ำฝนและน้ำที่ไหลมาตามทางน้ำธรรมชาติด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ อ่างเก็บน้ำนี้มีความสำคัญต่อการบริหารและ

จัดการของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี มีพื้นที่ผิวอ่าง 32 ไร่ มีความจุ 170,000 ลูกบาศก์เมตร ล้นอ่าง ทำนบดินสูง 8 เมตร กว้าง 4 เมตร ยาว 353 เมตร จากสภาพน้ำบริเวณพื้นที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ซึ่งมีน้ำไหลเฉพาะฤดูฝนเท่านั้น ทำให้ไม่มีปลา แต่มีการปล่อยปลาลงในอ่างเก็บน้ำเพื่ออนุรักษ์พันธุ์ปลา ได้แก่ ปลานวลจันทร์ ปลาตะเพียนขาว ปลาเทโพ ปลาคูก ปลากระดี่ ปลาสร้อย เป็นต้น

ด้านทรัพยากรดิน ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี พบว่า พื้นที่ที่มีความลาดเทพื้นที่จากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก เป็นพื้นที่อยู่ในชั้นคุณภาพลุ่มน้ำภาคเหนือชั้นที่ 2 ประมาณ 118-2-32 ไร่ ในเขตชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 4 ประมาณ 394-2-30 ไร่ และอยู่ในเขตชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 5 ประมาณ 111-3-38 ไร่ พื้นที่ทางตอนเหนือที่จัดเตรียมเป็นพื้นที่ในส่วนของสัตว์น้ำกล้า ส่วนใหญ่จะเป็นดินทรายและเป็นดินตื้น มีหินหรือกรวดปน มีความลาดชันของพื้นที่ร้อยละ 5-12 ส่วนตอนล่างที่จัดเตรียมเป็นส่วนของสัตว์กินพืช มีความลาดชันสูงกว่าร้อยละ 35 และส่วนใหญ่เป็นดินลูกรัง

ด้านสภาพภูมิอากาศ ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี พบว่า มีสภาพอากาศเป็นแบบมรสุม มี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนมีนาคม-พฤษภาคม ฤดูฝน ตั้งแต่เดือนมิถุนายน-ตุลาคม และฤดูหนาว ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ อุณหภูมิสูงสุด 38 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุด 14 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปีละ 1,200 มิลลิเมตร

4.1.4. ทรัพยากรป่าไม้

การจัดการด้านพื้นที่

1. สภาพพื้นที่ก่อนการสร้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

แต่เดิมเป็นพื้นที่ของสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือ ตั้งอยู่ในบริเวณป่าสงวนแห่งชาติพิเศษ ป่าดอยสุเทพ ดินเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ลักษณะพื้นที่เป็นเนินเขา สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 360 เมตร สภาพดินโดยทั่วไปเป็นลูกรังปนกรวด หน้าดินบางมาก มีความสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปัญหาสำคัญคือ เป็นบริเวณที่มีความลาดชันสูงซึ่งเกิดการชะล้างพังทลายได้ง่าย และมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

จากการสัมภาษณ์ผู้ดูแลสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือ (แสน กันทะราช 2551: สัมภาษณ์) ทราบว่า สภาพป่าไม้ในพื้นที่เป็นป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และป่าละเมาะที่เสื่อมสภาพ เนื่องจากมีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตรกรรม โดยปลูกมะม่วงและกล้วย การลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในอดีต และการเกิดไฟป่าเป็นประจำ

ด้านทรัพยากรสัตว์ป่า สภาพป่าเป็นแหล่งอาหารและถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า แต่พบว่าพื้นที่บริเวณด้านทิศตะวันออกและทิศใต้มีเคยเป็นพื้นที่ที่หน่วยงานราชการใช้ประโยชน์ ด้านทิศเหนือและทิศตะวันออกเคยมีราษฎรบุกรุกทำการเกษตร ทำให้ประเมินได้ว่าสัตว์ป่ามี

จำนวนไม่มาก และการเคลื่อนย้ายตามธรรมชาติของสัตว์ป่าจากป่าที่อยู่ในพื้นที่ติดต่อกันน้อย สัตว์ป่าที่พบ ส่วนใหญ่ ได้แก่

- สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็ก ชนิดที่พบได้แก่ กิ้งก่า เหี้ย งู แย้ จิ้งเหลน
- สัตว์ปีก ได้แก่ นกยาง กระรอกพันธุ์จีน นกปรอดหัวจุก ไก่ป่า เป็นต้น
- สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เป็นสัตว์ที่ค่อนข้างพบได้น้อย ได้แก่ หมูป่า
- สัตว์บก พบได้น้อย ได้แก่ กระต่าย

2. สภาพพื้นที่หลังการก่อสร้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีตั้งอยู่ในพื้นที่ของสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือ เป็นป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย ประกอบด้วยป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง โดยพื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นป่าเต็งรังมีพรรณไม้ประจำถิ่น ได้แก่ เต็ง รัง เหียง พลวง กะบก สมอพิเภก ส้าน รัก แดง พันธุ์ไม้ที่พบในธรรมชาติมี 158 ชนิด และพันธุ์ไม้ที่นำมาปลูกเสริมในพื้นที่มีอีก 380 ชนิด พื้นที่เคยผ่านการใช้ประโยชน์และถูกไฟป่าไหม้มาแล้วในอดีต พื้นที่ได้มีการปิดกั้นแนวอาณาเขตเป็นจุดกำหนดพื้นที่ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีไว้อย่างชัดเจน ผู้คนภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องจะไม่สามารถเข้ามาลักลอบตัดไม้ทำลายป่า หรือเก็บหาของป่าได้อีก จากการตรวจสอบสภาพป่าในพื้นที่โครงการแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ตอนบนของพื้นที่ ส่วนใหญ่มีสภาพป่าเป็นป่าเบญจพรรณ พันธุ์ไม้เด่นๆ ได้แก่ ไม้สัก และมีป่าเต็งรังเป็นบางส่วน มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ไม้ส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก

ส่วนที่ 2 ตอนล่างของพื้นที่ มีสภาพเป็นป่าเต็งรังทั้งหมด พันธุ์ไม้เด่นๆ ได้แก่ ไม้เต็ง ไม้รัง มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ไม้ส่วนใหญ่มีขนาดเล็กเส้นผ่าศูนย์กลางที่ระดับความสูงเพียงอกประมาณ 40 – 50 เซนติเมตร

บริเวณศูนย์กลางของพื้นที่มีอ่างเก็บน้ำซึ่งมีสภาพป่าธรรมชาติโดยรอบเช่นเดียวกับ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2

การใช้พื้นที่ป่าไม้ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เป็นการใช้อย่างมีประสิทธิภาพในพื้นที่ 819 ไร่

2 งาน 60 ตารางวา แบ่งออกเป็น

- พื้นที่อาคารล้านนา
- พื้นที่โรงพยาบาลสัตว์
- พื้นที่ตอนบนเป็นส่วนแสดงสัตว์ “Predator Prowl”
- พื้นที่ตอนล่างเป็นส่วนแสดงสัตว์ “Savanna Safari”
- พื้นที่ศูนย์กลางรอบทะเลสาบเป็นส่วนแสดงสัตว์ “Jaguar Trail”
- พื้นที่ในการทำเป็นที่พัก

- ลานทางเข้าและที่จอดรถ
- บริเวณโรงเก็บรถและเตาเผาขยะ

ในการก่อสร้างเชิงใหม่ไนท์ซาฟารี อาจมีความจำเป็นต้องมีการตัดฟันต้นไม้ แต่ได้มีการสำรวจข้อมูลทรัพยากรป่าไม้โดยละเอียดก่อนเริ่มดำเนินการก่อสร้าง สำหรับการสร้างถนนในบริเวณพื้นที่ เป็นการใช้เส้นทางที่มีอยู่แล้วนำมาปรับปรุงให้ดีขึ้นและหากมีการตัดต้นไม้เพื่อลดความหนาแน่นของต้นไม้ในพื้นที่ และปรับสภาพภูมิทัศน์ ก็มีการพิจารณาตัดต้นไม้เฉพาะที่จำเป็นเพื่อคงไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพของ แต่โดยปกติแล้วการสร้างเชิงใหม่ไนท์ซาฟารีนั้นจะไม่มีการตัดต้นไม้ แต่จะใช้วิธีการ borne ต้นไม้ คือ การขุดต้นไม้จากที่เดิมแล้วนำไปปักไว้ช่วงระยะเวลาหนึ่ง แล้วย้ายไปปลูกในพื้นที่ใหม่ (นิมิตร ก่อบุตร, 2551: สัมภาษณ์)

ภายหลังจากการก่อสร้างเชิงใหม่ไนท์ซาฟารี พบว่า พื้นที่จากเดิมที่เป็นสภาพป่าเสื่อมโทรมได้ถูกจัดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสวยงามตั้งอยู่บนพื้นฐานของธรรมชาติ เมื่อเข้ามายังบริเวณลานจอดรถจะพบวงเวียนรูปสัตว์ต่าง ๆ ในป่าหิมพานต์ (ดูรายชื่อและรายละเอียดได้ในภาคผนวก ฉ) และจะมีช้างชื่อวาริภุชชร์ตั้งเด่นอยู่กลางวงเวียน หากมองไปยังบริเวณอาคารล้านนา ซึ่งเป็นอาคารที่สร้างขึ้นโดยการผสมผสานวัฒนธรรมพื้นเมืองกับวัฒนธรรมของแอฟริกันได้อย่างลงตัว ภายในตัวอาคารล้านนานั้นด้านล่างจะเป็นสำนักงานของเชิงใหม่ไนท์ซาฟารี ส่วนด้านบนจะมีจุดต่าง ๆ ไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว เมื่อเดินเข้ามาจะมีบริการจำหน่ายบัตรเข้าชมทางฝั่งขวามือ และจะมีบริการจำหน่ายบัตรสำหรับรถ ATV ทางฝั่งซ้ายมือ หากเดินเข้าไปก็จะพบกับการจัดตกแต่งแบบสไตล์แอฟริกัน โดยมีต้นบาวบับ เป็นต้นไม้ที่อ้วนที่สุดชนิดหนึ่งพบในทวีปแอฟริกา มีขนาดสูงกว่า 6 เมตร ลำต้นอ้วนกลมคล้ายถังเบียร์สามารถเก็บน้ำได้ปริมาณมาก อายุยืนกว่า 5,000 ปี ซึ่งชาวแอฟริกันถือว่าเป็นต้นไม้เทพ นอกจากจะขุดโพรงอาศัยแล้ว ยังฝังศพคนตายไว้ด้วย (Hong Jae-cheol, 2549) ต้นบาวบับตั้งอยู่ตรงกลางล้อมรอบไปด้วยสัตว์นานาชนิดที่ทำมาจากไฟเบอร์กลาสและแต่งเติมสีสันให้เป็นสีทองแดง (ทรงศักดิ์ สุทัศน์ ณ อยุธยา: สัมภาษณ์) เช่น ช้างแอฟริกัน มีลิงห้อยโหนอีกหลายตัว รวมถึงกระเข้ขนาดใหญ่ หมูป่าและหมี อยู่บริเวณกลางโถงทางฝั่งซ้ายมือของโถงจะมีจุดประชาสัมพันธ์ และทางฝั่งขวามือของโถงจะพบกับร้านขายของที่ระลึก จำนวน 2 ร้าน จากนั้นจะเห็นว่าตัวอาคารได้แยกออกไปทางซ้ายมือและทางขวามือ โดยที่ทางขวามือนั้นจะพบกับลานอาหารแบบบุฟเฟต์ และทางเข้าสถานีขึ้นรถของโชนสัตว์นักล่า (“Predator Prowl”) ด้านหน้าทางเข้าจะมีห้องน้ำไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว และด้านในจะเป็นสถานีขึ้นรถซึ่งมีที่นั่งสำหรับนักท่องเที่ยวจำนวน 120 ท่าน นอกจากนั้นแล้ว ทางฝั่งขวามือของอาคารล้านนานั้น ยังมีเฮือนวาริภุชชร์เป็นสถานที่เหมาะสำหรับจัดเลี้ยงและทำกิจกรรมต่าง ๆ บรรจุกันได้ประมาณ 300 ท่าน

สำหรับทางฝั่งซ้ายมือของตัวอาคารล้านนา จะเป็นส่วนที่นักท่องเที่ยวได้พบกับการบริการถ่ายภาพกับลูกสัตว์ และทางเข้าสถานีขึ้นรถของโซนสัตว์กินพืช (“Savanna Safari”) ด้านหน้าทางเข้าสถานีจะมีห้องน้ำคอยบริการนักท่องเที่ยว ส่วนทางด้านในสถานีขึ้นรถมีที่นั่งสำหรับนักท่องเที่ยวประมาณ 120 ที่นั่ง ทางฝั่งซ้ายมือของทางเข้าสถานี “Savanna Safari” จะเป็นร้านอาหารแบบ “Food Court” ออกจากตัวอาคารล้านนาจะพบลานชมวิวเป็นพื้นที่โล่ง เพื่อใช้สำหรับให้ผู้เข้าชมไปนั่งและชื่นชมความสวยงามของ ทะเลสาบ “Swan Lake” ตั้งอยู่บริเวณศูนย์กลางของพื้นที่ นักท่องเที่ยวจะได้ชมวิวกว้างทัศน์ของป่าธรรมชาติ และดอยสุเทพ-ปุย ภูมิทัศน์รอบ ๆ โซนทางเดิน “Jaguar Trail” และน้ำพุคนตรี เป็นบริเวณที่ดีที่สุดจุดหนึ่งในการชมความสวยงามของสิ่งแวดล้อมภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ลานชมวิวแบ่งเป็นพื้นที่ 2 ระดับ มีแปลงไม้ดอกและป่าลุ่มน้ำมันปลูกห่าง ๆ กันกลาง ทำให้ลานชมวิวมีความสวยงามและดูสดใสมากขึ้น ลานชมวิวส่วนล่างเป็นลานชมวิวที่อยู่ติดกับทะเลสาบ “Swan Lake” ด้านหลังติดแปลงไม้ดอกและแนวต้นป่าลุ่มน้ำมัน มีขนาด 995 ตารางเมตร บริเวณลานชมวิวนี้นี้มีซุ้มขายเครื่องดื่ม และมีซุ้มเล็กๆ ด้านข้างอีก 2 ซุ้ม และมีม้านั่งอยู่ติดกับแนวขอบของ “Swan Lake” สำหรับนักท่องเที่ยวพักผ่อนและชมน้ำพุคนตรี ส่วนลานชมวิวส่วนบนนั้น ด้านหลังติดกับตัวอาคารล้านนาประดับด้วยกระจกสี เป็นภาพชีวิตความเป็นอยู่อันหลากหลายของชุมชนในภาคเหนือของประเทศไทย มีสีสันที่สวยงาม ส่วนชมวิวส่วนบนมีขนาด 1,870 ตารางเมตร ใช้เป็นสถานที่จัดงานกลางแจ้งต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะภาคหมัวที่เป็นศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญของเชียงใหม่ สามารถรองรับได้มากกว่า 500 คน

พื้นที่โรงพยาบาลสัตว์ เป็นโรงพยาบาลที่อยู่ในสวนสัตว์เป็นแห่งแรกของประเทศไทย สร้างขึ้นมาเพื่อให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก ในการรักษาสัตว์ป่าทั้งหลายเพื่อให้แน่ใจว่าสัตว์ทุกตัวในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะได้รับการดูแลอย่างดี อีกทั้ง ยังพัฒนาความร่วมมือกับโรงพยาบาลสัตว์ของคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำหรับการบำบัดรักษาสัตว์ที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น สิ่งอำนวยความสะดวกในโรงพยาบาลสัตว์ ได้แก่ (1) ห้องปฏิบัติการ มีอุปกรณ์สำหรับตรวจทางห้องปฏิบัติการ เช่น กล้องจุลทรรศน์ เครื่องตรวจค่าเคมีในเลือด เครื่องปั่นเลือด อุปกรณ์ย้อมสีเลือด เพื่อตรวจดูลักษณะของเม็ดเลือด (2) ห้องรักษาสัตว์ ภายในห้องประกอบด้วย โต๊ะรักษาสัตว์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ต่าง ๆ ที่เตรียมพร้อมไว้สำหรับรักษาสัตว์ เช่น ยา เครื่องฟังเสียงหัวใจ อุปกรณ์ให้น้ำเกลือ ตู้เย็นสำหรับเก็บวัคซีนและยา (3) ห้องผ่าตัด ภายในห้องประกอบด้วย เตียงผ่าตัดแบบไฮโดรลิก เครื่องดมยาสลบแบบใช้แก๊ส เป็นห้องสำหรับผ่าตัดสัตว์ทั่วไป เย็บบาดแผล และผ่าตัดกระดูก มีเครื่องชุดหินปูน เครื่องเอกซเรย์แบบเคลื่อนที่ได้ สำหรับเอกซเรย์สัตว์ขณะสัตว์อยู่บนเตียงผ่าตัด (4) ห้องเลี้ยงลูกสัตว์ เป็นห้องสำหรับเตรียมอาหารและอนุบาลลูกสัตว์ที่เกิดใหม่

(5) ห้องเอกซ์เรย์และห้องล้างฟิล์ม เป็นคอกสัตว์สำหรับสัตว์ที่เข้ามาใหม่ เพื่อกักดูอาการของโรค ถ่ายพยาธิ และทำวัคซีน ก่อนนำเข้าฝูงต่อไป (6) คอกกักกันโรคสัตว์ เป็นคอกสัตว์สำหรับสัตว์ที่เข้ามาใหม่ เพื่อกักดูอาการของโรค ถ่ายพยาธิ และทำวัคซีน ก่อนนำเข้าฝูงต่อไป (7) คอกรักษา สัตว์ป่วย เป็นคอกสำหรับรักษาสัตว์จนกระทั่งกลับคืนสู่สภาพปกติจึงนำคืนสู่ส่วนแสดง (ระบบออนไลน์, 2551)

ส่วนแสดงสัตว์ใน “Predator Prowl” และ “Savanna Safari” เป็นการสร้างพื้นที่ขึ้นมา บางส่วนเพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ และพื้นที่อิงอยู่กับป่าธรรมชาติ โดยในส่วนแสดงสัตว์ของ “Predator Prowl” จะเป็นป่าเบญจพรรณ และในส่วนแสดงสัตว์ของ “Savanna Safari” นั้นเป็นป่า เต็งรัง ทั้ง 2 ส่วนจะมีถนนลาดยางเส้นทางเรียบ และมีต้นไม้ซึ่งเป็นป่าธรรมชาติอยู่ตลอด 2 เส้นทาง พื้นที่ในการทำเป็นที่พัก เป็นอาคารสำนักงานที่มีอยู่เดิมเมื่อยังเป็นพื้นที่ของสวน พฤษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือ และไม่ได้มีการก่อสร้างเพิ่มเติมขึ้นแต่อย่างใด อาคารสำนักงาน ทั้งหมดได้รับการตกแต่งและปรับปรุงให้เป็นที่พักได้อย่างสวยงามและลงตัว

บริเวณโรงเก็บรถและเตาเผาขยะ เป็นพื้นที่ที่สร้างขึ้นมาเพื่อเก็บรักษารถทุกชนิดที่ใช้งาน ในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เช่น รถลากพ่วงสำหรับนั่งชมสัตว์ รถบรรทุกน้ำ รถเครน ฯลฯ อยู่ใกล้กับ เตาเผาขยะซึ่งเป็นเตาเผาที่สร้างขึ้นเพื่อกำจัดขยะทุกประเภทในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และเป็นเตาเผา ที่ได้มาตรฐานจากกรมควบคุมมลพิษ จังหวัดเชียงใหม่ มีการแยกขยะก่อนเผา โดยเผาขยะที่เป็น ปรอทไฟเผาก่อน เช่น กระดาษ ใบไม้ เพื่อเพิ่มอุณหภูมิของเตาเผาขยะให้ถึง 900 องศาเซลเซียส เพื่อว่าเตาเผาขยะนั้นจะเผาได้ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องใช้น้ำมัน และควันจากการเผาขยะนั้นจะผ่าน ห้องกรองอีกหลายชั้นจนกลายเป็นไอน้ำและลอยขึ้นไปสู่ชั้นบรรยากาศ (โชคชัย พญาคำ, 2551: สัมภาษณ์)

สภาพป่าไม้ในบริเวณที่ยังคงเป็นป่าธรรมชาตินั้น พบว่า มีต้นไม้ขึ้นมาเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ต้นสัก มีเห็ดเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติมากมาย พบได้ทั่วไป ได้แก่ เห็ดโคน เห็ดเผาะ เห็ดละโงก ซึ่งเป็นอาหารของแมลงต่าง ๆ อีกทั้งยังพบ พืชสมุนไพร เช่น ฟ้าทะลายโจร โศไม่รู้อ้ม และพืชพรรณ ที่นำมารับประทานได้ เช่น ผักหวาน ผักปุย่า ผักติ้วแดง หน่อไม้ เพกา บุก ปลีกกล้วยป่า กระบก ลูกหว่า มะขามป้อม มะกอก ตำลึง มะตูม มะระขี้นก ดอกแคนา เสี้ยวดอกแดง มะม่วงป่า เป็นต้น อีกทั้งยังมีกล้วยไม้ป่านานาพันธุ์ เช่น สามปอยนาง เขาแกะ ข้าวเหนียวลิง ท้าวคลุ บัวหัวเดี่ยว กะระกะร้อน ว่านจุนาง เป็นต้น (อนันต์ แก้วคำมูล, 2551: สัมภาษณ์)

ทรัพยากรสัตว์ป่าที่พบ เป็นสัตว์ป่าขนาดเล็ก เช่น กระรอก บ่าง กระต่ายป่า งูเหลือม งูเห่า งูสิง ไก่ป่า กระแต เป็นต้น และพบว่ามีนกอยู่ในพื้นที่ป่าธรรมชาติอีกเป็นจำนวนมาก ได้แก่ นกขุนแผน นกแซงแซว นกกระยางหัวหงอก นกบั้งรอก อีกา นกกะปูด เป็นต้น ในช่วงฤดูฝนจะ

พบกับหิ้งห้อยเรียงแสงระยิบระยับสวยงาม หิ้งห้อยที่พบเป็นหิ้งห้อยที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ชอบอาศัยอยู่ตามพื้นที่ชุ่มชื้นและสะอาด ไม่มีมลพิษจากสิ่งแวดล้อม

4.1.5. การจัดการด้านอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีการจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษและควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้จัดทำแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในโครงการ ได้แก่

การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เป็นสิ่งสำคัญที่สุดของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เนื่องจากเป็นสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ภายหลังจากมีการเปิดดำเนินการอย่างเป็นทางการแล้วก็ไม่มีการตัดไม้หรือย้ายต้นไม้ไปปลูกยังบริเวณอื่นอีก และการตั้งแนวอาณาเขตของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี โดยที่ไม่ต้องการให้ชาวบ้านเข้าไปหาของป่า หรือบุกรุกป่าด้วยการทำการเกษตร ก็เป็นสิ่งที่ทำให้ป่าไม้ฟื้นฟูขึ้นมาได้

การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ป่า สัตว์ป่าที่พบตามธรรมชาตินั้น ล้วนแต่เป็นสัตว์ป่าขนาดเล็ก เช่น งู เขี้ย เขี้ยว นกยาง กระรอก หมูป่า กระต่ายป่า เป็นต้น เนื่องจากพื้นที่เดิมเป็นป่าเสื่อมโทรม และการเคลื่อนย้ายตามธรรมชาติของสัตว์ป่าจากป่าที่อยู่ในพื้นที่ติดต่อกันน้อย แต่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้มีการอนุรักษ์สัตว์ป่าหายากที่อยู่ในส่วนแสดงทั้ง 3 ส่วนของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์หายากทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศอีกด้วย นักท่องเที่ยวที่มาชมจะรู้สึกเกิดความรักและห่วงแหนสัตว์ป่า

การจัดการน้ำเพื่ออุปโภค และบริโภค ภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยไร่ (บริเวณที่เป็น “Swan Lake”) ห้วยห้วยข้าว ห้วยขุมดิน ห้วยไม้ฮ่าง ห้วยถ้ำเหิน จึงสามารถเก็บน้ำไว้ใช้ได้ตลอดปี และจากการสัมภาระณก้านันตำบลหนองควาย ทำให้ทราบว่า ประปาหมู่บ้านที่ชาวบ้านต้องยกน้ำใช้นั้น เป็นน้ำที่ไหลมาจากอ่างเก็บน้ำในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีด้วย

การจัดการน้ำเสีย อ่างเก็บน้ำในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีนั้นจะไหลมารวมกันที่บริเวณทะเลสาบ “Swan Lake” โดยจะมีกั้นปันน้ำ และมีท่อเดิมออกซิเจน รวมถึงน้ำพุคนตรีก็เป็นตัวเพิ่มออกซิเจนให้กับน้ำ เพื่อไม่ให้น้ำเกิดความเน่าเสีย สำหรับน้ำเสียที่มาจากร้านอาหารจะมีระบบกักเก็บไขมันก่อนที่จะปล่อยลงไป

การจัดการขยะมูลฝอย สำหรับขยะที่เกิดขึ้นนั้นหากเป็นขยะที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้แม่บ้านก็จะนำไปขาย เช่นพวกกระดาษจากสำนักงาน กระป๋อง ขวดน้ำ พลาสติกต่าง ๆ หากเป็นสิ่งที่ยขายไม่ได้ก็จะนำมาเผา ซึ่งเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้จัดทำเตาเผาขยะที่ได้มาตรฐานจากกรมควบคุมมลพิษ จังหวัดเชียงใหม่ โดยก่อนเผาจะมีการแยกขยะก่อน และจะเริ่มเผาจากขยะที่ทำให้เกิด

ประกายไฟ เช่น พวกระคาย เพื่อทำให้ไม่สิ้นเปลืองทรัพยากรน้ำมันในการเพิ่มอุณหภูมิเตาเผา สำหรับเตาเผาขณะนี้จะไม่ทำให้เกิดควันลอยพุ่งออกมาในอากาศเนื่องจากการกรองหลายชั้นจนออกมาเป็นเพียงไอน้ำ

การจัดการมูลสัตว์ เป็นสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึง เพราะมูลสัตว์นั้นมีเพิ่มขึ้น จึงได้มีการนำมูลสัตว์ไปรวบรวมไว้ในบ่อบำบัด และมีการกลบกลืนมูลสัตว์ด้วย EM การรวบรวมมูลสัตว์ไว้ในบ่อบำบัดนี้เพื่อนำมาทำปุ๋ยคอกเป็นการลดต้นทุนในการซื้อปุ๋ยเคมีมาใช้ต้นไม้และอาจมีการจำหน่ายในอนาคต

4.2. องค์ประกอบในการจัดการการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในท่าซาฟารีกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ในการจัดการเชียงใหม่ในท่าซาฟารีในส่วนของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น เชียงใหม่ในท่าซาฟารีมีปรัชญาในการจัดการสภาพพื้นที่ป่าให้มีความสมบูรณ์ และได้มุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรสัตว์ป่า และวิธีการนำเสนอสิ่งต่าง ๆ ตามปรัชญานั้น ได้มีการใช้ส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ได้แก่

ผลิตภัณฑ์ (Product) ผลิตภัณฑ์ในเชียงใหม่ในท่าซาฟารีเป็นผลิตภัณฑ์ทางการบริการ ซึ่งเป็นความน่าประทับใจ และเป็นสิ่งแวดล้อมธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวได้สัมผัส ทั้งที่เป็นป่าไม้และสัตว์ป่า เป็นผลิตภัณฑ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับรู้และตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนั้น ผลิตภัณฑ์ยังรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวได้รับ เช่น ร้านอาหารของที่ระลึก ร้านอาหาร กิจกรรมด้านนันทนาการ และการเข้าถึงเชียงใหม่ในท่าซาฟารีที่มีความสะดวกสบาย

ราคา (Price) เป็นราคาค่าบริการเข้าชมเชียงใหม่ในท่าซาฟารี โดยมีการตั้งราคาที่ไม่แพงมากจนเกินไป แต่ในขณะเดียวกันราคาค่าเข้าชมนี้ก็ยังสามารถจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ให้เข้ามาในพื้นที่เชียงใหม่ในท่าซาฟารีมากจนเกินระดับความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ และไม่ทำให้ธรรมชาติเสียสมดุล โดยมากแล้วหากเป็นนักท่องเที่ยวที่สนใจในเรื่องการท่องเที่ยวอนุรักษ์อย่างจริงจัง ราคาจะไม่มีผลในการตัดสินใจมาเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว

ช่องทางในการจัดจำหน่าย (Place) เป็นวิธีการที่เชียงใหม่ในท่าซาฟารีทำให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักและซึมซับเข้าไปในการรับรู้ว่าการมาท่องเที่ยวยังเชียงใหม่ในท่าซาฟารีนั้น นักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้และความเพลิดเพลินจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อีกทั้งมีการติดต่อทำสัญญากับบริษัททัวร์หลายแห่งในการนำนักท่องเที่ยวมาเที่ยวในเชียงใหม่ในท่าซาฟารี ซึ่งโดยมากแล้วนักท่องเที่ยวที่มากับทัวร์อาจจะชมธรรมชาติและทัศนียภาพที่สวยงามของแหล่งท่องเที่ยว

การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้มีการจัดทำโฆษณาตามวิทยุ และมีการประชาสัมพันธ์ตามงานต่าง ๆ ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดขึ้น รวมถึงมีการโฆษณาถึงกิจกรรมต่าง ๆ ในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในช่วงเวลาพิเศษ เช่น การได้สมาชิกลูกเสือขาว มาใหม่ จะมีการจัดประกวดการตั้งชื่อ และเขียนเรียงความ ทำให้มีผู้คนสนใจและรู้จักเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมากขึ้น

บุคลากร (People) พนักงานของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีโดยเฉพาะในกลุ่มงานบริการ มีการอบรมการให้บริการ และการอบรมภาษาอังกฤษเพิ่มเติม เพื่อให้พนักงานท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ รวมถึงชุดพนักงานที่เป็นลวดลายมีลายก็เป็นที่ตื่นตาตื่นใจกับนักท่องเที่ยวได้ อีกทั้งวิทยากรผู้บรรยายข้อมูลสัตว์และป่าไม้ให้นักท่องเที่ยว นั้น ก็ได้รับการอบรมในเรื่องของป่าไม้และสัตว์ป่า และวิทยากรยังหาความรู้เกี่ยวกับสัตว์ป่าเพิ่มเติมอีกด้วย เพื่อให้พนักงานผู้ฟังบรรยายได้รับข้อมูลสัตว์ป่า และป่าไม้ที่ถูกต้องที่สุด โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเด็กนักเรียน หรือเด็กที่มา กับผู้ปกครอง ทำให้เด็กเหล่านี้เกิดความรักธรรมชาติ รักป่าไม้ รักสัตว์ป่า และทำให้เกิดความหวงแหนธรรมชาติ

ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) ลักษณะทางกายภาพโดยรวมของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีที่เน้นในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้กับนักท่องเที่ยว และการให้บริการทางด้านข้อมูลสัตว์ป่า และข้อมูลป่าไม้ที่แม่นยำและแน่นอนเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจมากขึ้น

กระบวนการ (Process) การให้บริการในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จะมีปัญหาบ้างในแต่ละวัน แต่ก็มีการเตรียมการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไว้ โดยจะมีผู้ดูแล (supervisor) ในแต่ละวัน เป็นผู้ควบคุมดูแล และเป็นผู้มีอำนาจเด็ดขาดในการตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในวันนั้น ๆ เพื่อให้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็วและนักท่องเที่ยวก็เกิดความประทับใจ

นอกจากการใช้ส่วนประสมทางการตลาดเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แล้ว เชียงใหม่ไนท์ซาฟารียังได้มีองค์ประกอบในการท่องเที่ยวเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้

4.2.1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีสิ่งดึงดูดใจในพื้นที่ ที่เป็นสิ่งเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวมาเยือน คือ

1. การแสดงน้ำพุดนตรีและม่านน้ำ

น้ำพุดนตรีและม่านน้ำ (Musical Fountain and Water Screen) เป็นสิ่งดึงดูดใจที่ทำให้ นักท่องเที่ยวอยากมาเยี่ยมชมเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เป็นน้ำพุดนตรีและม่านน้ำที่อลังการและ

สวยงามที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อเป็นของขวัญสำหรับผู้เข้าชมทุกท่าน เปิดให้ชมวันละ 2 รอบ รอบละ 15 นาที ในเวลา 20.00 น. และ 21.10 น.

น้ำพุดนตรีและม่านน้ำแสดงอยู่บนฐานขนาด 7 x 31 เมตร = 217 ตารางเมตร สามารถทำม่านน้ำได้สูง 15 เมตร และกว้าง 45 เมตร รวมทั้งน้ำพุที่สูงถึง 30 เมตร ใช้กำลังไฟฟ้าทั้งหมด 580 กิโลวัตต์ ภาพที่ฉายบนม่านน้ำนั้นได้จาก Video Projector ที่มีความละเอียดสูง สามารถฉายภาพที่มีคุณภาพใกล้เคียงกับภาพในจอภาพยนตร์ ส่วนแสง Laser ที่ใช้ในการแสดงสามารถฉายภาพเคลื่อนไหวเหมือนหลอดภาพวิดีโอได้อย่างน่าประทับใจ การแสดงน้ำพุดนตรีและม่านน้ำนั้น ส่วนที่ขาดไม่ได้คือ เสียงเพลงที่ประกอบกัน และน้ำพุดนตรีก็จะเคลื่อนไหวไปตามจังหวะของเสียงเพลงนั้นด้วย

จากที่กล่าวมานี้ สามารถเกิดเป็นน้ำพุดนตรีและม่านน้ำได้อย่างสวยงามและลงตัวถึง 10 ชุด (รณศันท์ กุศลนันทน์, 2551: สัมภาษณ์)

ชุดที่ 1 Long Live The King (น้ำพุ การฉายวิดีโอบนม่านน้ำ และเลเซอร์) เป็นชุดการแสดงที่สร้างขึ้นเป็นพิเศษ เพื่อเฉลิมฉลองในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชย์สมบัติครบ 60 ปี นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ชุดที่ 2 Waltz Show (น้ำพุและการฉายวิดีโอ) เป็นการแสดงให้ผู้ชมได้สัมผัสกับความพลิ้วไหวของน้ำพุหลากสีสั่นไปตามจังหวะวอลซ์ ท่ามกลางธรรมชาติ

ชุดที่ 3 Walking Through Full หรือชุด Multimedia Show (น้ำพุ ม่านน้ำ การฉายวิดีโอบนม่านน้ำ และเลเซอร์) เป็นชุดการแสดงที่มีการผสมผสานอย่างลงตัว โดยแบ่งเป็นช่วงตอนอย่างต่อเนื่องให้หลากหลายความรู้สึก ทั้งความอ่อนไหว สนุกสนาน ตื่นเต้น และถ่ายทอดภาพชีวิตสัตว์ต่าง ๆ ผ่านม่านน้ำขนาดใหญ่ ประกอบด้วยชุดโชว์เล็ก ๆ 5 ชุด คือ

3.1 Walking Intro เป็นการแสดงโชว์เฉพาะจังหวะของน้ำพุ 18 ชนิด

3.2 Walking Laser เป็นการแสดงโชว์จังหวะของน้ำพุ 18 ชนิด พร้อมกับลำแสงเลเซอร์

3.3 Walking Laser on water screen เป็นการแสดงโชว์โดยใช้แสงเลเซอร์สีต่าง ๆ มาทำเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ ที่เคลื่อนไหวได้ผ่านม่านน้ำ

3.4 Walking Video on Water screen เป็นการแสดงการฉายภาพที่เคลื่อนไหวได้โดย Video Projector ผ่านม่านน้ำ

3.5 Walking Final เป็นการนำชุดการแสดงทั้งหมดมารวมกันเป็นชุดปิดท้าย ทำให้ดูแล้วสวยงามและเพลิดเพลินเป็นอย่างยิ่ง

ชุดที่ 4 Tapestry of Nation (น้ำพุและแสงเลเซอร์) เป็นชุดแสดงเลเซอร์ที่อลังการโดยใช้เลเซอร์ประกอบน้ำพุและดนตรี สนุกสนาน ตื่นเต้น และตื่นตาตื่นใจเป็นที่สุด

ชุดที่ 5 Mission Impossible (เลเซอร์) เป็นการแสดงเทคนิคและคุณลักษณะเฉพาะตัวและความสามารถของเลเซอร์ด้านกราฟฟิก ภาพเหมือนที่เคลื่อนไหวได้ ที่ให้ความรู้สึกตื่นเต้น ไร้ใจตลอดเวลาการแสดง

ชุดที่ 6 Oldie Show เป็นการแสดงเทคนิคการเคลื่อนไหวและความสามารถของเลเซอร์ผ่านม่านน้ำ

ชุดที่ 7 Gate of View เป็นการแสดงของน้ำพุจังหวะต่าง ๆ 18 ชนิด ผสมผสานไปกับการแสดงของเลเซอร์

ชุดที่ 8 Pirates Show เป็นการแสดงของน้ำพุจังหวะต่าง ๆ 18 ชนิด ผสมผสานไปกับการแสดงของเลเซอร์ คล้ายกับชุดที่ 7 แตกต่างกันที่จังหวะเสียงเพลงและจังหวะของเลเซอร์

ชุดที่ 9 WaterScreen Template เป็นการแสดงเปิดตัวก่อนที่จะมีการแสดงน้ำพุเป็นชุดที่นักท่องเที่ยวได้ตื่นตาตื่นใจและอลังการไปพร้อมกับเสียงดนตรีที่ตื่นเต้นและแสงเลเซอร์สีเขียวขึ้นมาเป็นสัญลักษณ์ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี รวมถึงข้อความต้อนรับนักท่องเที่ยว

ชุดที่ 10 Special WaterScreen เป็นชุดการแสดงที่เตรียมไว้สำหรับนักท่องเที่ยวที่แจ้งความประสงค์เพื่อขอเช่าโลโก้ต่าง ๆ หรือข้อความต่าง ๆ ฉายขึ้นบนม่านน้ำ

สำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี มีความเห็นว่า น้ำพุดนตรีเป็นสิ่งที่สวยงามและประทับใจมาก ทำให้เกิดความเพลิดเพลินได้เห็นถึงความอลังการและความพลิ้วไหวของสายน้ำที่เข้ากับจังหวะเสียงเพลงได้อย่างลงตัว

จากแบบสอบถามที่ใช้ในเรื่องของระดับความพึงพอใจในการแสดงน้ำพุดนตรีและม่านน้ำที่มีต่อนักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 4.43 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77 และจากการวิเคราะห์ตามมาตรวัดระดับของลิเคิร์ตที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3 พบว่า มีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของน้ำพุดนตรีนั้น นักท่องเที่ยวอยากให้มีการเพิ่มเวลาการแสดงให้มากกว่านี้ และอยากให้มีการแสดงน้ำพุดนตรีในช่วง 22.00 น. อีก 1 ครั้ง เนื่องจากว่าหากนักท่องเที่ยวเดินทางมาหลัง 21.30 น. จะไม่ได้รับชมการแสดงน้ำพุดนตรี

ภาพ 2 การแสดงน้ำพุดนตรี

4.2.2. กิจกรรมในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี (Activities) ได้แก่

1. การนั่งรถชมสัตว์พร้อมการบรรยายให้ความรู้ เกี่ยวกับสัตว์ป่า และระบบนิเวศ

วัตถุประสงค์หลักอย่างหนึ่งของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีก็คือ การให้นักท่องเที่ยวได้มาศึกษาธรรมชาติของสัตว์ซึ่งส่วนใหญ่จะออกหากินในช่วงเวลากลางคืน ดังนั้น กิจกรรมการท่องเที่ยวหลักของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีก็คือ กิจกรรมการนั่งรถชมสัตว์ พร้อมทั้งมีวิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ที่พบ นักท่องเที่ยวจะได้รับตามคำขวัญของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีที่ว่า “ตื่นตื่น ไร้อาเจียรใจ ได้ความรู้” สัตว์ที่อยู่ในส่วนแสดงของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีนั้นเป็นสัตว์ที่พบได้ในประเทศไทย บางชนิดเป็นสัตว์ป่าสงวน เช่น กวางผา เลียงผา ละองละมั่ง ฯลฯ บางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง เช่น กระต๊อ หมีควาย หมีหมา ฯลฯ และสัตว์ต่างประเทศที่นักท่องเที่ยวอาจจะยังไม่เคยพบที่ไหนมาก่อน บางชนิดก็เป็นสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered) หรืออยู่ในบัญชี CITES อีกด้วย เช่น เสือโคร่งขาว ไฮยีนาลายแถบ หมาป่าดิงโก้ กูคูใหญ่ เป็นต้น

การนั่งรถชมสัตว์จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกจะเป็นส่วนของสัตว์นักล่า (“Predator Prowl”) หมายถึง สัตว์ที่พบในส่วนนี้ส่วนมากจะเป็นสัตว์นักล่า เช่น สิงโต เสือโคร่ง เสือโคร่งขาว หมีหมา หมีควาย สุนัขจิ้งจอก เป็นต้น นักท่องเที่ยวจะได้รับชมสัตว์ 26 ชนิด ซึ่งสัตว์จะอยู่ในส่วนแสดงของตนเอง แต่จะมีสัตว์บางชนิดที่ไม่อันตรายแก่นักท่องเที่ยวจะถูกปล่อยเดินเป็นอิสระ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้ใกล้ชิดสัตว์มากขึ้น ส่วนของ “Predator Prowl” มีพื้นที่ประมาณ 187.5 ไร่ พื้นที่ที่มีความลาดชัน สลับกับทางโค้งและทางเรียบ สภาพถนนเป็นถนนแบบลาดยางสลับกับคอนกรีตซึ่งเป็นพื้นที่บริเวณที่มี “water splash” คือพื้นที่ที่มีน้ำท่วมขังเพื่อเพิ่มความ

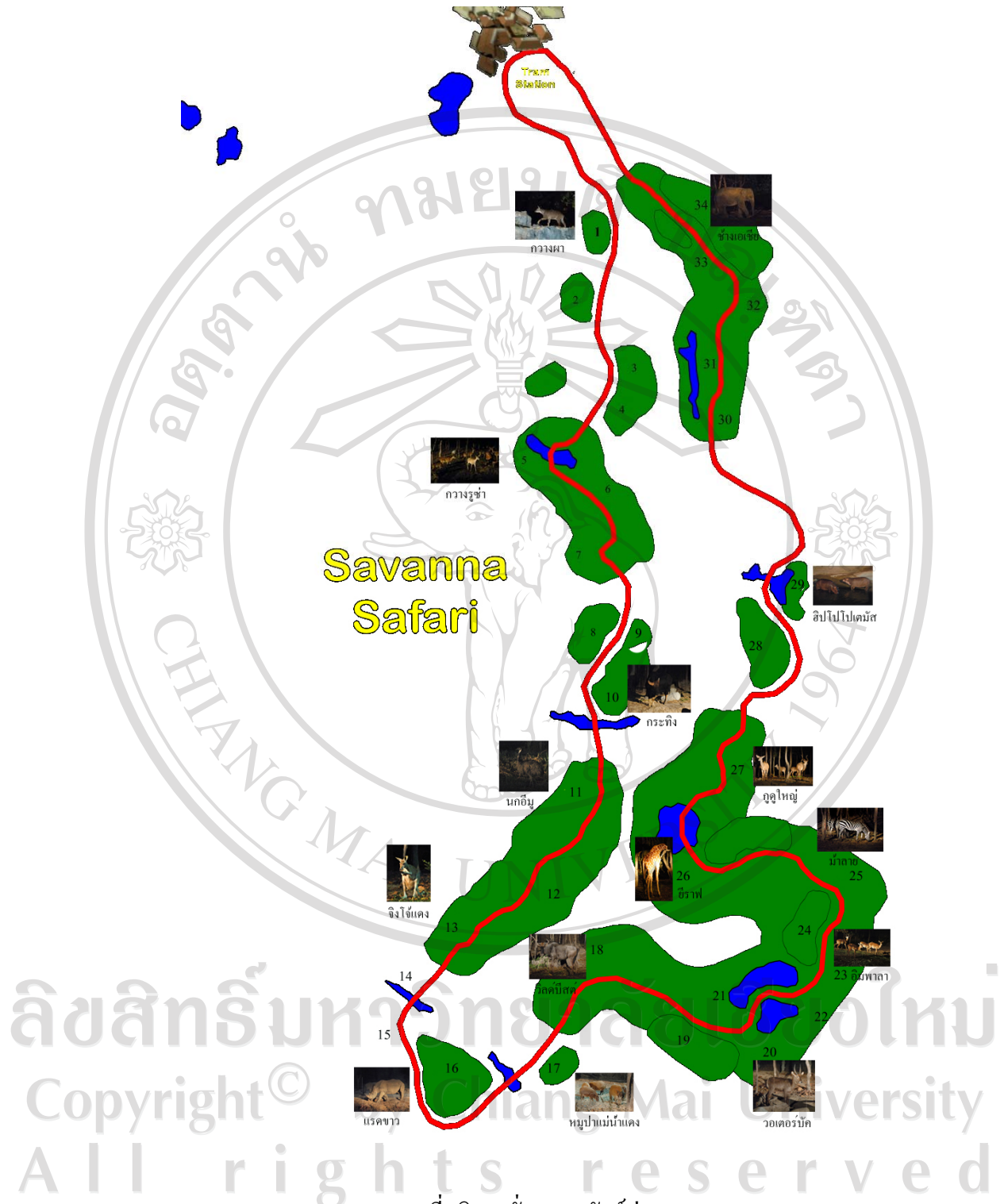
ต้นเต็ง โดยมีน้ำสาครกระเซ็น พื้นผิวถนนเรียบมีป่าเบญจพรรณตลอด 2 เส้นทาง เดินทางโดยรถพ่วง 2 ตอนเปิดโล่งด้านข้างจุนักท่องเที่ยวได้ 52 ท่าน ระยะทางในโซนนี้มีประมาณ 2.136 กิโลเมตร แต่ ละเที่ยวใช้เวลาเดินทางประมาณ 25 นาที (ภาพ 3)

ภาพ 3 แผนที่การนั่งรถชมสัตว์ส่วน "Predator Prowl"

ส่วนที่สองเป็นส่วนของสัตว์กินพืช (“Savanna Safari”) หมายถึง สัตว์ที่พบในส่วนนี้ ส่วนมากจะเป็นสัตว์กินพืช เช่น ยีราฟ ม้าลาย กวางผา เลียงผา กระตัง จามรี ฯลฯ สัตว์จะมีทั้งอยู่ในส่วนแสดงของตนเองและสัตว์ที่ไม่ดุร้ายก็จะถูกปล่อยเดินใกล้กับรถพ่วง ส่วนของ “Savanna Safari” มีพื้นที่ประมาณ 375 ไร่ พื้นที่ที่มีความลาดชันน้อยกว่าในส่วนของ “Predator Prowl” และมีทั้งเส้นทางตรงและเส้นทางคดเคี้ยว สภาพถนนเป็นแบบลาดยาง พื้นผิวถนนเรียบ และพบต้นเต็ง รั้ง ของป่าเต็งรังได้บริเวณ 2 ข้างถนน นักท่องเที่ยวจะได้ชมสัตว์ 34 ชนิด เดินทางโดยรถพ่วง 2 ตอน เปิดโล่งด้านข้างนักท่องเที่ยวได้ 52 ท่าน ในระยะทางประมาณ 2.432 กิโลเมตรและใช้เวลาเดินทางประมาณ 30 นาที (ภาพ 4)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

ภาพ 4 แผนที่บริการนั่งรถชมสัตว์ส่วน "Savanna Safari"

อย่างไรก็ตามแล้ว สัตว์ทั้ง 2 ส่วนก็จะมีทั้งสัตว์นักล่าและสัตว์กินพืชปะปนกันอยู่ เนื่องจากในธรรมชาติสัตว์ทั้ง 2 ประเภทก็จะอาศัยอยู่ร่วมกัน เพื่อให้ธรรมชาติเกิดความสมดุล

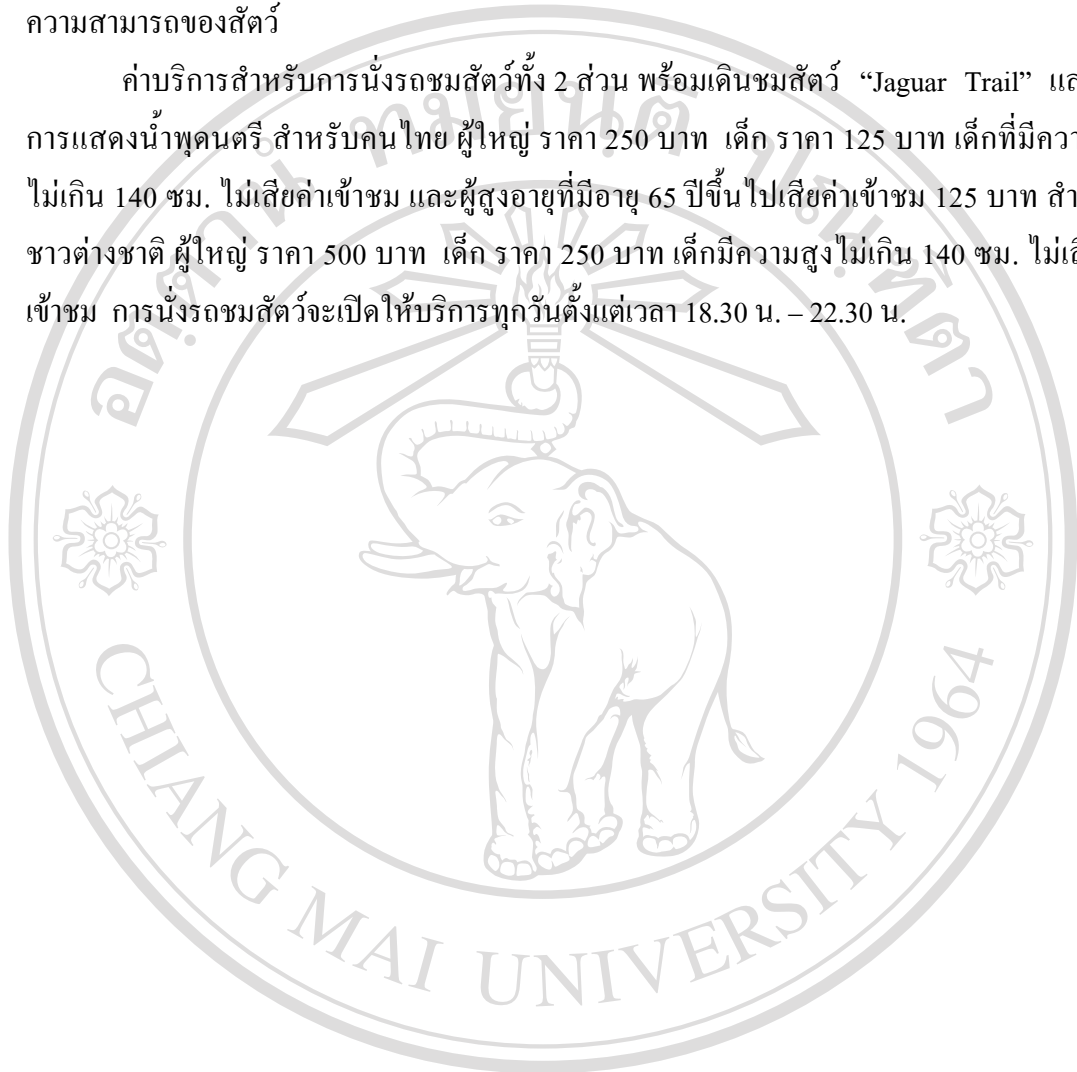
นักท่องเที่ยวจะต้องเริ่มนั่งรถจากส่วนของ “Predator Prowl” ก่อนโดยรอบแรกนั้นจะให้บริการประมาณเวลา 18.30 น. และมีรถบริการทุก ๆ 15 นาที จากนั้นเมื่อการเดินทางสิ้นสุดแล้วก็จะเดินผ่านลานชมวิวเพื่อไปสู่ ในส่วนของ “Savanna Safari” เริ่มรถเที่ยวแรกในเวลาประมาณ 19.00 น. และออกทุก ๆ 15 นาที การบรรยายทั้ง 2 ส่วนนั้น จะเป็นการบรรยายทั้งในภาคภาษาไทยและภาคภาษาอังกฤษ เพื่อให้นักท่องเที่ยวต่างชาติได้เข้าใจในข้อมูลสัตว์ด้วย สำหรับการบรรยายรอบภาษาอังกฤษจะมีการกำหนดเวลาที่ชัดเจน โดยที่ในส่วนของ “Predator Prowl” จะบรรยายในเวลา 19.45 น. และ 21.30 น. ส่วนในส่วนของ “Savanna Safari” จะมีการบรรยายรอบภาษาอังกฤษในเวลา 20.30 น. และ 22.10 น. นอกจากนั้นแล้ว ยังมีการสอดแทรกถึงการอนุรักษ์ป่าไม้ มีการบรรยายให้รู้จักกับป่าไม้ที่อยู่ในบริเวณ 2 ข้างทางที่รถลากพ่วงวิ่งผ่าน โดยในส่วนของ “Predator Prowl” นั้นจะเป็นการบรรยายเกี่ยวกับป่าเบญจพรรณ ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักว่าเป็นป่าผลัดใบ ลักษณะที่ใบ พันธุ์ไม้เด่นของป่าเบญจพรรณที่พบในธรรมชาตินั้น ได้แก่ ไม้สัก ไม้แดง ไม้ประดู่ ไม้ตะแบก และไม้มะค่าโมง สำหรับในส่วนของ “Savanna Safari” จะเป็นการบรรยายเกี่ยวกับป่าเต็งรัง ให้นักท่องเที่ยวรู้จักว่าเป็นป่าผลัดใบ มีลักษณะเป็นป่าโปร่ง พันธุ์ไม้เด่นของป่าเต็งรัง ได้แก่ ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้เหียง และไม้พลวง และป่าเต็งรังนี้จะเกิดไฟไหม้ป่าทุกปีในช่วงฤดูแล้ง

จากการสอบถามนักท่องเที่ยว พบว่า การนั่งรถชมสัตว์เป็นกิจกรรมอันดับต้น ๆ ที่น่าสนใจทำให้นักท่องเที่ยวอยากมาเยี่ยมชมเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี เพราะนักท่องเที่ยวอยากมาชมสัตว์ในช่วงเวลากลางวันเนื่องจากการพูดปากต่อปากจากผู้ที่เคยมาแล้ว และนำไปบอกต่อ ๆ กันไปว่ามีความสวยงามและเป็นที่น่าประทับใจ รวมถึงนักท่องเที่ยวอยากพบเห็นสัตว์ป่าจากหลายประเทศที่ไม่เคยเห็นมาก่อนมีความแปลกตาแปลกใจ สัตว์บางชนิดเป็นสัตว์ที่นักท่องเที่ยวอาจเห็นมาบ้างแล้วจากในสารคดีและได้มาพบรูปร่างลักษณะจริง ๆ เช่น วิลด์บีต และนักท่องเที่ยวอยากเห็นสัตว์ป่าที่ปัจจุบันหายากแล้ว เช่น กวางผา เสือผา นอกจากนั้น นักท่องเที่ยวยังได้รับทราบถึงข้อมูลความเป็นอยู่ แหล่งกำเนิดของสัตว์ป่า และการเป็นอยู่ในสิ่งแวดล้อมและการปรับตัวของสัตว์ป่าหลายชนิดที่อาศัยอยู่ปะปนกัน การบรรยายบนรถก็เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจด้วย เพราะนักท่องเที่ยวได้รับความรู้และความสนุกสนานจากวิทยากรบรรยาย

จากแบบสอบถามที่ใช้ในเรื่องของระดับความพึงพอใจในการนั่งรถชมสัตว์ที่มีต่อ นักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 4.20 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 และจากการวิเคราะห์ตามมาตรารวดระดับของลิเคิร์ตที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3 พบว่า มีระดับความพึงพอใจในระดับมาก

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่นักท่องเที่ยวต้องการ คือ ต้องการให้มีการเพิ่มความหลากหลายของสัตว์มากขึ้น ต้องการชมสัตว์ที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ จากต่างประเทศ และต้องการเห็นการแสดงความสามารถของสัตว์

ค่าบริการสำหรับการนั่งรถชมสัตว์ทั้ง 2 ส่วน พร้อมเดินชมสัตว์ “Jaguar Trail” และชมการแสดงน้ำพุดนตรี สำหรับคนไทย ผู้ใหญ่ ราคา 250 บาท เด็ก ราคา 125 บาท เด็กที่มีความสูงไม่เกิน 140 ซม. ไม่เสียค่าเข้าชม และผู้สูงอายุที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปเสียค่าเข้าชม 125 บาท สำหรับชาวต่างชาติ ผู้ใหญ่ ราคา 500 บาท เด็ก ราคา 250 บาท เด็กมีความสูงไม่เกิน 140 ซม. ไม่เสียค่าเข้าชม การนั่งรถชมสัตว์จะเปิดให้บริการทุกวันตั้งแต่เวลา 18.30 น. – 22.30 น.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพ 5 การนั่งรถชมสัตว์

ภาพ 6 การนั่งรถชมสัตว์

ลิขสิทธิ์ © โดย Chiang Mai University
All rights reserved

2. การเดินชมสัตว์ในส่วนแสดงของโซน “Jaguar Trail”

นอกจากการนั่งรถชมสัตว์พร้อมวิทยากรบรรยายให้ความรู้แล้ว นักท่องเที่ยวยังสามารถได้รับความเพลิดเพลินจากสัตว์ทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็กอยู่บริเวณรอบทะเลสาบ Swan Lake ที่เรียกว่า ส่วน “Jaguar Trail” มีพื้นที่ประมาณ 62.5 ไร่ (ภาพ 7) เส้นทางเดินในโซน “Jaguar Trail” นั้น เป็นเส้นทางที่สร้างขึ้นใหม่ และอยู่ในพื้นที่ป่าไม้ผสมกลมกลืนกัน รอบ ๆ บริเวณทะเลสาบที่สวยงาม เส้นทางเป็นการเทคอนกรีตเพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินชมสัตว์ได้สะดวกมากขึ้น แต่จะไม่มีการตัดต้นไม้และหากเป็นเส้นทางเดินที่ต้องผ่านต้นไม้ใหญ่ จะทำโดยการเทคอนกรีตโดยรอบต้นไม้ใหญ่นั้นแทน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับธรรมชาติ ได้รับความพักผ่อนหย่อนใจ นอกจากนั้นแล้ว เมื่อนักท่องเที่ยวกำลังเพลิดเพลินในโซน “Jaguar Trail” อยู่นั้น หากมองไปทางทิศตะวันออกก็จะพบทัศนียภาพที่สวยงามของอาคารล้านนาอีกด้วย

ในส่วนของ “Jaguar Trail” นี้ นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมสัตว์ได้ด้วยตนเอง ทั้งก่อนและหลังการนั่งรถชมสัตว์ในส่วนของ Predator Prowl และ “Savanna Safari” ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสะดวกของนักท่องเที่ยวเอง โดยเริ่มต้นบริเวณฝั่งซ้ายของตัวอาคารล้านนาซึ่งจะอยู่ใกล้กับซุ้มขายเครื่องดื่ม และจะไปสิ้นสุดบริเวณใกล้กับทางเข้าสถานี “Predator Prowl” รวมระยะทางประมาณ 1.2 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 30-45 นาที นักท่องเที่ยวจะได้ชมสัตว์ขนาดเล็กประมาณ 66 ชนิด ในการเดินชมสัตว์จะมีป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับสัตว์ สำหรับป้ายสื่อความหมายสัตว์นั้น จะอธิบายถึง ชื่อสัตว์ ลักษณะทั่วไปของสัตว์ ถิ่นกำเนิด การกระจายพันธุ์ และการอนุรักษ์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

แต่หากนักท่องเที่ยวไม่อยากเดิน หรือนักท่องเที่ยวที่มีผู้สูงอายุมาด้วย อาจจะใช้บริการนั่งรถกอล์ฟได้ เป็นรถขนาดเล็กโดยรถกอล์ฟ 1 คัน สำหรับนักท่องเที่ยว 4-6 คน และจะมีเจ้าหน้าที่ขับรถรวมถึงบรรยายข้อมูลสัตว์แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งหากว่านักท่องเที่ยวสนใจที่จะชมสัตว์ชนิดใดก็สามารถจอดรถและลงชมสัตว์ชนิดนั้นได้ ซึ่งระยะเวลาในการใช้บริการรถกอล์ฟประมาณ 45 นาที ถึง 1 ชั่วโมง

สัตว์ที่พบในโซน “Jaguar Trail” เป็นสัตว์ที่พบในประเทศไทยโดยส่วนใหญ่เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง เช่น เสือปลา เสือดำ นากใหญ่ขนเรียบ ฯลฯ และสัตว์ที่มาจากต่างประเทศอีกหลายชนิด เช่น ฮิปโปแคระ ลีเมอร์หางปล้อง ลีเมอร์ขาวดำ แมวป่าเซอร์วอล หนูยักษ์คาพิบารา คาราเคล็ด วัลลาบี และสมเสร็จบราซิล เป็นต้น โดยส่วนใหญ่สัตว์จะอยู่ในบริเวณส่วนแสดงของตนเองและมีการรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด แต่บริเวณกึ่งกลางของส่วนแสดงจะมีกรงนกใหญ่ซึ่งรวมนกหลากหลายชนิดบินไปมาได้อย่างอิสระ

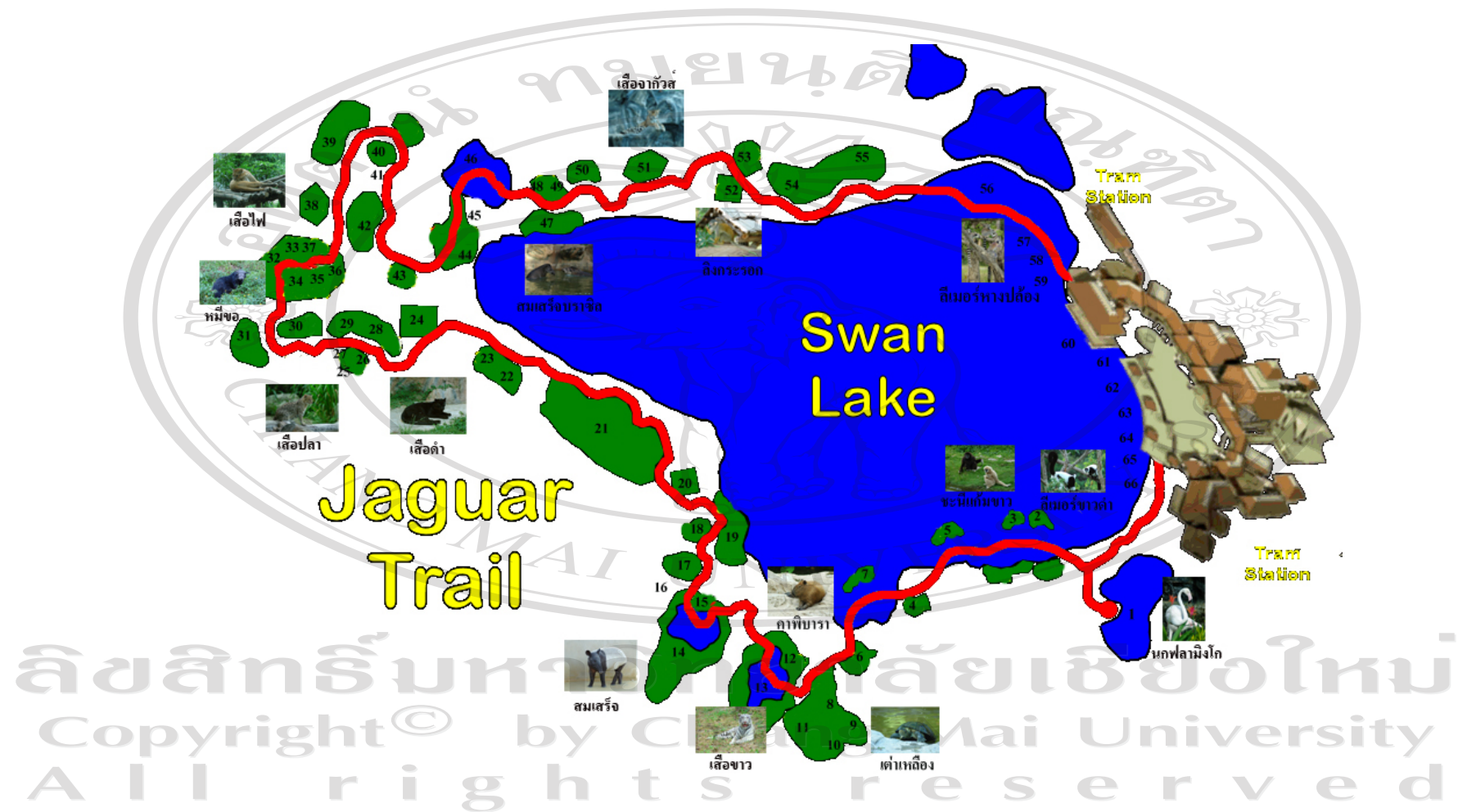
นักท่องเที่ยวได้สัมผัสถึงพันธุ์ไม้หลากหลายชนิดที่อยู่ในส่วน “Jaguar Trail” เป็นต้นไม้ที่มีอยู่ตามธรรมชาติจากป่าเบญจพรรณ เช่น ต้นสัก ต้นประดู่ ต้นประดู่ป่า และต้นจามจุรี และบางชนิดก็จะนำมาปลูกซึ่งมาจากสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือ ประมาณ 200-300 ต้น เช่น ต้นหางนกยูง ต้นพญาสัตบรรณ ต้นหว้า ต้นประดู่กิ่งอ่อน ต้นจามจุรี ต้นไม้แต่ละต้นจะมีป้ายชื่อต้นไม้ติดไว้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักต้นไม้จากลักษณะที่พบเห็น

การเดินทางชมสัตว์ก็เป็นอีกหนึ่งความกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมาเยี่ยมชมเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี เพราะโดยมากแล้วจะใช้เวลาในช่วงเย็น หรือหลังเลิกงานมาพักผ่อนกับครอบครัว นักท่องเที่ยวได้เดินชมสัตว์พร้อมกับสัมผัสบรรยากาศที่สวยงามของธรรมชาติ พบกับความร่มรื่นของป่าไม้ และอากาศที่ไม่ร้อนมากจนเกินไป

จากแบบสอบถามที่ใช้ในเรื่องของระดับความพึงพอใจในการเดินชมสัตว์ของนักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.60 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.92 และจากการวิเคราะห์ตามมาตรารัดระดับของลิเคิร์ตที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3 พบว่า มีระดับความพึงพอใจในระดับมาก

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักท่องเที่ยว คือ ในส่วน “Jaguar Trail” นี้ หากมาในช่วงเวลากลางวัน จะชมสัตว์ได้ยาก เนื่องจากว่ามีแสงสว่างไม่เพียงพอ อยากให้เพิ่มแสงสว่างมากขึ้น และในบริเวณ “Jaguar Trail” มีที่นั่งพักให้นักท่องเที่ยวไม่เพียงพอ จึงอยากให้มีเก้าอี้นั่งพักเพิ่มขึ้นด้วย

ค่าบริการเฉพาะการเดินทางชมสัตว์ สำหรับคนไทย ผู้ใหญ่ ราคา 50 บาท เด็ก ราคา 25 บาท สำหรับชาวต่างชาติ ผู้ใหญ่ ราคา 100 บาท เด็ก ราคา 50 บาท หากต้องการนั่งรถกอล์ฟชมสัตว์จะคิดค่าบริการเพิ่มอีกคันละ 300 บาท การเดินชมสัตว์จะให้บริการทุกวันช่วงวันจันทร์-ศุกร์ ตั้งแต่เวลา 13.00 น. – 22.30 น. และช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ตั้งแต่เวลา 10.00 น. – 22.30 น.

ภาพ 7 แผนที่การเดินทางชมสัตว์ในส่วนของ "Jaguar Trail"

ภาพ 8 การเดินชมสัตว์ในส่วนของ “Jaguar Trail”

ภาพ 9 การเดินชมสัตว์ในส่วนของ “Jaguar Trail”

3. การได้สัมผัสเส้นทางธรรมชาติในการขับรถ ATV

การขับรถ ATV (All Terrain Vehicle) หมายถึง รถที่ขับไปได้ทุกสภาพเส้นทาง เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่นักท่องเที่ยวสามารถพบเห็นได้ในเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี จากเดิมการใช้รถ ATV เป็นการเข้าไปชมสัตว์แต่ทำจริงไม่ได้เนื่องจากว่าเสียงของรถ ATV ดังเกินไป อาจไปรบกวนสัตว์ได้ ดังนั้น จึงมีแนวคิดใหม่โดยมีโครงการ “The jungle rider” ขึ้นมา เป็นการขับรถ ATV เข้าไปสัมผัสธรรมชาติ โครงการนี้เริ่มเปิดดำเนินการเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2550 จนถึงปัจจุบัน และยังเป็นโครงการทดลองของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี เนื่องจากกำลังเสนออนุมัติให้เปิดจริงกับองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท. องค์การมหาชน) ได้รับความร่วมมือจากบริษัทเอกชนรายหนึ่งในการให้ยืมรถ ATV มาทดลองใช้ ปัจจุบันนี้มีรถ ATV ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวจำนวน 10 คัน และมีอีก 2 คันสำหรับจอดโชว์

การขับรถ ATV นั้น เพื่อความปลอดภัยจะให้นักท่องเที่ยวขับคันละ 1 คน เพราะเป็นรถขนาดเล็ก หากมีคนซ้อนท้ายจะทำให้การควบคุมรถลำบากมากขึ้น แต่หากจำเป็นก็อาจจะมีคนซ้อนท้ายได้โดยจะไปในเส้นทางที่ไม่โลดโผน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่นำทางและความสามารถของผู้ขับขี่ด้วย นักท่องเที่ยวจะได้รับทั้งความตื่นเต้น เร้าใจ และได้สัมผัสกับธรรมชาติตลอดเส้นทางขับรถ ซึ่งเต็มไปด้วยป่าไม้ทั้งป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ รวมถึงการชมวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม และนักท่องเที่ยวยังจะได้รับความรู้และความเพลิดเพลินในการศึกษาธรรมชาติ การชมพืชพันธุ์ ต้นไม้ กกล้วยไม้ต่าง ๆ และการชมนก หรืออาจพบเห็นสัตว์ป่าขนาดเล็กด้วยการขับรถ ATV นั้น สิ่งสำคัญคือต้องมีเจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญเป็นผู้นำทาง และเจ้าหน้าที่ที่จะดูแลนักท่องเที่ยวได้ โดยหากเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็ก 2-3 คน ก็จะมีเจ้าหน้าที่นำทางเพียงคนเดียว แต่หากมีมากกว่า 4 คนขึ้นไป ต้องมีเจ้าหน้าที่ 2 คน โดยเจ้าหน้าที่จะพกอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเพื่อว่าหากนักท่องเที่ยวประสบอุบัติเหตุเล็กน้อยก็จะคอยช่วยปฐมพยาบาลได้ (ชัยวัฒน์ อาสาจารย์, 2551: สัมภาษณ์)

เส้นทางในการขับรถ ATV นั้นจะอยู่ทั้งในเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีและออกไปชมภายนอกที่บริเวณวัดคอกคำ ซึ่งอยู่ห่างจากเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีไปประมาณ 5 กิโลเมตร และเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวจะได้ชมวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม ถนนในการขับขี่แบ่งแยกออกเป็น 2 แบบ คือ เส้นทางแรกเป็นเส้นทางมีถนนลาดยาง (on road) จะอยู่ภายในเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี เป็นเส้นทางแบบเรียบไม่ผาดโผนมากนัก แต่ก็มีทั้งทางชัน และทางคดเคี้ยว และมีหุบเขาอยู่ข้างทาง เส้นทางแบบ on road นี้เหมาะสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเป็นแบบครอบครัวหรือนักท่องเที่ยวที่ไม่ต้องการความโลดโผน ได้ศึกษาสภาพป่า ชมธรรมชาติ ได้พบกับนกหลากหลายชนิด โดยมีเจ้าหน้าที่นำทางเป็นผู้ให้ข้อมูล เส้นทางแบบที่ 2 เป็นเส้นทางแบบลุยป่า (off road) จะเป็นเส้นทางที่ไม่มีถนน เป็น

การขับเข้าไปในป่า ลุยดิน ลุยโคลนเลน และในช่วงฤดูฝนก็จะมีโคลนสาดกระเซ็น เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบความผจญภัยและนักท่องเที่ยวที่ต้องการขับรถผาดโผน แต่นักท่องเที่ยวก็ยังไม่สัมผัสกับสภาพป่าไม้และชมสัตว์ต่าง ๆ ได้ เส้นทางแบบ off road นี้หากเป็นเส้นทางในเชียงใหม่ ไรท์ซาฟารี ก็จะเป็นเส้นทางระดับปานกลาง ไม่อันตรายมากจนเกินไป แต่หากออกไปนอกพื้นที่ ก็จะมีเส้นทางระดับยาก คือ เป็นเส้นทางที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ตัดไว้ เป็นภูเขา ป่า พื้นที่ขรุขระ มีเนิน และหุบเหว สำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความสามารถในการขับขี่ได้อย่างคล่องแคล่ว

ขั้นตอนในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวเริ่มจากการเลือก package ก่อน แล้วจึงให้นักท่องเที่ยวเลือกเส้นทางที่อยากไป แบบ on road หรือ off road และเจ้าหน้าที่จะให้นักท่องเที่ยวอ่านใบข้อตกลง และให้นักท่องเที่ยวลงนามด้วย จากนั้นมีการอธิบายวิธีการขับขี่ รวมถึงจะมีการหัดขับรถเพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้เห็นถึงความสามารถของนักท่องเที่ยวก่อนที่ออกขับขี่จริง และเมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว เจ้าหน้าที่ก็มีบริการแจกร้าน้ำให้นักท่องเที่ยวเพื่อดับกระหาย (กิตติศักดิ์ ทรัพย์เมืองทอง, 2551: สัมภาษณ์)

จากแบบสอบถามที่ใช้ในเรื่องของระดับความพึงพอใจในการขับรถ ATV ที่มีต่อนักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.35 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.19 และจากการวิเคราะห์ตามมาตรวัดระดับของลิเคิร์ตที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3 พบว่า มีระดับความพึงพอใจในระดับปานกลาง

การขับรถ ATV เป็นกิจกรรมที่ไม่ค่อยดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวมากนัก ซึ่งนักท่องเที่ยวบางรายอาจจะไม่รู้ว่ามีกิจกรรมนี้เกิดขึ้น เนื่องจากโครงการ “The jungle rider” นี้เป็นโครงการทดลอง จึงไม่สามารถทำสัญญาหรือทำการโฆษณาใด ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็น แผ่นพับ ใบปลิว ทำให้ไม่สามารถสื่อสารกับตลาดภายนอกได้ ดังนั้นนักท่องเที่ยวจึงไม่รู้จักกิจกรรมการขับรถ ATV มากนัก ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่มาชมสัตว์แล้วเกิดความสนใจในบริการขับรถ ATV เท่านั้นเอง

ราคาจำหน่ายของ ATV แบ่งเป็น package มีด้วยกัน 3 แบบ คือ แบบแรกเป็นการขับรถในระยะเวลา 30 นาที ค่าบริการ 450 บาทต่อคนต่อคัน หากมีคนซ้อนท้ายคิดเพิ่มอีก 450 บาท แบบที่สองใช้ระยะเวลาการขับรถ 1 ชั่วโมง ค่าบริการ 850 บาทต่อคนต่อคัน หากมีคนซ้อนท้ายคิดเพิ่มอีก 500 บาทและแบบที่สาม ใช้ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที ราคา 1,350 บาทต่อคนต่อคัน และคิดเพิ่มสำหรับคนซ้อนท้ายอีก 1,000 บาท ราคานี้ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศจะใช้อัตราเดียวกัน เป็นราคาที่มีพร้อมทั้งหมวกกันน็อค แวนตากันฝุ่น และหน้ากากกันฝุ่น การบริการรถ ATV จะเปิดให้บริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 13.30 น. ถึง 20.00 น.

ภาพ 10 การขับรถ ATV ในเส้นทางวิบากแบบ off road

ภาพ 11 การขับรถ ATV ในเส้นทางวิบากแบบ on road

4.2.3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวเลือกตัดสินใจมาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ได้แก่

1. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม

ร้านอาหารเป็นสิ่งที่ไม่ได้สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวทั่วไป เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีแรกเริ่มเดิมทีมีการจัดทำร้านอาหาร 3 แบบ คือ แบบที่หนึ่งเป็นแบบร้านอาหาร (Restaurant) บริเวณ เขื่อนวารีคุณุชร์ ซึ่งอยู่ใกล้กับทางเข้าสถานี “Predator Prowl” ด้านในเป็นห้องปรับอากาศ จัดประดับตกแต่งต้นไม้และใบไม้เลียนแบบธรรมชาติ และมีต้นไม้จริงต้นเล็ก ๆ ตกแต่งด้วย เพื่อให้นักท่องเที่ยวรู้สึกถึงบรรยากาศแบบธรรมชาติ มีพื้นที่ 274.01 ตารางเมตร เขื่อนวารีคุณุชร์มีระเบียงยื่นออกไปในทะเลสาบ “Swan Lake” นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการบริเวณระเบียงได้ และจะได้รับลมเย็น ๆ จากทะเลสาบด้วย อีกทั้ง นักท่องเที่ยวสามารถรับประทานอาหารและชมน้ำพุคนตรีได้ สำหรับแบบที่สองเป็นแบบบุฟเฟ่ต์ (Buffet) อยู่ฝั่งขวามือของตัวอาคารก่อนถึงทางเข้าสถานี “Predator Prowl” เป็นพื้นที่โล่งกว้าง สำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะ หรือนักท่องเที่ยวที่ต้องการละเมียดละไมกับรสอาหารและชมความสวยงามกับบรรยากาศธรรมชาติ และแบบศูนย์อาหาร (Food Court) สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการความรวดเร็ว ซึ่งภายในศูนย์อาหารจะมีร้านเล็ก ๆ ทั้งหมด 6 ร้าน เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้ให้บริษัทเอกชนจัดทำเกี่ยวกับเรื่องอาหารทั้งหมด บริษัทเอกชนรายนี้เห็นว่าเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีนักท่องเที่ยวที่มารับประทานอาหารเป็นจำนวนมาก จึงได้จัดทำร้านแบบ Food Court เท่านั้น และภายในเปิดบริการเพียงร้านเดียวซึ่งมีอาหารไม่หลากหลาย เป็นร้านแบบอาหารตามสั่ง รวมถึงมีบริการขายขนมขบเคี้ยวและเครื่องดื่มให้แก่ นักท่องเที่ยวอีกด้วย ใน Food Court จะมีโต๊ะและเก้าอี้ไว้คอยบริการนักท่องเที่ยวให้นั่งรับประทานอาหารกันได้ตามสะดวก และบริเวณระเบียงของพื้นที่ Food Court นั้นสามารถมองเห็นสัตว์หลายชนิดในส่วนของ “Jaguar Trail” ได้ อาทิ นกฟลามิงโก หงส์ขาว หงส์ดำ ลีเมอร์ เป็นต้น นักท่องเที่ยวยังได้สัมผัสบรรยากาศอันสวยงามของทะเลสาบ “Swan Lake” และเมื่อถึงช่วงเวลาแสดงน้ำพุคนตรี นักท่องเที่ยวก็สามารถมองเห็นน้ำพุคนตรีได้อย่างชัดเจน นอกจากร้านค้าใน Food Court จะมีบริการเครื่องดื่มแล้ว ทางเชียงใหม่ไนท์ซาฟารียังได้มีบริการซุ้มเครื่องดื่มซึ่งเป็นร้านสวัสดิการพนักงานและได้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย ตั้งอยู่บริเวณทางเข้าในส่วน “Jaguar Trail” (บรรยง วศิศิริศักดิ์, 2551: สัมภาษณ์)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ร้านอาหารและเครื่องดื่มสำหรับบริการนักท่องเที่ยวมีเพียงร้านเดียวเท่านั้น ไม่เพียงพอต่อการบริการแก่นักท่องเที่ยว จากแบบสอบถามที่ใช้ในเรื่องของระดับความเพียงพอและเหมาะสมของร้านอาหารและเครื่องดื่มที่มีต่อนักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน พบว่า

มีค่าเฉลี่ย 2.99 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.15 และจากการวิเคราะห์ตามมาตราวัดระดับของลิเคิร์ต ที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3 พบว่า มีระดับความพึงพอใจและเหมาะสมในระดับปานกลาง

ภาพ 12 บริเวณ Food court

2. ร้านขายของที่ระลึก

ร้านขายของที่ระลึกก็ได้รับความสนใจไม่น้อยจากนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแห่งจะมีร้านขายของที่ระลึก เพื่อให้นักท่องเที่ยว ได้ซื้อเป็นของฝากสำหรับญาติมิตร หรือซื้อเก็บไว้เป็นของที่ระลึกเองได้ ในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีร้านขายของที่ระลึกทั้งหมด 2 ร้าน ตั้งอยู่บริเวณทางเข้าอาคารลานนาตรงข้ามกับเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ ร้านแรกชื่อว่า ร้านดอยแก้ว เป็นร้านขายของที่ระลึกของชุมชน 3 ตำบล คือ ตำบลสุเทพ ตำบลแม่เหิยะ และตำบลหนองควาย มีพื้นที่ 24.69 ตารางเมตร เป็นร้านที่ชุมชน 3 ตำบลผลิตของที่ระลึกแบบพื้นเมืองหรือเป็นสินค้า OTOP แล้วนำมาจำหน่าย เช่น กำไลข้อมือ เสื้อแบบพื้นเมือง เครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น ร้านดอยแก้วนี้เป็นร้านที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีไม่คิดอัตราค่าเช่าร้าน แต่ให้ชุมชน 3 ตำบลมาจัดการร้านกันเอง เริ่มเปิดบริการเวลา 15.00 น. จนถึง 22.00 น. และร้านที่สองเป็นร้านค้าของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี พื้นที่ประมาณ 103.03 ตารางเมตร จะพบกับสินค้าตามหมวดหมู่ ได้แก่ หมวดเสื้อผ้า โดยมากแล้วจะทำเป็นลายผ้าลาย หรืออาจเป็นเสื้อผ้าสกรีนรูปสัตว์ป่าต่าง ๆ หมวดต่อไปคือ เครื่องใช้ในบ้าน เช่น นาฬิกา แก้วน้ำ หมวดของเล่น สำหรับนักท่องเที่ยวที่เป็นเด็ก หมวดตุ๊กตา จะเป็นตุ๊กตารูปสัตว์ต่าง ๆ เช่น เสื้อโคร่งขาว ลิงชิมแปนซี ตุ๊กแก ยีราฟ และผ้าลาย หมวดพวงกุญแจ เป็นรูปสัตว์ หรือรูปสัญลักษณ์

ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และหมวดเครื่องเขียน เช่น ดินสอ ปากกา สมุดโน้ต เป็นต้น ร้านขายของที่ระลึกนี้จะเปิดให้บริการนักท่องเที่ยวตั้งแต่วันที่ 14.00 น. จนถึง 22.30 น.

จากแบบสอบถามที่ใช้ในเรื่องของระดับความพึงพอใจและเหมาะสมของร้านขายของที่ระลึกที่มีนักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.52 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.86 และจากการวิเคราะห์ตามมาตรารัดระดับของลิเคิร์ทที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3 พบว่า มีระดับความพึงพอใจและเหมาะสมในระดับมาก

ภาพ 13 ร้านขายของที่ระลึก

3. ห้องสุขา

สิ่งที่สำคัญไม่น้อยกว่าสิ่งอื่นที่เป็นตัวตัดสินใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน คือ ห้องสุขา เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้จัดทำห้องสุขาไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว 2 ฝั่งของตัวอาคารลานนา อยู่บริเวณหน้าทางเข้าส่วน “Predator Prowl” และหน้าทางเข้าส่วน “Savanna Safari” และในบริเวณร้านอาหารด้วย ห้องสุขาจะแบ่งแยกชาย-หญิง มีป้ายบอกไว้อย่างชัดเจน เมื่อนักท่องเที่ยวได้สัมผัส จะพบว่าภายในตกแต่งเป็นแบบธรรมชาติ บริเวณอ่างล้างมือจะเป็นบริเวณที่มีสวนหย่อมเล็ก ๆ เป็นที่เปิดโล่งมองเห็นท้องฟ้าภายนอกได้ และมีต้นไม้ประดับตกแต่งให้กลมกลืนกับธรรมชาติมาก อ่างล้างมือจะมีทั้งหมด 4 อ่าง บริเวณด้านข้างก็จะมีกระจกบานใหญ่ 2 บานให้นักท่องเที่ยวได้สำรวจความเรียบร้อยก่อนออกจากห้องน้ำ ภายในจะมีห้องน้ำเรียงติดกัน 4 ห้อง และด้านหน้าห้องน้ำก็จะ

มีกระจกอีก 4 บาน เพื่อความสะดวกในการเตรียมความเรียบร้อย นอกจากนี้ยังมีบริการห้องน้ำสำหรับคนพิการไว้ฝั่งละ 1 ห้อง เป็นห้องรวมทั้งชายและหญิง ภายในห้องน้ำคนพิการจะมีขนาดกว้างกว่าห้องน้ำปกติเพื่อสะดวกในการนำรถเข็นเข้าไป ความสูงของโถรงนั่งและอ่างล้างมือก็จะเล็กกว่าปกติ และมีกระจกใหญ่ 1 บาน ติดอยู่บริเวณอ่างล้างมือด้วย

กลิ่นและความสะอาดภายในห้องน้ำก็เป็นสิ่งสำคัญ ห้องน้ำจะมีพนักงานทำความสะอาดอยู่เสมอ จากการสอบถามแม่บ้าน พบว่า การดูแลห้องน้ำนั้น เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการและทำธุระส่วนตัวเสร็จแล้ว แม่บ้านก็จะเข้ามาทำความสะอาด และดูความเรียบร้อยทันที เพื่อให้ห้องน้ำสะอาดตลอดเวลาและนักท่องเที่ยวได้ใช้เวลาส่วนตัวด้วยความสบายใจและประทับใจมากที่สุด และเมื่อสิ้นสุดการให้บริการในแต่ละวันแล้ว แม่บ้านก็จะล้างห้องน้ำ และขัดห้องน้ำทุกคืน

จากแบบสอบถามที่ใช้ในเรื่องของระดับความพึงพอใจและเหมาะสมของห้องสุขาที่มีต่อนักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.88 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.78 และจากการวิเคราะห์ตามมาตรวัดระดับของลิเคิร์ตที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3 พบว่า มีระดับความพึงพอใจและเหมาะสมในระดับมาก

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากนักท่องเที่ยว หากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเชิงใหม่ในทิวทัศน์ซาฟารีเป็นจำนวนมาก อาจทำให้ห้องน้ำมีบริการไม่เพียงพอ หากเป็นไปได้ควรมีห้องน้ำสำรองไว้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย

4. สถานที่จอดรถ

ลานจอดรถของเชิงใหม่ในทิวทัศน์ซาฟารีได้จัดทำเป็น 2 แห่ง ลานจอดรถที่ 1 จะอยู่บริเวณใกล้กับทางเข้าอาคารลานนา มีพื้นที่ 8,010.62 ตารางเมตร ใช้สำหรับจอดรถยนต์ส่วนบุคคล และรถตู้รับจ้างได้ประมาณ 200 คัน และมีลานจอดรถจักรยานยนต์อยู่บริเวณด้านข้าง จอดได้ประมาณ 100 คัน ลานจอดรถที่ 1 นี้ จะแบ่งช่องทางออกเป็น 3 ช่องทางและช่องทางสำหรับรถจักรยานยนต์อีก 3 ช่องทาง รถที่จอดในลานจอดนี้จะหันหน้าเข้าหากัน แต่ละช่องทางจะมีเกาะกลางถนนที่มีต้นไม้และหญ้าปลูกกันไว้ และมีไฟกิ่งที่สว่างทำให้มองเห็นได้สะดวก รวมถึงมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มาดูแลความปลอดภัยอย่างดี ลานจอดรถที่ 2 จะอยู่ห่างออกไปจากบริเวณทางเข้าอาคารลานนาประมาณ 300 เมตร มีพื้นที่ 8,401 ตารางเมตร ใช้สำหรับจอดรถที่มีขนาดใหญ่ เช่น รถทัวร์ และรถประจำทางที่นักท่องเที่ยวจ้างเหมามาได้ประมาณ 100 คัน ลานจอดรถที่ 2 มีลักษณะคล้ายกับลานจอด 1 นั่นคือ แบ่งออกเป็น 3 ช่องทางและรถจะจอดแบบหันหน้าเข้าหากัน โดยมีเกาะกลางถนนที่มีต้นไม้และหญ้าปลูกกันไว้ และมีไฟกิ่ง แต่ลานจอดรถที่ 2 จะไม่มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยดูแล

จากแบบสอบถามที่ใช้ในเรื่องของระดับความเพียงพอและเหมาะสมของสถานที่จอดรถที่มีต่อนักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 4.35 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73 และจากการวิเคราะห์ตามมาตรวัดระดับของลิเคิร์ตที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3 พบว่า มีระดับความเพียงพอและเหมาะสมในระดับมากที่สุด

สิ่งอำนวยความสะดวกที่กล่าวมานี้เป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแห่ง และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ก็เป็นสิ่งที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้คอยจัดบริการให้นักท่องเที่ยวได้แก่

โทรศัพท์สาธารณะมีทั้งหมด 4 เครื่อง ตั้งอยู่บริเวณฝั่งซ้ายมือใกล้กับเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ ในส่วนของโทรศัพท์มือถือนั้น สามารถรับสัญญาณได้ทุกระบบ แต่หากนักท่องเที่ยวนั่งรถเข้าไปชมสัตว์ในส่วนของ “Predator Prowl” และ “Savanna Safari” ระบบสัญญาณโทรศัพท์ของ “True Move” อาจมีสัญญาณขาดหายเล็กน้อย

สำหรับระบบไฟฟ้าเป็นสิ่งจำเป็นมากเนื่องจากเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจัดให้บริการในช่วงเวลากลางคืน จะมีกำลังไฟฟ้าที่ใช้ในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีทั้งหมดรวม 3,043 กิโลวัตต์ (KW) หรือประมาณ 3,580 กิโลวัตต์แอมป์ (KVA) ซึ่งกระแสไฟฟ้านี้ได้รับมาจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ (หรือสถานีไฟฟ้าย่อยเชียงใหม่ 3) แต่หากกระแสไฟฟ้าที่ได้รับมาจากการไฟฟ้าเกิดขัดข้อง (ไฟฟ้าดับ) ทางเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีเครื่องกำเนิดไฟฟ้าสำรองไว้จำนวน 5 เครื่อง กระจายไปตามสถานีย่อยต่าง ๆ ภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี สามารถผลิตไฟฟ้าเพื่อจ่ายไปส่วนต่าง ๆ ได้ 1,275 กิโลวัตต์ หรือประมาณในการสำรองน้ำมันคือ 250 ลิตรสำหรับเครื่องสำรองไฟฟ้าทั้งหมด ซึ่งจะใช้สำรองไฟฟ้าได้ประมาณ 8 ชั่วโมง แต่โดยทั่วไปแล้วกระแสไฟฟ้าจากสถานีไฟฟ้านั้นจะดับไม่เกินครั้งละ 2 ชั่วโมง เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีการทำระบบการเปิด-ปิดไฟฟ้าแบบอัตโนมัติมีแผงควบคุมที่ใช้นาฬิกาเป็นตัวควบคุมอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งการเปิดปิดนั้นเริ่มตั้งแต่เวลา 18.10 น. ของทุกวัน ในแต่ละจุดจะมีช่วงเวลาการเปิดไฟห่างกันทุก 15 นาที เป็นการบริหารทางด้านไฟฟ้าเพื่อลดการใช้กำลังไฟฟ้าสูงสุด (รณศณัฐ กุลธรนิรันดร์, อ้างแล้ว)

มีห้องถ่ายภาพให้บริการการถ่ายภาพกับลูกสัตว์ที่เกิดในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี นักท่องเที่ยวจะได้พบกับความน่ารักของลูกสัตว์ต่าง ๆ อาทิ ลูกสิงโต ลูกเสือโคร่ง ลูกเสือโคร่งขาว ลูกหมีควาย ลูกเสือด้า และลูกเสือด้า ลูกสัตว์เหล่านี้จะสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันมา ทั้งนี้ จะคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ หากว่าลูกสัตว์เหล่านี้ตัวโตเกินไปก็จะไม่นำมาถ่าย ภายในห้องถ่ายภาพจะตกแต่งประดับประดาไปด้วยต้นไม้ต้นเล็ก ๆ และมีการสร้างโขดหินจำลอง มีการจัดแต่งวิวทิวทัศน์เป็นรูปการเดินป่า และรูปน้ำตก การบริการของห้องถ่ายภาพเริ่มเมื่อเวลา 18.30 น. ไปจนถึง 21.30 น. ค่าบริการในการถ่ายภาพกับลูกสัตว์ราคา ภาพละ 250 บาท ซึ่ง

นักท่องเที่ยวสามารถถ่ายภาพเดี่ยวหรือจะถ่ายพร้อมกันเป็นครอบครัวก็ได้ และเมื่อถ่ายภาพเสร็จแล้ว นักท่องเที่ยวจะได้รับภาพภายในเวลา 10-15 นาที และจะได้แผ่นซีดีอีก 1 แผ่น ที่เป็นรูปถ่ายแต่ละชื่อของนักท่องเที่ยวเอง ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถนำไปอัดเพิ่มเติมได้เองภายหลัง (นิมิตร งามบุตร, อ้างแล้ว)

การรักษาความปลอดภัยในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จะมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำแต่ละจุด ตลอดทั้งกลางวันและกลางคืน ในช่วงเวลากลางวันนั้นจะทำงานตั้งแต่ 07.00 น. ถึง 19.00 น. มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำอยู่ 12 คน และในช่วงเวลากลางคืนจะทำงานตั้งแต่ 19.00 น. ถึง 07.00 น. มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำทั้งหมด 16 คน โดยจะประจำอยู่แบบกระจายทั่วพื้นที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่กล่าวถึงนี้เป็นกำลังขององค์การบริหารส่วนตึก (อศส.) ซึ่งเป็นผู้ที่ผ่านการเกณฑ์ทหารมาแล้ว และมีความรับผิดชอบสูง (พรหมมา อินตะเสน, 2551: สัมภาษณ์)

4.2.4. ที่พัก (Accommodation)

1. บ้านพักสไตล์รีสอร์ท

บ้านพักสไตล์รีสอร์ทในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีนั้น เดิมเป็นอาคารสำนักงานของสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือ และได้ปรับปรุงมาเป็นบ้านพักสไตล์รีสอร์ทที่สวยงาม และได้มีการตั้งชื่อบ้านพักแต่ละแหล่งให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เป็นพื้นที่ป่าด้วย บ้านพักสไตล์รีสอร์ทนั้นจะกระจายอยู่ในท่ามกลางธรรมชาติ (ภาพ 14) อาจได้ยินเสียงนกร้อง เสียงแมลงหลายชนิด ถึงแม้ว่าบ้านพักในแต่ละหลังนั้นจะอยู่กระจายกันไปพื้นที่ป่า แต่ก็มีการรักษาความปลอดภัยที่ดี เพราะจะมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ประจำแต่ละจุด เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกปลอดภัยตลอดเวลาในขณะที่ใช้บริการบ้านพัก บ้านพักต่าง ๆ นั้น ได้แก่

- บ้านพวงชมพู บ้านพฤกษาสวรรค์ และบ้านซาฟารีคอย บ้านทั้ง 3 ประเภทนี้เป็นบ้านชั้นเดียว 3 – 4 ยูนิต ที่แยกออกจากกันเป็นอิสระ มีห้องน้ำในตัว และสวนหย่อมในร่ม ราคาคืนละ 1,800 บาท สำหรับ 2 ท่าน

- บ้านพริ้มพญา เป็นกลุ่มบ้านพักชั้นเดียวและ 2 ชั้น รวมทั้งหมด 8 ยูนิต มีมุมรับแขกหรือมุมนั่งพักผ่อน และมีห้องน้ำในตัว เหมาะสำหรับครอบครัวขนาด 2 ท่าน ราคาคืนละ 2,700 บาท

- บ้านแวมยูรา เป็นบ้านพัก 2 ชั้นสไตล์บูติก จำนวน 3 หลัง ห้องพัก 4 ยูนิต มีเครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น และห้องน้ำที่จัดสวนหย่อมขนาดเล็กไว้บริการ ราคาคืนละ 1,800 บาท เหมาะสำหรับ 2 ท่าน

- บ้านคุ้มพญา เป็นบ้านเดี่ยวชั้นเดียวแต่สามารถมองเห็นวิวทิวทัศน์ของตัวเมืองเชียงใหม่ผ่านป่าธรรมชาติ ภายในประกอบด้วยห้องนอน 3 ห้อง เป็นห้องใหญ่ 1 ห้อง พร้อมห้องน้ำในตัว

และห้องเล็กอีก 2 ห้อง ใช้ห้องน้ำร่วมกัน มีห้องครัวเล็ก ๆ และระเบียงชมวิวิทิวทัศน์ภายนอกบ้าน
เหมาะสำหรับครอบครัวที่มาพักด้วยกันประมาณ 6 ท่าน ราคาคืนละ 5,400 บาท

2. แคมป์กราวด์ (Campground)

นอกจากบ้านพักสไตล์รีสอร์ทตามที่ได้อธิบายมาแล้ว เชียงใหม่ไนท์ซาฟารียังมีบริการแคมป์กราวด์ (Campground) สำหรับกิจกรรมการพักผ่อนภาคสนามของบริษัท โรงเรียน มหาวิทยาลัย หรืออื่น ๆ แคมป์กราวด์ตั้งอยู่กลางป่าเบญจพรรณ ประกอบด้วยอาคารกิจกรรม และเต็นท์ที่พัก ในตัวอาคารประกอบด้วย ห้องนอนขนาด 3 ท่านจำนวน 2 ห้อง ขนาด 4 ท่านจำนวน 2 ห้อง และขนาด 5 ท่านจำนวน 2 ห้อง พร้อมเครื่องปรับอากาศ มีห้องน้ำรวมแยกชาย – หญิง ห้องครัว ห้องรับประทานอาหาร สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 24 ท่าน ราคาคืนละ 1,200-2,500 บาท แล้วแต่นักท่องเที่ยวต้องการใช้บริการกี่ห้อง และสำหรับเต็นท์ที่พักสไตล์แอฟริกัน ยกพื้นหลังคาสูง อากาศถ่ายเทได้ดี อีก 10 หลัง สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ 100 ท่าน ราคาเต็นท์หลังละ 3,000 บาทต่อคืน การพักแบบนี้เป็นการจำลองการใช้ชีวิตในป่าแต่เต็มไปด้วยความปลอดภัย นอกจากนั้น ในบริเวณแคมป์กราวด์ ยังมีลานกิจกรรมกลางแจ้งด้วย

โดยส่วนมากนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมจะเป็นนักท่องเที่ยวแบบไปและกลับมากกว่าที่จะพักค้างคืนที่นี่ แต่นักท่องเที่ยวก็ยังสามารถที่จะให้ความเห็นเกี่ยวกับที่พักได้ เนื่องจากเมื่อเข้ามาแล้วจะพบป้ายประชาสัมพันธ์สำหรับบ้านพักด้วย และนักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ถึงความเพียงพอและเหมาะสมของที่พักได้ จากแบบสอบถามที่ใช้ในเรื่องของระดับความเพียงพอและเหมาะสมของที่พักที่มีต่อนักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.84 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.78 และจากการวิเคราะห์ตามมาตรวัดระดับของลิเคิร์ตที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3 พบว่ามีระดับความเพียงพอและเหมาะสมในระดับมาก

ข้อเสนอแนะสำหรับเรื่องที่พัก โดยเฉพาะจากนักเรียน นักศึกษาที่มาเป็นกลุ่มเป็นคณะ จะพักในบริเวณแคมป์กราวด์ นักท่องเที่ยวอยากให้มีห้องน้ำเพิ่มมากขึ้น เพราะปัจจุบันจะใช้ห้องน้ำในบริเวณตัวอาคารเท่านั้น บางครั้งถึงกับต้องใช้บริการรถรับส่งนักเรียนมาใช้ห้องน้ำบริเวณด้านหน้าของสถานี “Predator Prowl” และสถานี “Savanna Safari” (ภาพ 17)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright © by Chiang Mai University
 All rights reserved

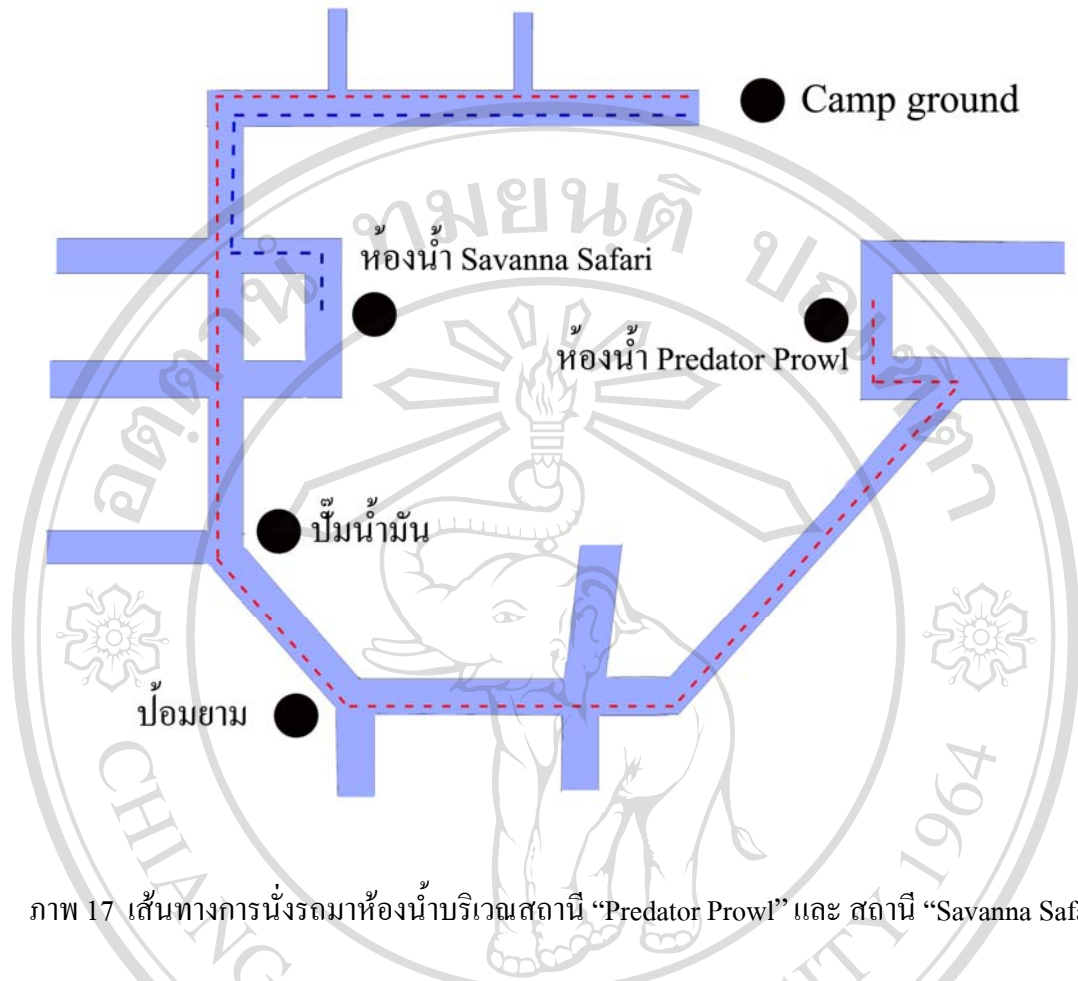
ภาพ 14 แสดงการกระจายตัวของที่พัก

ภาพ 15 ที่พักสไตล์รีสอร์ท

ภาพ 16 ที่พักสไตล์รีสอร์ท

ภาพ 17 เส้นทางรถนำรถมาหอน้ำบริเวณสถานี “Predator Prowl” และ สถานี “Savanna Safari”

4.2.5. การเข้าถึง (Accessibility)

1. การเข้าถึง

วัตถุประสงค์ข้อหนึ่งของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีคือ ต้องการให้มีแหล่งท่องเที่ยวยามค่ำคืนที่หลากหลายและสามารถมาได้ทั้งครอบครัว การมาเยี่ยมชมสัตว์ในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีนี้ นอกจากที่นักท่องเที่ยวจะได้รับทั้งความรู้ ความเพลิดเพลินแล้ว ยังทำให้มีการเปลี่ยนทัศนคติในการท่องเที่ยวแหล่งอบายมุข และเปลี่ยนมาเป็นการท่องเที่ยวธรรมชาติ นักท่องเที่ยวสามารถใช้เวลากับครอบครัวได้มากยิ่งขึ้น เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในครอบครัว

นักท่องเที่ยวที่มาจากต่างจังหวัดได้มีโอกาสรู้จักวัฒนธรรมของคนทางภาคเหนือ เช่น กาดหมั้ว ที่จะจัดเป็นประจำในฤดูหนาว โดยกาดหมั้วนี้จะมีทั้งสินค้าพื้นเมือง และอาหารพื้นเมืองทางภาคเหนือ เช่น น้ำพริกหนุ่ม หมูทอด ข้าวเหนียว แคบหมู และขนมจีนน้ำเงี้ยว อีกทั้งนักท่องเที่ยวยังได้สัมผัสบรรยากาศการรับประทานอาหารแบบขันโตกด้วย

2. การเดินทาง

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีตั้งอยู่พื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย เขตตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง และตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 12 กิโลเมตร นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางจากตัวเมืองเชียงใหม่เข้าสู่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้ 2 เส้นทาง ดังนี้

เส้นทางที่ 1 ถนนเส้นเชียงใหม่-หางดง จากตัวเมืองเชียงใหม่ บริเวณสี่แยกสนามบินไปทางทิศใต้ประมาณ 10 กิโลเมตร ก่อนถึงสี่แยกสะเมิง จะพบสามแยกไฟจราจร ให้เลี้ยวขวาไปประมาณ 2 กิโลเมตร ถึงสี่แยกไฟจราจรมีสะพานข้ามคลองบริเวณหัวสะพานมีรูปช้างย่อหัว เมื่อตรงไปจะเข้าสู่ถนนราชพฤกษ์ มีป้ายบอกทางเป็นระยะ ประมาณ 2 กิโลเมตร จะถึงบริเวณประตูทางเข้าเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ทั้งนี้ เส้นทางเป็นถนนลาดยาง และเป็นถนน 4 เลน มีเกาะกลางถนนสามารถใช้พาหนะได้ทั้งรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถบัส และรถประจำทาง รวมใช้เวลาเดินทางจากสี่แยกสนามบิน ประมาณ 20 นาที อย่างไรก็ตาม เส้นทางนี้เป็นเส้นทางหลักที่ผู้คนที่สัญจรไปมา อาจเกิดการจราจรติดขัดในช่วงโมงเร่งด่วน

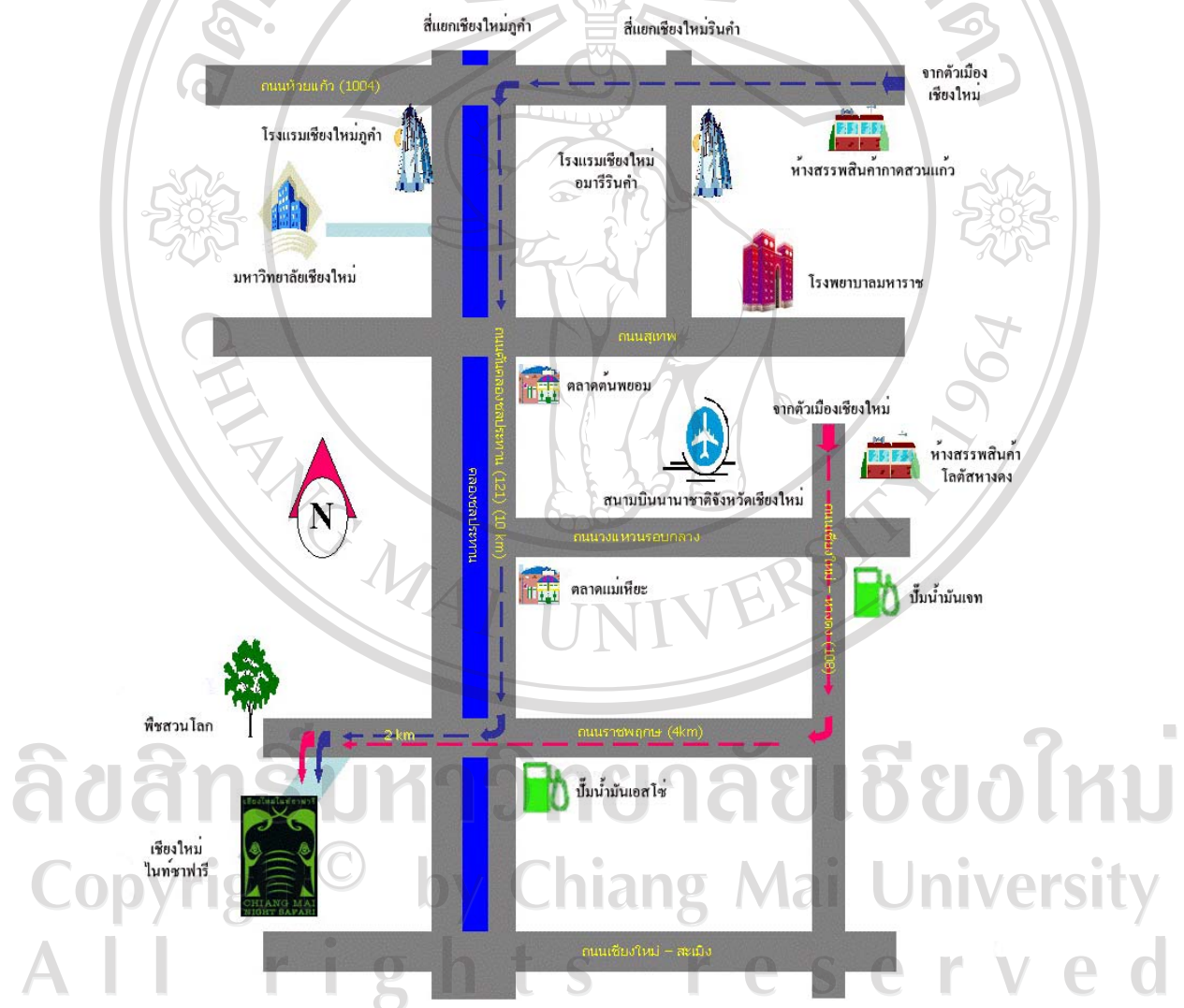
เส้นทางที่ 2 ถนนเลียบบคลองชลประทาน จากตัวเมืองเชียงใหม่บริเวณแยกตลาดต้นพยอมไปทางทิศใต้ประมาณ 10 กิโลเมตร ถึงสี่แยกเข้าสู่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ให้เลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนราชพฤกษ์ประมาณ 2 กิโลเมตร จะถึงบริเวณประตูทางเข้าเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เส้นทางนี้เป็นเส้นทาง 4 เลน สร้างเพื่อระบายรถจากเส้นทางเชียงใหม่-หางดง จะมีคลองชลประทานกั้นกลาง และในบางพื้นที่ถนนอาจไม่เรียบ พาหนะที่ใช้ได้สะดวกทั้งรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถบัส และรถประจำทาง เส้นทางนี้จะเส้นทางที่สะดวกกว่าเส้นทางที่ 1 เนื่องจาก มีรถแล่นน้อยกว่า และการจราจรไม่ติดขัด ใช้เวลาเดินทางจากสี่แยกต้นพยอมถึงเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ประมาณ 15 นาที แต่ข้อควรระวังคือ เส้นทางเลียบบคลองชลประทานเป็นเส้นทางที่คดเคี้ยว ผู้คนมักขับรถด้วยความเร็ว ช่วงเวลาฝนตก ถนนจะลื่นมาก และในช่วงเวลากลางคืนจะมีไฟถนนน้อยหากประมาณอาจได้รับอุบัติเหตุได้ ผู้ขับขี่ควรเพิ่มความระมัดระวังให้มาก

จากแบบสอบถามที่ใช้ในเรื่องของระดับความพร้อมและความสะดวกของการเดินทางมาสู่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีที่มีนักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 4.32 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 และจากการวิเคราะห์ตามมาตรวัดระดับของลิเคิร์ตที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3 พบว่ามีระดับความเพียงพอและเหมาะสมในระดับมากที่สุด

จากแบบสอบถามที่ใช้ในเรื่องของระดับความพร้อมและความสะดวกของป้ายบอกทางมายังเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีที่มีนักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 4.15 และค่าเบี่ยงเบน

มาตรฐาน 0.72 และจากการวิเคราะห์ตามมาตรวัดระดับของลิเคิร์ตที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3 พบว่า มีระดับความเพียงพอและเหมาะสมในระดับมาก

จากแบบสอบถามที่ใช้ในเรื่องของระดับความพร้อมและความสะดวกของระยะทางจากตัวเมืองมาสู่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีไม่ไกลที่มีต่อนักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.95 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70 และจากการวิเคราะห์ตามมาตรวัดระดับของลิเคิร์ตที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3 พบว่า มีระดับความเพียงพอและเหมาะสมในระดับมาก

ภาพ 18 แผนที่การเดินทางเข้าสู่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ภาพ 19 เส้นทางเข้าสู่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

3. ระบบขนส่ง

จากเส้นทางเข้าสู่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีทั้ง 2 เส้นทางที่กล่าวข้างต้น หากนักท่องเที่ยวที่ไม่มีรถส่วนตัว ก็ยังคงสามารถเดินทางมาสู่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้ โดย

รถประจำทาง มี 2 สาย คือ สายที่ 11 และสายที่ 13 สำหรับรถประจำทางสายที่ 11 นั้น เริ่มออกเดินทางจากสถานีขนส่งอาเขต รถจะวิ่งในเส้นทางของตัวเมืองเชียงใหม่ผ่านสนามบินมายังถนนเชียงใหม่-หางดง ถึงสามแยกไฟจราจรก่อนถึงแยกสะเมิงแล้วเลี้ยวขวาอีก 2 กิโลเมตร ถึงสี่แยกไฟจราจรมีสะพานข้ามคลองบริเวณหัวสะพานมีรูปช้างย่อหัว เมื่อตรงไปจะเข้าสู่ถนนราชพฤกษ์ มีป้ายบอกทางเป็นระยะ ประมาณ 2 กิโลเมตร จะถึงบริเวณประตูทางเข้าเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี สำหรับรถประจำทางสายที่ 13 จะเริ่มออกเดินทางจากสถานีรถไฟ ผ่านมายังเส้นตัวเมืองรอบนอกผ่านโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ถึงสี่แยกตลาดต้นพยอม เลี้ยวซ้ายมายังถนนเลียบคลองชลประทานประมาณ 10 กิโลเมตร ถึงสี่แยกเข้าเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เลี้ยวขวาอีก 2 กิโลเมตร เข้าสู่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี รถประจำทางทั้ง 2 สายนี้ จะรับส่งผู้โดยสารบริเวณหน้าทางเข้าอาคารล้านนา จะมีรถเข้ามาสายละ 1 ชั่วโมงและรถจะเข้ามาห่างกันทั้ง 2 สาย ประมาณ 30 นาที ราคาค่ารถประจำทางท่านละ 15 บาทตลอดสาย รถประจำทางทั้ง 2 สายนี้จะให้บริการตั้งแต่ 07.30 น.- 21.00 น.

รถรับจ้าง จะเป็นรถสองแถวสีแดงขนาดเล็ก และรถแท็กซี่มีเตอร์สีฟ้าเหลือง มีบริการรับส่งแต่เป็นการจ้างเหมา หากจ้างเหมาจากตัวเมืองเข้ามายังเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี หรือจากเชียงใหม่

ไนท์ซาฟารีกลับเข้าตัวเมือง จะคิดราคาเดียวกันคือ เทียวละ 250 บาท ในแต่ละคืนจะมีรถสองแถว สีแดงคอยบริการนักท่องเที่ยวที่ลานจอดรถ 1 คัน

รถจักรยานยนต์รับจ้าง ก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการเดินทางเข้าสู่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี แต่การเดินทางมาด้วยวิธีนี้จะเป็นนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการรถสองแถวสีเหลือง (รถประจำทางสาย เชียงใหม่-หางดง-สันป่าตอง) มาลงบริเวณสามแยกก่อนถึงสี่แยกสะเมิงและใช้บริการของ จักรยานยนต์รับจ้างต่อเข้ามาสู่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ราคาค่าโดยสารของรถจักรยานยนต์รับจ้าง ตั้งแต่สามแยกเข้ามาสู่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี 20 บาท การใช้บริการรถจักรยานยนต์รับจ้าง อาจไม่ได้ ได้รับความสนใจมากนัก เพราะส่วนมากนักท่องเที่ยวจะเข้ามาใช้บริการในช่วงเวลาเย็น และกลางคืน

นอกจากระบบขนส่งที่กล่าวมาแล้ว เชียงใหม่ไนท์ซาฟารียังมีการบริการรถรับ-ส่ง บริเวณไนท์บาร์ซาร์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเยี่ยมชมได้ง่ายยิ่งขึ้นซึ่งรถรับส่งนี้อาจเป็นรถตู้ลายม้าลาย จุนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 12 คน หรืออาจจะเป็นรถบัสติดแอร์ลายม้าลาย ซึ่งจุนักท่องเที่ยวได้ 20 คน และจะมีพนักงานของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีไปให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ตั้งแต่เวลา 18.30 น. รถ จะรอรับนักท่องเที่ยวจนถึงเวลา 19.30 น. หลังจากนั้นจะกลับไปส่งนักท่องเที่ยวบริเวณไนท์ บาร์ซาร์ในเวลา 22.30 น. การบริการรถรับ-ส่งนี้ไม่มีค่าบริการ

จากแบบสอบถามที่ใช้ในเรื่องของระดับความพร้อมและความสะดวกของการ บริการรถโดยสารมาสู่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีที่มีต่อนักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.64 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.98 และจากการวิเคราะห์ตามมาตรวัดระดับของลิเคิร์ตที่ได้ กำหนดไว้ในบทที่ 3 พบว่า มีระดับความเพียงพอและเหมาะสมในระดับมาก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพ 20 ระบบขนส่ง

4. แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงที่สามารถเชื่อมโยงได้ (ระบบออนไลน์, 2551) คือ

- แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนผึ้ง ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เป็นระยะห่างประมาณ 1 กิโลเมตร สวนผึ้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในความดูแล และบริหารจัดการโดยศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้งที่ 1 เชียงใหม่ ในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภายในศูนย์มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากผึ้ง เช่น น้ำผึ้ง สบู่ แชมพู เป็นต้น

- สวนเฉลิมพระเกียรติฯ ราชพฤกษ์ (พืชสวนโลก) จัดสร้างขึ้นเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 พรรษาในวันที่ 9 มิถุนายน 2549 และจะทรงเจริญพระชนมายุ ครบ 80 พรรษาในวันที่ 5 ธันวาคม 2550 เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรจัดแสดงพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด เพื่อการเรียนรู้สำหรับเยาวชนและประชาชนทั่วไป เพื่อการศึกษางานวิจัย และเป็นแหล่งพบปะกันในกลุ่มเกษตรกร สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ที่เปิดให้เข้าชม ได้แก่ ต้นปาล์มขวด มะพร้าวทะเล หรือมะพร้าวแผ่ ต้นสนดึกดำบรรพ์อายุกว่า 250 ล้านปี หอคำหลวง สวนองค์กรเฉลิมพระเกียรติ สวนนานาชาติ พื้นที่ชมภายในอาคาร ได้แก่ เรือนร่มไม้ โดมไม้เขตร้อนชื้น อาคารพืชทะเลทราย อาคารพืชไร้ดิน อาคารเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ พื้นที่ชมงานภายนอกอาคาร ได้แก่ ไม้ชุ่มน้ำ สวนบัว ไม้ประจำจังหวัด ไม้มงคล และไม้พุทธประวัติ ไม้ตัด และอาคารหอประวัติ พืชสวนไทย ภายในมีรถรางบริการ ผู้ใหญ่ 20 บาท เด็ก 10 บาท ผู้เข้าชมต้อง

เข้าชมเป็นหมู่คณะ และต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า (มีวิทยากรบรรยาย) เปิดให้เข้าชมทุกวันเว้นวัน
จันทร์ ตั้งแต่เวลา 10.00 น. – 18.00 น. โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

- วัดพระธาตุคอกคำ (เดิมชื่อวัดสุวรรณบรรพต) ตั้งอยู่ที่ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง จังหวัด
เชียงใหม่ ห่างจากเชียงใหม่ในท่าซาฟารีไปทางทิศเหนือ ประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นวัดที่ตั้งอยู่บนเนิน
เขาที่มีความงดงามตามธรรมชาติ สามารถมองเห็นทิวทัศน์ที่สวยงามของจังหวัดเชียงใหม่ได้จากจุด
ชมวิวน้ำวิหารซึ่งมีลานเดินโดยรอบ มีตำนานกล่าวถึงยักษ์สามตนที่อาศัยอยู่บนคอกคำ คือ ยักษ์จี
คำ ยักษ์ตาเขียว และลูกยักษ์ซึ่งภายหลังบวชเป็นภิกษุชื่อว่าสุเทพฤทธิ และเป็นที่มาของพิธีกรรมเลี้ยง
ผี ปู่และย่าและทุกปีที่ตำบลแม่เหียะ พระธาตุคอกคำมีพระพุทธรูปองค์โตประดิษฐานอยู่ และเป็น
สัญลักษณ์อีกแห่งหนึ่งของการบินไทยที่ใช้กำหนดพื้นที่ทางสายตา ก่อนที่จะลงจอดที่สนามบิน

- วัดต้นแก้ว (วัดอินทราวาส) ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านต้นแก้ว ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง
มีเนื้อที่ 5 ไร่ 3 งาน 6 ตารางวา เป็นวัดเก่าแก่ที่มีลักษณะงดงามมาก สร้างขึ้นมาประมาณ พ.ศ. 2399-
2412 สมัยพระเจ้ากาวิโรศสุริยวงศ์ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ เคยเป็นวัดที่พักขบวนแห่พระบรม
สาริกธาตุจากวัดพระธาตุศรีจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งถือเป็นประเพณีของ
เจ้าหลวงเชียงใหม่และประชาชนทั่วไป โดยจะมีการขนานน้ำพระธาตุเป็นประจำทุกปี วัดต้นแก้วได้
ขึ้นทะเบียนเป็น โบราณสถานแห่งชาติเมื่อ พ.ศ. 2518 ซึ่งมีไม่มากนักในประเทศที่ขึ้นทะเบียน
โบราณสถานทุกอย่าง ประกอบด้วย พระวิหาร ศาลาบาตร และสิ่งที่น่าสนใจ คือ ศาลาจัตุรมุขซึ่ง
พบเพียงหลังเดียวในภาคเหนือ นอกจากนี้ ศิลปกรรมล้านนาดั้งเดิมภายในวัดนี้ยังจัดว่าเป็นต้นแบบ
ที่สมบูรณ์และมีคุณค่ามาก สมาคมสถาปนิกสยามประกาศให้เป็นอาคารอนุรักษ์ดีเด่นเมื่อปี
พ.ศ. 2532

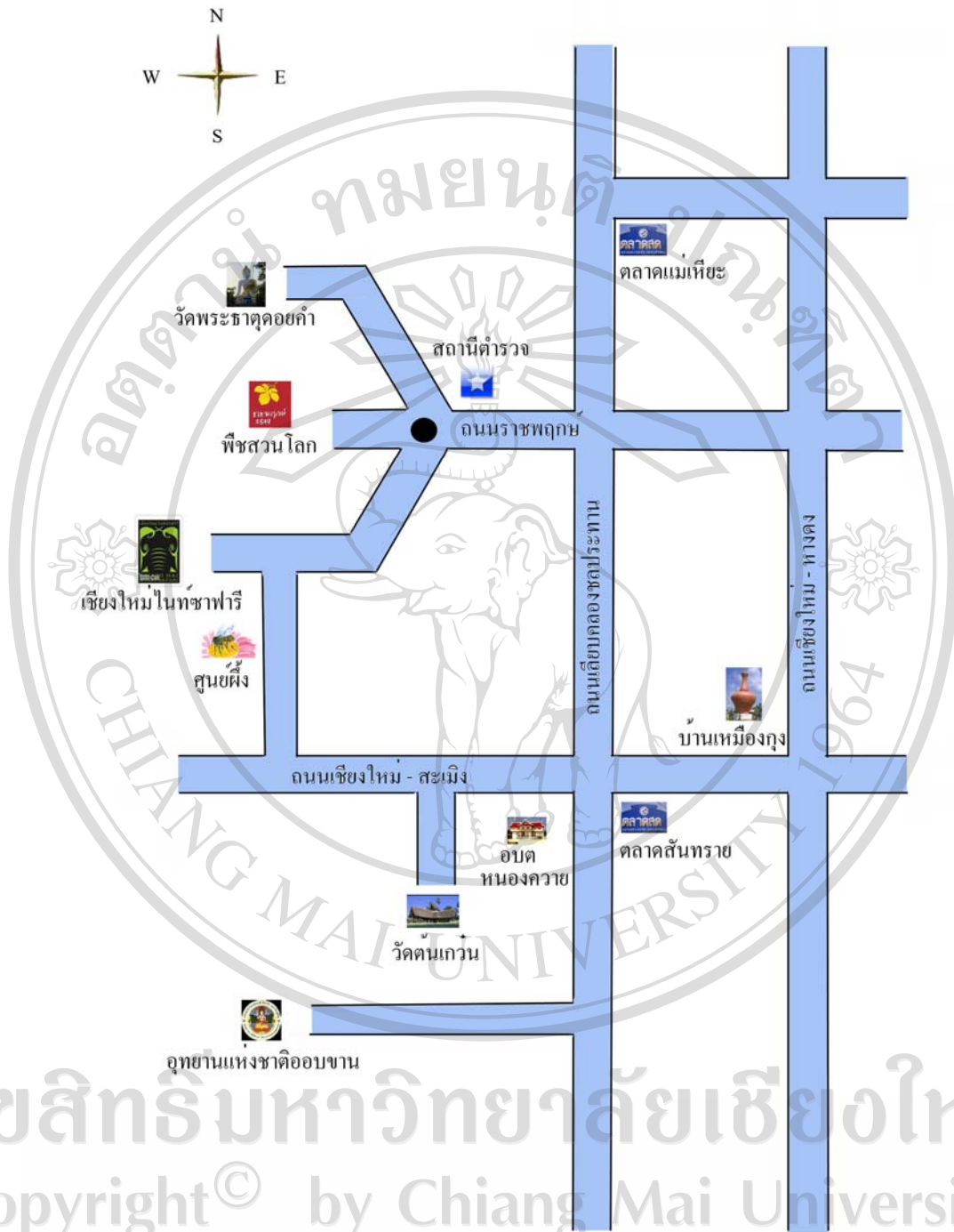
- หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาเหมืองกุง ผลิตภัณฑ์มีหลายอย่างเช่น หม้อแกง หม้อน้ำ แจกัน
โดยเฉพาะน้ำดัน (คนโทใส่น้ำที่ชาวเหนือนิยมวางไว้หน้าบ้านให้ผู้ผ่านไปมาได้ดื่มดับกระหาย) นั้น
เป็นที่นิยมทั่วไปแก่คนที่พบเห็น ปัจจุบันได้มีการพัฒนากรรมวิธีในการผลิตและรูปแบบ
เครื่องปั้นดินเผาเพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีสีสันสดชื่น แต่มีการทำเครื่องปั้นดินเผาในบางครั้งเรือนเท่านั้น
หมู่บ้านเหมืองกุงสังเกตได้อย่างง่าย ๆ จากสี่แยกสนามบินมาทางทิศใต้ประมาณ 10 กิโลเมตร จะ
พบคนโทขนาดใหญ่สูง 15 เมตร อยู่หน้าหมู่บ้าน

- อุทยานแห่งชาติออบขาน อยู่ห่างจากเชียงใหม่ในท่าซาฟารีไปทางทิศใต้ประมาณ
15 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 484 ตารางกิโลเมตรหรือ 302,500 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่อำเภอ
ต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ สะเมิง หางดง แม่วาง และสันป่าตอง ลักษณะภูมิประเทศเป็น
ภูเขาหินปูนและหินอัคนี ประกอบด้วยป่าประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ดิบเขา สนเขา ดิบแล้ง เบญจพรรณ
และ เต็งรัง เป็นต้นกำเนิดน้ำแม่วาง น้ำแม่วิน และน้ำแม่ขาน และที่นี่เป็นแหล่งที่พบเอื้องมณี

ไตรรงค์แห่งเดียวในประเทศไทยซึ่งจะบานในช่วงเดือนมกราคม สิ่งที่น่าสนใจในอุทยานฯ ได้แก่ ออบขาน มีลักษณะคล้ายออบหลวง เป็นช่องหน้าผาชั้นแต่มีขนาดเล็กกว่าสูงประมาณ 30 เมตรซึ่งมีแม่น้ำแม่ขานไหลผ่านกลาง และมีลักษณะเว้าแหว่งเป็นรูปทรงต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากการกัดเซาะของ กระแสน้ำ สถานที่ที่น่าสนใจอื่น ๆ เช่น ห้วยโป่งที่อยู่ห่างจากที่ทำการไปประมาณ 2 กิโลเมตร สามารถลงเล่นน้ำได้ ฝายลาย น้ำตกขุนป้วย น้ำตกแม่เตียน ถ้ำคอยโตน น้ำพุร้อนแม่โต๋ น้ำตกมรกต น้ำตกแม่มูด น้ำตกขุนวิน น้ำตกแม่วาง และ ถ้ำตักเตน และมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่จัดไว้เหมาะสำหรับพาเด็กนักเรียนมาเข้าค่ายธรรมชาติ

จากแบบสอบถามที่ใช้ในเรื่องของระดับความพร้อมและความสะดวกของการมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่ไม่ไกลจากเชียงใหม่ในที่พักพิงที่มีต่อนักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 4.22 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 และจากการวิเคราะห์ตามมาตรฐานวัดระดับของลิเคิร์ตที่ได้ กำหนดไว้ในบทที่ 3 พบว่า มีระดับความเพียงพอและเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพ 21 แผนที่แสดงที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

4.2.6. การจัดการด้านกิจกรรมและกระบวนการ

กิจกรรมที่เกิดขึ้นในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี อยู่ภายใต้การเอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ เพิ่มความรู้ ประสบการณ์ และความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว กิจกรรมของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจัดได้ว่าเป็นองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ที่มีทั้งสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) กิจกรรม (Activities) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ที่พัก (Accommodation) และการเข้าถึง (Accessibility)

สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) คือ การชมความงามของการแสดงน้ำพุดนตรี นักท่องเที่ยวจะได้รับความเพลิดเพลินใจจากการชมความสวยงาม อลังการของน้ำพุดนตรี รวมถึงได้รับความประทับใจในการชมม่านน้ำแบบรูปสัตว์ป่าชนิดต่าง ๆ อีกด้วย

กิจกรรม (Activities) แบ่งออกได้เป็น การนั่งรถชมสัตว์พร้อมการบรรยายให้ความรู้ นักท่องเที่ยวจะได้เพลิดเพลินไปกับการชมสัตว์หลากหลายชนิด และจะมีวิทยากรบรรยายให้ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ที่ได้พบเห็น ทำให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับสัตว์เหล่านั้นด้วย กิจกรรมที่กล่าวถึงต่อไป คือ การเดินชมสัตว์ในส่วนแสดงของ “Jaguar Trail” เป็นการที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมสัตว์รอบทะเลสาบได้ด้วยตนเอง และจะมีป้ายสื่อความหมายของสัตว์อธิบายไว้ด้วย สัตว์ที่พบจะเป็นสัตว์แปลก ๆ ที่นักท่องเที่ยวอาจจะไม่เคยเห็นที่ไหนมาก่อน กิจกรรมสุดท้าย คือ การขับรถ ATV ศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นการผจญภัยที่น่าสนุกและน่าตื่นเต้น นักท่องเที่ยวจะได้ขับรถเข้าไปในป่า แต่มีเจ้าหน้าที่นำทางและคอยอธิบายเกี่ยวกับพืชพันธุ์ป่าไม้ รวมถึงนก และสัตว์ต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นในป่า

สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวประทับใจและอยากจะกลับมาเยี่ยมชมเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีอีกต่อไป สิ่งอำนวยความสะดวกที่กล่าวถึงนั้น ได้แก่ ร้านอาหารที่เห็นทิวทัศน์ของทะเลสาบและมองเห็นหงส์เดินผ่านไปมา ห้องสุขาก็เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญมาก ซึ่งในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้จัดทำไว้อย่างสวยงามและตกแต่งให้เข้ากับธรรมชาติมากที่สุด อีกทั้งมีการระวังเรื่องกลิ่นตลอดเวลาที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการ สถานที่จอดรถเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอย่างกว้างขวาง จอดได้ทั้งรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และรถบัสที่มาเป็นคณะ นอกจากนี้ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีนั้นทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจมาก ได้แก่ การถ่ายภาพกับลูกสัตว์ ซึ่งเป็นลูกสัตว์ที่เกิดในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีนี้เอง นักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสความน่ารักของลูกสัตว์เหล่านี้ ก็สามารถชมและถ่ายภาพเก็บไว้เป็นที่ระลึกได้

ที่พัก (Accommodation) เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับความสงบเงียบของธรรมชาติอย่างแท้จริง เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้จัดให้มีที่พักไว้รองรับนักท่องเที่ยวด้วย มีทั้งบ้านพักเป็นแบบ

รีสอร์ท ที่นักท่องเที่ยวมาได้ทั้งครอบครัว และนักท่องเที่ยวที่ต้องการความเป็นส่วนตัว และที่พักแบบแคมป์กราวด์ที่ได้เป็นหมู่คณะ และสามารถทำกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้

การเข้าถึง (Accessibility) การเข้ามาเยี่ยมชมสัตว์ในเชียงใหม่ในซาฟารีนั้น สามารถมาได้ทั้งครอบครัว ทำให้เกิดความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติมากขึ้น นักท่องเที่ยวสามารถมีทางเลือกในการเที่ยวในช่วงเวลากลางวัน โดยเปลี่ยนทัศนคติจากการเที่ยวแหล่งอบายมุข มาเป็นการหาความรู้ และได้รับความเพลิดเพลินจากการมาชมสัตว์ และชมธรรมชาติ นอกจากนั้น การเดินทางที่ง่ายและสะดวกก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยว การเข้าถึงในเชียงใหม่ในซาฟารีเป็นสิ่งที่เข้าถึงง่าย จากตัวเมืองมีถนนทางเรียบ 2 เส้นทางที่รถทุกชนิดสามารถวิ่งได้ ดังนั้นจึงไม่เป็นอุปสรรคในการมาเยี่ยมชม นอกจากจะนำรถส่วนตัวมาแล้ว นักท่องเที่ยวยังสามารถใช้บริการรถสองแถวและรถประจำทางได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สะดวกในการเดินทางมาสู่เชียงใหม่ในซาฟารี อีกทั้ง หากนักท่องเที่ยวเดินทางมาแล้ว สามารถเดินทางต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่อยู่ไม่ไกลจากเชียงใหม่ในซาฟารีมากนัก อาทิ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนผึ้ง สวนเฉลิมพระเกียรติฯ ราชพฤกษ์ (พืชสวนโลก) วัดพระธาตุคอกยคำ วัดต้นเกว๋น หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาเหมืองกุง และ อุทยานแห่งชาติออบขาน

ในเรื่องของกิจกรรมต่าง ๆ ในเชียงใหม่ในซาฟารีนี้ ได้มีการคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ (Carrying Capacity) โดยบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (อ้างแล้ว) กล่าวว่า ขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ในการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว หมายถึง ปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สามารถอยู่ได้ด้วยความปลอดภัยและได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหนึ่ง ๆ โดยไม่ทำให้สภาพแวดล้อมถูกทำลายหรือถูกทำลายน้อยที่สุด ยังคงรักษาสภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีไว้มากที่สุด ทั้งนี้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจะต้องไม่กระทบต่อความจำเป็นพื้นฐาน และความรู้สึกนึกคิดของประชาชนในท้องถิ่นด้วย โดยหากมีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมเป็นเชียงใหม่ในซาฟารีเป็นจำนวนมาก จะมีการจำกัดนักท่องเที่ยว คือ วันละไม่เกิน 3,000 คน เพื่อให้นักท่องเที่ยวไม่รู้สึกถึงความแออัด และความไม่เพียงพอในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ร้านอาหาร เป็นต้น อีกทั้ง การจำกัดนักท่องเที่ยวไม่เกินวันละ 3,000 คนนี้ยังทำให้สิ่งแวดล้อมภายในเชียงใหม่ในซาฟารีไม่เสียสมดุลอีกด้วย

4.3. ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดการการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในซาฟารี

แหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแห่งนั้นหากอยู่ใกล้กับบริเวณชุมชนใด ก็ทำให้ชุมชนในบริเวณนั้นได้รับประโยชน์ไปด้วย หมู่บ้านตองกายเหนือเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในตำบลหนองควาย และติดกับ

เชียงใหม่ในทศวรรษที่มากที่สุด ดังนั้น ประชากรในชุมชนจึงได้รับประโยชน์ไปด้วย ซึ่งประโยชน์นั้นมีทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคม และทางด้านสิ่งแวดล้อม

4.3.1. ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ผลทางด้านเศรษฐกิจนั้นแบ่งออกได้ ดังนี้

การสร้างงาน

การประกอบอาชีพของประชากรในหมู่บ้านตองกายเหนือ พบว่า ตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน ประชากรส่วนใหญ่ทำอาชีพกสิกรรมแล้วออกมาเป็นเครื่องใช้ชนิดต่าง ๆ ได้อย่างสวยงาม ลูกค้ารายใหญ่ ได้แก่ บ้านถวาย อำเภอหางดง และบ้านบ่อสร้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนี้ชาวบ้านยังประกอบอาชีพอื่น ๆ อีกด้วย เช่น ทำเครื่องเงิน งานเขียนลาย และพื้นที่

การสร้างงานของชุมชน สามารถจำแนกออกได้เป็น การสร้างงานในเชียงใหม่ในทศวรรษที่ 1970 และการสร้างงานนอกเชียงใหม่ในทศวรรษที่ 1980 สำหรับการสร้างงานในเชียงใหม่ในทศวรรษที่ 1970 จากวัตถุประสงค์ของเชียงใหม่ในทศวรรษที่ 1970 ที่ต้องการให้คนท้องถิ่นเข้ามาทำงานด้วย ดังนั้น จึงได้เปิดโอกาสให้ประชากรในหมู่บ้านตองกายเหนือมาร่วมงาน จากการสัมภาษณ์กำนันตำบลหนองควายนายต่อน วงศ์แก้ว ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการสร้างงานของประชากรในหมู่บ้าน ทำให้ทราบว่า มีชาวบ้านจำนวนมากที่เคยออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน โดยเฉพาะเข้าไปทำงานในตัวเมืองเชียงใหม่ ก็กลับมาทำงานที่เชียงใหม่ในทศวรรษที่ 1970 โดยแต่ละคนก็จะมีหน้าที่แตกต่างกันออกไปแล้วแต่ความถนัดและความสามารถของบุคคลนั้น ๆ ทั้งที่เป็น เจ้าหน้าที่สำนักบริหาร เจ้าหน้าที่สำนักปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่สำนักจัดการสัตว์ และเจ้าหน้าที่สำนักธุรกิจการตลาดและประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ เมื่อก่อนกำนันต้องหางานให้ชาวบ้านที่ไม่มีงานทำ แต่ปัจจุบันนี้ก็ไม่จำเป็นแล้ว

นอกจากการสร้างงานในเชียงใหม่ในทศวรรษที่ 1970 แล้ว มีชาวบ้านหลายคนที่เคยไปทำงานนอกหมู่บ้าน แต่ก็ได้กลับเข้ามาทำงานในหมู่บ้าน เช่น การเปิดร้านค้า เปิดร้านอาหาร จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านอย่างไม่เป็นทางการ “ป้าณู” (นามสมมติ) ทำให้ทราบว่า “ป้าณู” เคยออกไปทำงานในตัวเมืองเชียงใหม่มาก่อน แต่เมื่อทราบข่าวว่าจะมีการสร้างเชียงใหม่ในทศวรรษที่ 1980 จึงออกจากงานและกลับเข้ามาทำงานในหมู่บ้าน โดยการเปิดร้านอาหาร

จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมกับผู้ให้ข้อมูลอีกหลายท่าน ผู้วิจัยพบว่าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกัน จึงทำให้พอสรุปได้ว่า ตั้งแต่ที่มีการก่อสร้างเชียงใหม่ในทศวรรษที่ 1980 ประชากรในหมู่บ้านก็ได้มีงานทำกันมากขึ้น และชาวบ้านที่ออกไปทำงานนอกหมู่บ้านก็จะกลับเข้ามาทำงานในหมู่บ้านของตนเอง การประกอบอาชีพของชาวบ้านตั้งแต่มีการสร้างเชียงใหม่ในทศวรรษที่ 1980 นี้ เป็นการประกอบอาชีพแบบประจำ หรืออาจเรียกว่าเป็นการประกอบอาชีพหลักได้ อย่างไรก็ตาม ชาวบ้านบางคนมี

ข้อเสนอแนะว่าอยากให้มีการจัดสถานที่ในเชียงใหม่ในท่าซาฟารีเพื่อให้ชาวบ้านได้มาเปิดร้านค้า และร้านอาหารด้วย

จากแบบสอบถามที่ใช้ในเรื่องของระดับการได้รับประโยชน์ของการสร้างงานที่มีต่อกลุ่มตัวอย่างของประชากรจำนวน 136 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.18 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.07 และจากการวิเคราะห์ตามมาตราวัดระดับของลิเคิร์ตที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3 พบว่า ผลประโยชน์ที่ประชากรได้รับในเรื่องการสร้างงานอยู่ในระดับปานกลาง

การผลิตวัตถุดิบเพื่อป้อนตลาด

หลังจากมีเชียงใหม่ในท่าซาฟารี ชาวบ้านได้มีการรวมกลุ่มขึ้นซึ่งเรียกว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชน 3 ตำบล ซึ่งกลุ่มนี้จะเป็นชาวบ้านที่อยู่ใน 3 ตำบลใกล้เคียงกับเชียงใหม่ในท่าซาฟารี ชาวบ้านต้องกายเหนือก็นเป็นหนึ่งในสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 3 ตำบลด้วย และชาวบ้านก็ได้มีการผลิตและป้อนผลผลิตเข้าสู่ตลาด สิ่งที่เป็นสิ่งสำคัญในการป้อนผลผลิตเข้าสู่ระบบตลาดนั้นก็คือนำอาหารสัตว์ ส่วนมากแล้วจะเป็นหญ้าหรือพืชต่าง ๆ นอกจากนั้นแล้วยังมีการผลิตสินค้าในหมู่บ้าน ได้แก่ เครื่องเงิน ชันโตก ชันหมาก และของที่ระลึก เป็นต้น นำมาขายในเชียงใหม่ในท่าซาฟารี ซึ่งจะมีร้านค้าชุมชนเป็นของตนเอง

จากแบบสอบถามที่ใช้ในเรื่องของระดับการได้รับประโยชน์ของการผลิตวัตถุดิบเพื่อป้อนตลาดที่มีต่อกลุ่มตัวอย่างของประชากรจำนวน 136 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 2.90 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00 และจากการวิเคราะห์ตามมาตราวัดระดับของลิเคิร์ตที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3 พบว่า ผลประโยชน์ที่ประชากรได้รับในเรื่องการผลิตวัตถุดิบเพื่อป้อนตลาดอยู่ในระดับน้อย

การพัฒนาอาชีพ

เมื่อประชากรในหมู่บ้านได้มีโอกาสผลิตสินค้าเข้าสู่เชียงใหม่ในท่าซาฟารี โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ทำเป็นของที่ระลึก รวมถึงเครื่องเงิน ชันโตก ชาวบ้านก็จะพัฒนาฝีมือให้ดีขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวที่มาชมได้เกิดความพอใจ และต้องการจะซื้อกลับไป

จากแบบสอบถามที่ใช้ในเรื่องของระดับการได้รับประโยชน์ของการพัฒนาอาชีพที่มีต่อกลุ่มตัวอย่างของประชากรจำนวน 136 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.07 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89 และจากการวิเคราะห์ตามมาตราวัดระดับของลิเคิร์ตที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3 พบว่า ผลประโยชน์ที่ประชากรได้รับในเรื่องการพัฒนาอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง

รายได้ของชุมชน

รายได้ของชุมชนนั้น มีทั้งรายได้ทางตรงและรายได้ทางอ้อม ซึ่งรายได้ทางตรงนั้น เป็นรายได้ที่ชาวบ้านได้จากเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีโดยตรง เป็นรายได้ประเภทเงินเดือนที่เจ้าหน้าที่ได้รับในแต่ละเดือน

และจากการสัมภาษณ์กำนันตำบลหนองควาย ผู้ดำรงตำแหน่งประธานสหกรณ์ครุฑนาาเดินรถควดด้วย พบว่า ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพรับจ้างสองแถวสีแดง ก็จะมีรายได้เพิ่มมากขึ้น โดยที่จะมีการเข้าคิวมาจอดรอรับส่งนักท่องเที่ยวทุกคืน ซึ่งตอนนี้มีชาวบ้านที่ประกอบอาชีพรถรับจ้างและอยู่ในหมู่บ้านตองกายเหนือประมาณ 40 คัน แต่สำหรับรถแท็กซี่มีเตอรันั้นตอนนี้ยังมีจำนวนน้อย และยังไมพร้อมที่จะมารอเข้าคิวเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว

ส่วนรายได้ทางอ้อมนั้นเป็นรายได้ที่ชาวบ้านได้จากการสร้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง “คุณไผ่” (นามสมมติ) ซึ่งเป็นผู้เปิดร้านขายของชำ พบว่า ตั้งแต่ที่มีการสร้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ทำให้รายได้จากการขายสินค้าเพิ่มมากขึ้นจากเดิมมาก ถือว่าเป็นเรื่องดี เพราะนอกจากเจ้าหน้าที่จะมาใช้บริการแล้ว ยังมีนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเยี่ยมชมเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมาจอดแวะซื้อสินค้าด้วย

จากการสังเกตของผู้วิจัยและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลอีกท่าน “ป้าต้อย” (นามสมมติ) เป็นเจ้าของร้านอาหาร กล่าวว่า ตั้งแต่ที่มีเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น การเพิ่มรายได้ของ“ป้าต้อย” นี้ส่วนมากแล้วจะมาจากเจ้าหน้าที่ในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ที่มารับประทานอาหารที่ร้านเป็นประจำ

นอกจากนั้น จากการสังเกต พบว่า มีประชากรอีกหลายท่านในชุมชนที่เปิดกิจการบ้านเช่าหรือหอพักเพื่อให้เจ้าหน้าที่มาใช้บริการ เป็นการเพิ่มรายได้พิเศษของชุมชนได้มากขึ้นอีกทางหนึ่ง มีการสร้างหอพักขึ้นมาใหม่มากขึ้น เรียกได้ว่าประชากรในชุมชนสามารถเพิ่มรายได้โดยการเป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง

จากแบบสอบถามที่ใช้ในเรื่องของระดับการได้รับประโยชน์ของการเพิ่มขึ้นของรายได้ชุมชนที่มีต่อกลุ่มตัวอย่างของประชากรจำนวน 136 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.38 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 และจากการวิเคราะห์ตามมาตรวัดระดับของลิเคิร์ตที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3 พบว่า ผลประโยชน์ที่ประชากรได้รับในเรื่องการเพิ่มขึ้นของรายได้ชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

การได้รับอิทธิพลจากการเข้าชมเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ประชากรในหมู่บ้านตองกายเหนือสามารถเข้าชมเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้ฟรี ปีละ 1 ครั้ง ตามนโยบายของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีที่ต้องการให้ชุมชน 3 ตำบล คือ ตำบลสุเทพ ตำบลแม่เหียะ

ตำบลหนองควาย สามารถเข้าชมได้ ซึ่งการเข้าชมเชิงใหม่ในทิวเขาฟารีนี้จะมีกำหนดระยะเวลา ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงเดือนตุลาคมของทุกปี โดยทางเชิงใหม่ในทิวเขาฟารีจะประกาศให้ ผู้ใหญ่บ้านมารับบัตรและแจกแก่ลูกบ้าน

จากแบบสอบถามที่ใช้ในเรื่องของระดับการได้รับประโยชน์ของการได้รับทัศนันทนาการ เข้าชมเชิงใหม่ในทิวเขาฟารีที่มีต่อกลุ่มตัวอย่างของประชากรจำนวน 136 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.80 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 และจากการวิเคราะห์ตามมาตราวัดระดับของลิเคิร์ตที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3 พบว่า ผลประโยชน์ที่ประชากรได้รับในเรื่องการสร้างงานอยู่ในระดับมาก

4.3.2 ประโยชน์ทางด้านสังคม สามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน ในหมู่บ้านตองกายเหนือ แบ่งออกได้เป็น

ด้านไฟฟ้า ไฟฟ้าในหมู่บ้านตองกายได้รับมาจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ (หรือสถานีไฟฟ้าย่อยเชิงใหม่ 3) จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในหมู่บ้าน ทำให้ทราบว่าในช่วงเวลาที่ก่อสร้างเชิงใหม่ในทิวเขาฟารีจนถึงปัจจุบันจะมีปัญหาเรื่องไฟฟ้าตกเล็กน้อย แต่ไม่เป็นปัญหามาก แต่การสัมภาษณ์กำนันตำบลหนองควาย ทำให้ทราบว่า ปัญหาไฟฟ้าตกที่ชาวบ้านพบนั้น เป็นปัญหาเนื่องจากกระแสไฟฟ้าที่ส่งมาจากสถานีไฟฟ้าย่อยเชิงใหม่ 3 นั้นส่งไปหลายตำบล โดยเฉพาะส่งไปบริเวณตำบลบ้านปงซึ่งเป็นสถานที่ที่มีต้นไม้กิ่งไม้มาก และเมื่อต้นไม้หรือกิ่งไม้เหล่านี้มาพาดกับสายไฟฟ้า จึงทำให้ไฟฟ้าตกและดับได้ ซึ่งปัญหานี้ไม่ได้เกี่ยวกับการก่อสร้างเชิงใหม่ในทิวเขาฟารีแต่อย่างใด

ด้านประปา จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนอย่างไม่เป็นทางการ เจ้าอธิการทองสุข ผาสุกโม เจ้าอาวาสวัดคอยเปา และจากกำนันตำบลหนองควาย มีการบอกกล่าวไปในทางเดียวกัน คือหมู่บ้านตองกายเหนือจะใช้ประปาหมู่บ้าน ซึ่งใช้ร่วมกับหมู่บ้านตองกาย โดยชาวบ้านจะช่วยเหลือและช่วยกันเอง โดยในเรื่องของการใช้น้ำประปานั้นไม่มีปัญหาแต่อย่างใด ไม่มีการถูกสูบแย่งน้ำเข้าไปใช้ในเชิงใหม่ในทิวเขาฟารี และกำนันยังได้เพิ่มเติมอีกว่า ตั้งแต่ที่เชิงใหม่ในทิวเขาฟารีได้ทำการขุดแ่งน้ำใช้ในโครงการ ทำให้มีน้ำไหลเข้ามาในแ่งน้ำของประปาหมู่บ้านมากขึ้นทำให้ชาวบ้านไม่มีการขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภคและบริโภค

ด้านถนน และการคมนาคม ถนนในหมู่บ้านตองกายเหนือได้รับการพัฒนามากขึ้น จากการสัมภาษณ์กำนัน ทำให้ทราบว่า ถนนทางเข้าหมู่บ้านจากเดิมเป็นถนนลูกรัง และมีหลุมมีบ่อเป็นจำนวนมาก พื้นที่ความกว้างของถนนแคบ แต่หลังจากมีการก่อสร้างเชิงใหม่ในทิวเขาฟารีนั้น ถนนที่ชาวบ้านใช้สัญจรเข้า-ออกหมู่บ้าน (ถนนราชพฤกษ์) นั้นได้รับการพัฒนาเป็นถนนลาดยางแอสฟัลท์เป็นเส้นทางเรียบทำให้ชาวบ้านเดินทางได้สะดวกมากขึ้น ส่วนถนนที่ใช้เดินทางในหมู่บ้าน จากเดิมเป็นถนนดินแดง และปัจจุบันได้ถูกพัฒนามาเป็นถนนคอนกรีต เส้นทางเรียบ

ด้านโทรศัพท์ จากการสัมภาษณ์เจ้าอาวาสวัดคอยเป่า และผู้ให้ข้อมูลอีกหลายท่าน ให้คำบอกกล่าวเดียวกันว่า ชาวบ้านตองกายเหนือมีโทรศัพท์สาธารณะใช้เมื่อประมาณ 3 ปีที่ผ่านมา และชาวบ้านก็เพิ่งมีโทรศัพท์พื้นฐานในบ้านในเวลาทีพอ ๆ กับโทรศัพท์สาธารณะ และสำหรับโทรศัพท์มือถือ นั้น มีสัญญาณตลอดทุกเครือข่าย

ด้านการศึกษา

ด้านการศึกษาของหมู่บ้านตองกายเหนือ นั้น พบว่า คนรุ่นพ่อรุ่นแม่จบปริญญาตรี ภายในหมู่บ้านมีโรงเรียน 1 แห่ง คือ โรงเรียนบ้านตองกายซึ่งเป็นโรงเรียนประถมที่มีทั้งเด็กในหมู่บ้าน และเด็กจากนอกหมู่บ้าน เมื่อเด็กเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว ก็จะไปเรียนต่อในตัวเมือง แต่ก็มีประชากรในหมู่บ้านบางรายนิยมส่งลูกหลานออกไปเรียนโรงเรียนในตัวเมืองตั้งแต่ชั้นประถมเลย และต่อสายสามัญ หรือสายอาชีพ แล้วแต่ความถนัดของเด็ก จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลายท่านที่มีลูกหลานเรียนในชั้นอุดมศึกษา พบว่า อยากให้ลูกหลานได้มีโอกาสฝึกงานที่เชียงใหม่ในท่าซาฟารีในช่วงเวลาปิดเทอม และหากเรียนจบแล้วก็อยากให้ได้เข้าทำงานที่เชียงใหม่ในท่าซาฟารีด้วย สำหรับสาขาที่ลูกหลานในหมู่บ้านเลือกเรียนนั้น ก็ไม่จำเป็นต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเสมอไป เพราะในเชียงใหม่ในท่าซาฟารีมีตำแหน่งงานหลายตำแหน่ง ผู้ที่สามารถจะทำงานในเชียงใหม่ในท่าซาฟารีได้นั้นมีระดับการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นต้นไป คือ ตำแหน่งงานในฝ่ายภูมิทัศน์ ระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถทำงานในตำแหน่งพนักงานขับรถลากพ่วงได้ ระดับอนุปริญญาสามารถทำงานในตำแหน่งช่างต่าง ๆ เช่น ช่างก่อสร้าง ช่างยนต์ ช่างเชื่อม ช่างไฟฟ้า ช่างประปา หรือเจ้าหน้าที่ตรวจบัตร เป็นต้น แต่หากเป็นหัวหน้าช่างต่าง ๆ นี้ จะต้องจบระดับชั้นปริญญาตรีขึ้นไป ระดับการศึกษาปริญญาตรีสามารถทำงานในตำแหน่งบัญชี จัดซื้อ พัสดุ ขยายบัตรเข้าชม วิทยากร เป็นต้น หากลูกหลานของหมู่บ้านเรียนสาขาใดมา ก็สามารถมาฝึกงานได้ หรือสามารถได้รับคัดเลือกให้เข้าทำงานได้

ด้านการอพยพของประชากร

จากการสอบถามกำนันตำบลหนองควาย พบว่า การอพยพย้ายเข้าของประชากรที่อยู่ต่างถิ่นนั้นมีจำนวนมาก โดยมากแล้วเป็นแรงงานที่มาทำงานในบริเวณใกล้ ๆ กับหมู่บ้าน และมีเจ้าหน้าที่เชียงใหม่ในท่าซาฟารีบางรายด้วย ซึ่งการอพยพย้ายเข้าของประชากรจากถิ่นอื่นนั้น ไม่มีผลกระทบต่อขนาดของประชากรในพื้นที่ และไม่ได้ทำให้ประชากรในหมู่บ้านเดือดร้อน

ด้านสาธารณสุข

จากการสัมภาษณ์กำนันตำบลหนองควาย ตอน วงศ์แก้ว ทำให้ทราบว่า ด้านสาธารณสุขของหมู่บ้านตองกายไม่ได้รับการช่วยเหลือจากเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมากนัก แต่เป็นการดำเนินงานจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย ซึ่งด้านสาธารณสุขเป็นสิ่งที่ได้รับการรณรงค์มากขึ้น เช่น มีการรณรงค์จำกัดลูกน้ำยุงลายทุกวันศุกร์ และในแต่ละเดือนก็จะมีกรณีพิพาทกันยุง มีการฉีดวัคซีนโปลิโอ ให้กับเด็กในหมู่บ้าน รวมถึงการตรวจเบาหวานและตรวจมะเร็งต่าง ๆ อีกด้วย

4.3.3 ประโยชน์ทางด้านสิ่งแวดล้อม

ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ป่าไม้

พื้นที่ป่าไม้แต่เดิมเป็นของสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือและเป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านสามารถเข้ามาหาของป่า และทำการเกษตรได้ และเมื่อจะมีการก่อสร้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถเข้าไปหาของป่าหรือทำการเกษตรได้อีก ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลายท่านได้ให้ความเห็นว่าเสียคายพื้นที่ในการหาของป่าและทำการเกษตรของชาวบ้าน แต่ก็มีบางส่วนที่กล่าวว่าผู้ที่เข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่านั้นเป็นเพียงรุ่นผู้ใหญ่อายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป และรุ่นเด็ก จะไม่ค่อยมีใครหาของป่ากันแล้ว ดังนั้น ชาวบ้านส่วนนี้ ก็จะไม่ถือว่าการก่อสร้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีนั้นเสียประโยชน์

ด้านการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่

สภาพพื้นที่ของหมู่บ้านตองกายได้รับการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สะอาด และมีการปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพภูมิทัศน์ เนื่องจาก นักท่องเที่ยวชอบที่จะเดินทางไปเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวที่สะอาด อีกทั้งการที่ชุมชนในหมู่บ้านตองกายเหนือมีการปรับปรุงพื้นที่ในการขายสินค้าให้แก่นักท่องเที่ยวให้ดูสะอาดตามากขึ้น ก็เป็นสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้าเพิ่มมากขึ้นด้วย

ด้านการสร้างความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมแก่ผู้คนในท้องถิ่น

ชาวบ้านในหมู่บ้านตองกายเหนือ มีการตระหนักในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของป่าไม้ เนื่องจากการปิดกั้นแนวอาณาเขตทำให้ต้นไม้ได้รับการฟื้นฟูจึงทำให้ชาวบ้านมีอากาศที่ดีขึ้นด้วย ชาวบ้านเห็นถึงความสำคัญของต้นไม้มากขึ้น

4.3.4 การมีส่วนร่วมของชุมชน

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน ตั้งแต่เริ่มแรก ได้มีการจัดทำประชาพิจารณ์ก่อนการก่อสร้าง มีการร่วมมือกันระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนในท้องถิ่นซึ่งมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการ นอกจากนี้ประชาชนในท้องถิ่นยังมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ได้แก่

การจ้างงาน จากวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีนั้น ต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีงานทำมากขึ้น ดังนั้น การพิจารณาการจ้างงานจะเริ่มจากคนในชุมชน 3 ตำบลก่อน ซึ่งได้แก่ ตำบลสุเทพ ตำบลแม่เหิยะ และตำบลหนองควาย โดยจะพิจารณาจากความสามารถในตำแหน่งงานนั้น ๆ แต่หากคนในชุมชนไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะพิจารณาจากคนภายนอกโดยมากแล้วประชาชนที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียงนั้นก็ได้รับการจ้างงานแล้วแต่ความสามารถของตนเอง เช่น เจ้าหน้าที่การค้าภายใน พนักงานขับรถ พนักงานขับรถลากพ่วง เจ้าหน้าที่เลี้ยงสัตว์ พนักงานตรวจบัตร เจ้าหน้าที่ภูมิทัศน์ เป็นต้น

การผลิตวัตถุดิบเพื่อป้อนตลาดการท่องเที่ยว ในที่นี้มีวัตถุดิบเพื่อป้อนตลาดใน 2 รูปแบบ คือ การเปิดร้านขายของที่ระลึกของชุมชน เป็นการให้ชุมชนเข้ามาบริหารจัดการเองโดยที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเพียงแต่จัดหาสถานที่ให้ฟรี ซึ่งสินค้าที่นำมาขายเป็นสินค้าที่ผลิตอยู่ภายในชุมชน เช่น เครื่องเงิน กำไลไม้ และของที่ระลึกต่าง ๆ รูปแบบที่สองคือ การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน 3 ตำบล เป็นการร่วมมือกันทางสังคมของชุมชน 3 ตำบล นำอาหารสัตว์มาจำหน่ายให้แก่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี การผลิตวัตถุดิบเพื่อป้อนตลาดทั้งสองรูปแบบนี้ ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีรายได้และอาชีพเสริมเพิ่มมากขึ้น

วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้ให้ความสำคัญและร่วมมือกับชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอ มีการเชิญชวนชาวบ้านให้มาทำกิจกรรมเนื่องในวันต่าง ๆ ที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้จัดขึ้น เช่น การแข่งขันทำลาบของ 3 ตำบล การให้นักเรียนโรงเรียนวัดดองกายมาแสดงกลองสะบัดชัย ซึ่งเป็นการแสดงความสามารถของเด็ก ๆ ให้แก่ผู้อื่นได้ชม มีการร่วมเดินขบวนสงฆ์ในวันสงกรานต์ เป็นต้น เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะไม่มีการชักจูงหรือชักนำชาวบ้านในเรื่องของประเพณีวัฒนธรรม แต่จะคอยช่วยสนับสนุนชาวบ้านด้วย

นอกจากการมีส่วนร่วมกับประชาชนตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ชาวบ้านยังได้รับประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและอื่น ๆ อีกด้วย เช่น มีการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐาน มีการพัฒนาการศึกษา การเพิ่มขึ้นของรายได้โดยเฉพาะร้านค้าและร้านอาหารในหมู่บ้าน การอพยพย้ายเข้าของประชากรทำให้ชาวบ้านเกิดอาชีพเสริมขึ้นอีก คือ การเปิดหอพัก หรือบ้านเช่า อีกทั้งมีการสร้าง

หอพักขึ้นมาใหม่ทำให้ผู้รับเหมามีรายได้เพิ่มขึ้น ชาวบ้านก็จะทำพื้นที่บ้านเรือนของตนเองให้
สะอาด ทำให้ชาวบ้านมีสุขภาพที่ดีขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษากิจการการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาบริบททางด้านป่าไม้ในการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เพื่อวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบในการจัดการการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเพื่อศึกษาประโยชน์ที่ชุมชนรอบข้างจะได้รับจากการจัดการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ข้อมูลที่เป็นสำหรัการศึกษาผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีประกอบกัน ตั้งแต่การศึกษาข้อมูลจากเอกสารคือ ทบทวนแนวคิดจากเอกสาร ตำรา และการศึกษาข้อมูลจากบุคคล โดยรวบรวมได้จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 4 กลุ่ม คือ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เจ้าหน้าที่ป่าไม้ของสวนพฤกษศาสตร์ นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จำนวน 200 ท่าน และประชากรในหมู่บ้านตองกายเหนือจำนวน 136 ครัวเรือน ครัวเรือนละ 1 ท่าน ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการแจกแบบสอบถาม ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการเชิงพรรณนา และผลการศึกษสามารถสรุปได้ดังนี้

5.1. สรุปผลการศึกษา

ผู้วิจัยจำแนกตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

5.1.1. บริบททางด้านป่าไม้ในการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นแหล่งท่องเที่ยวชมสัตว์ยามกลางคืนแห่งแรกของประเทศไทย ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ไปทางทิศใต้ประมาณ 12 กิโลเมตร และอยู่ทางตอนเหนือของอำเภอหางดง ประมาณ 9 กิโลเมตร เดิมเป็นพื้นที่ของสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือ มีพื้นที่ประมาณ 819 ไร่ 2 งาน 60 ตารางวา พื้นที่ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีความลาดเทจากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก มีภูมิอากาศแบบ 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีครอบคลุมพื้นที่ 3 ตำบล คือ ตำบลแม่เหียะ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง และตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ หมู่บ้านที่อยู่ใกล้กับเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมากที่สุดคือหมู่บ้านตองกายเหนือ ตำบลหนองควาย

หมู่บ้านตองกายเหนือเป็นหมู่บ้านที่แยกออกมาจากหมู่บ้านตองกายเมื่อ พ.ศ. 2544 และหมู่บ้านตองกายใต้มีผู้คนอพยพเข้ามาอยู่เมื่อ 300 ปีก่อน และชาวบ้านได้ช่วยกันสร้างวัดขึ้นมาชื่อว่าวัดทุ่งล้อม และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นวัดตองกาย

สภาพพื้นที่ป่าไม้ก่อนการสร้างเชิงใหม่ไนท์ซาฟารีเรียกว่าเกือบจะเป็นป่าเสื่อมโทรม มีทั้งป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ เป็นป่าที่ถูกชาวบ้านบุกรุกทำการเกษตรกรรมและหาของป่า และพื้นที่เกิดไฟไหม้ป่าบ่อยครั้ง สัตว์ป่าที่พบโดยมากจะเป็นสัตว์ขนาดเล็ก ๆ มีทั้งสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์ปีก สัตว์เลื้อยคลานด้วยนม สัตว์บก เป็นต้น

สภาพพื้นที่ป่าไม้หลังการสร้างเชิงใหม่ไนท์ซาฟารี พื้นที่ป่าถูกทำแนวกั้นอาณาเขต และชาวบ้านไม่สามารถเข้าไปทำกินในป่าได้อีก มีการสร้างสิ่งปลูกสร้างขึ้นมาใหม่แต่ให้อยู่ในพื้นที่ฐานของธรรมชาติ เป็นการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ป่าไม้ในบางส่วน โดยที่ไม่ทำให้ป่าไม้เสียหาย เพราะการสร้างอาคารนั้นจะไม่ใช้การตัดต้นไม้ แต่จะขุดต้นไม้เพื่อนำไปปลูกที่ใหม่ และพบว่ามีต้นไม้ขึ้นมาใหม่มากขึ้น เช่น ต้นสัก อีกทั้งยังพบเห็ดต่าง ๆ และพืชสมุนไพร รวมถึงพืชกินได้อีกหลายชนิด ทรัพยากรสัตว์ป่ามีพบมากขึ้น เช่น กระรอก บ่าง กระต่ายป่า ภูชนิดต่าง ๆ และนกอีกหลายชนิด

5.1.2. วิเคราะห์องค์ประกอบในการจัดการการท่องเที่ยวของเชิงใหม่ไนท์ซาฟารีกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจำเป็นต้องมีองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นที่สนใจแก่นักท่องเที่ยวในการมาเยี่ยมชม เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีก็เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่

สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ได้แก่ การชมความสวยงามของน้ำพุคนตรี

กิจกรรม (Activities) ประกอบด้วย การนั่งรถชมสัตว์พร้อมการบรรยายให้ความรู้ การเดินชมสัตว์ในส่วนแสดงของ “Jaguar Trail” และการได้สัมผัสธรรมชาติในการขับรถในเส้นทางวิบาก (ATV)

สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ประกอบไปด้วย ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา และสถานที่จอดรถ

ที่พัก (Accommodation) ได้แก่ บ้านพักสไตล์รีสอร์ท และแคมป์กราวด์

การเข้าถึง (Accessibility) ประกอบไปด้วย การเข้าถึง การเดินทาง ระบบขนส่ง และแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวให้ความคิดเห็นในเรื่องขององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวในระดับมาก และในขณะเดียวกัน นักท่องเที่ยวยังได้เสนอความคิดเห็นแตกต่างกัน

ออกไปหลายประการ ได้แก่ ควรมีการเพิ่มชนิดของสัตว์ให้มากกว่านี้ ควรเพิ่มแสงสว่างในเวลา กลางคืนและเพิ่มเก้าอี้ที่นั่งพักผ่อนในส่วนแสดงของ “Jaguar Trail” ควรเพิ่มร้านอาหารและ เครื่องดื่มให้มีความหลากหลาย ควรมีการเพิ่มการแสดงของสัตว์ และสิ่งสำคัญควรเพิ่มการ ประชาสัมพันธ์เชิงใหม่ในทซาฟารีให้มากกว่านี้เพื่อให้คนทั่วโลกได้รู้จัก

5.1.3. ประโยชน์ที่ชุมชนรอบข้างได้รับจากการจัดการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทซาฟารี

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จำเป็นต้องมีชุมชนรอบข้างมาเกี่ยวข้องด้วย หมู่บ้านตองกายเหนือ เป็นชุมชนที่อยู่ใกล้เชียงใหม่ในทซาฟารีมากที่สุด และได้รับประโยชน์มากที่สุด ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับนั้นมีทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคมและทางด้านสิ่งแวดล้อม

ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การสร้างงาน ซึ่งมีทั้งการสร้างงานในเชียงใหม่ในทซาฟารีและการสร้างงานนอกเชียงใหม่ในทซาฟารี การผลิตวัตถุดิบเพื่อป้อนตลาดทั้งที่เป็นอาหาร สัตว์และสินค้าของที่ระลึก การพัฒนาอาชีพ รายได้ของชุมชน และการได้รับอภินันทนาการเข้าชม เชียงใหม่ในทซาฟารี

ประโยชน์ทางด้านสังคม ได้แก่ สาธารณูปโภคพื้นฐานได้รับการพัฒนา การพัฒนาด้าน การศึกษา การอพยพย้ายเข้าของประชากร และการพัฒนาด้านสาธารณสุข

ประโยชน์ทางด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ป่าไม้ ด้านการปรับปรุง คุณภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ ด้านการสร้างความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมแก่ผู้คนที่อยู่ในท้องถิ่น

ผลการศึกษาพบว่าความคิดเห็นของชาวบ้านต่อการได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวของ เชียงใหม่ในทซาฟารีอยู่ในระดับปานกลาง และชาวบ้านมีข้อเสนอแนะต่าง ๆ ได้แก่ ควรเพิ่มการ จ้างงานของชาวบ้านให้มากขึ้น ควรมีการจัดสถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มให้แก่ชาวบ้าน และให้ชาวบ้านได้มีโอกาสนำสินค้า OTOP เข้าไปจำหน่าย

5.2. อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

5.2.1. วิเคราะห์บริบทของพื้นที่ของเชียงใหม่ในทซาฟารี

1. การสร้างพื้นที่สีเขียว

พื้นที่ป่าในเชียงใหม่ในทซาฟารีแต่เดิมเป็นพื้นที่ป่าเกือบจะเสื่อมโทรม (แสน ก้นทะราซ, อ้างแล้ว) มีชนิดของป่า 2 ประเภท คือ ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง ในบริเวณที่เป็นป่าเบญจพรรณ นั้น พบต้นไม้ประเภท สัก แดง ประดู่ ตะแบก มะค่า และไผ่ และในบริเวณป่าเต็งรัง พบต้นไม้ ประเภท ต้นเต็ง รัง เหียง พลวง ต้นไม้ที่พบในพื้นที่ป่าทั้ง 2 ประเภทนี้มีลำต้นขนาดเล็กและไม่ค่อย สมบูรณ์ โดยเฉพาะป่าเต็งรัง จะเป็นป่าโปร่งและทิ้งใบในฤดูแล้ง ตามพื้นล่างของป่าจะมีพืชเล็ก ๆ

และหญ้าขึ้นอยู่ทั่วไป จึงทำให้เกิดไฟไหม้ป่าในช่วงฤดูแล้งเสมอ นอกจากนั้นยังมีชาวบ้านมาบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร และเก็บของป่ามาบริโภคและนำออกมาขายอยู่เป็นประจำอีกด้วย

การทำแนวกันอาณาเขตของพื้นที่เชิงใหม่ในท่าซาฟารีนั้น เป็นมาตรการในการอนุรักษ์ป่าในทางหนึ่ง อันที่จริงแล้ว พื้นที่แนวกันอาณาเขตเป็นพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติคอยสุเทพ-ปุย เป็นแหล่งที่ไม่สมควรที่จะอนุญาตให้คนเข้าไปใช้ประโยชน์ที่เป็นที่อยู่อาศัยหรือใช้ประกอบอาชีพ ควรจัดให้คนอยู่นอกเขตป่า ไม่ว่าจะคนเหล่านั้นจะอยู่มาก่อนหรือหลังมีกฎหมายบังคับก็ตาม (นิวัติ เรืองพานิช, 2548) เป็นการจัดการบุกรุกทำลายป่าและเพื่อให้ป่าไม้ได้ฟื้นคืนสภาพอีกด้วย

ภายหลังจากมีการทำแนวกันอาณาเขตของพื้นที่แล้ว ได้มีการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ในบริเวณนั้นในด้านการนันทนาการเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และได้มีการก่อสร้างอาคารสถานที่เพิ่มเติม ซึ่งเป็นการใช้พื้นที่ส่วนน้อยของพื้นที่ป่า ภายในพื้นที่สิ่งก่อสร้างเหล่านี้ยังคงเป็นสภาพป่าแต่เป็นสภาพป่าที่ไม่เสื่อมโทรมเหมือนในอดีต กลับกลายเป็นป่าที่มีความสมบูรณ์มากขึ้น ป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรังมีความชุ่มชื้นมากขึ้น และยังพบต้นไม้ต้นเล็ก ๆ ที่ขึ้นเองตามธรรมชาติอีกด้วย อีกทั้งมีการนำต้นไม้ต่าง ๆ มาปลูกเพิ่มเติม เช่น ต้นหว้า ต้นตะขบ ที่เป็นแหล่งอาหารของนกและสัตว์ป่าหลายชนิด ทำให้มีสัตว์ป่าอพยพเข้ามาอยู่ในบริเวณพื้นที่มากขึ้น

เมื่อป่าไม้ในพื้นที่มีการปิดกั้นอาณาเขต โดยที่ชาวบ้านไม่สามารถเข้ามาบุกรุกได้แล้วนั้น ทำให้ระบบนิเวศของป่าไม้ดีขึ้นด้วย ซึ่งระบบนิเวศนี้กล่าวรวมถึง พืช ดิน สัตว์ น้ำ อากาศ

ในส่วนของพื้นที่ป่า พบว่ามีต้นไม้ทั้งในป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรังเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ต้นสัก และต้นเต็ง ไม่มีการเกิดไฟไหม้ป่า และมีแหล่งอาหารของสัตว์ป่าทำให้จำนวนสัตว์ป่ามีเพิ่มมากขึ้น ถึงแม้ว่าจะเป็นสัตว์ป่าขนาดเล็กก็ตาม เช่น แอ้ กระรอกป่า บางกระต่ายป่า และนกอีกหลายชนิด เป็นต้น เมื่อมีต้นไม้เพิ่มมากขึ้น ทำให้ดินมีความชุ่มชื้นและอุดมสมบูรณ์มากขึ้น สามารถอุ้มน้ำได้ดีขึ้น ซึ่งในช่วงฤดูฝนก็ไม่ทำให้น้ำท่วมเพราะต้นไม้ช่วยชะลอการไหลของน้ำและในช่วงฤดูแล้งก็มีน้ำเก็บไว้ใช้ตลอดเวลา เนื่องจากเชิงใหม่ในท่าซาฟารีมีอ่างเก็บน้ำไว้ใช้ และน้ำในอ่างเก็บน้ำนี้จะไหลเข้าไปสู่ประปาหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านมีน้ำเก็บไว้ใช้ตลอดปี (ตอน วงศ์แก้ว, อ้างแล้ว) สำหรับในเรื่องของอากาศ เป็นที่ทราบกันดีว่าต้นไม้จะเป็นตัวเพิ่มออกซิเจนให้อากาศและดูดซึมน้ำคาร์บอนไดออกไซด์เก็บไว้ เมื่อป่าไม้ถูกบุกรุก ต้นไม้มีจำนวนมากขึ้นและได้รับการฟื้นฟู ทำให้อากาศในบริเวณนี้ดีขึ้นด้วย

2. การจัดการเพื่อใช้ประโยชน์ของพื้นที่ป่า

ตามที่กล่าวถึงข้างต้นว่า พื้นที่ของเชิงใหม่ในท่าซาฟารีนั้นเป็นพื้นที่ป่าเกือบจะเสื่อมโทรม โดยถูกชาวบ้านบุกรุกเพื่อหาของป่า และทำเกษตรกรรม แต่หลังจากมีการปิดกั้นอาณาเขต ทำให้

ชาวบ้านไม่สามารถเข้ามาบุกกรุกพื้นที่ได้อีกต่อไป และเมื่อพื้นที่ได้รับการดูแลจากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท. องค์การมหาชน) จึงได้จัดทำพื้นที่นี้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าส่วนน้อยเพื่อให้เป็นแหล่งนันทนาการให้คนหมู่มากได้ใช้ประโยชน์มากที่สุด อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์พื้นที่ป่าส่วนมากอีกด้วย เนื่องจากการปิดกั้นแนวอาณาเขตทำให้ชาวบ้านไม่สามารถบุกกรุกพื้นที่ป่าได้อีกต่อไป จึงทำให้ป่าไม่ได้รับการฟื้นฟู มีการปลูกต้นไม้เพิ่มเติม เพื่อให้ระบบนิเวศกลับมาดังเดิม อีกทั้ง นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีต้องมีการชำระค่าผ่านประตู ซึ่งเป็นรายได้ที่นำมาพัฒนาพื้นที่ ตามความหมายของ Elizabeth Boo (1991, อ้างถึงในสุภาวดี มีสิทธิ์, อ้างแล้ว) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีรายได้สำหรับการดูแลรักษาพื้นที่ การสร้างงานให้ชุมชนในท้องถิ่น และการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

พื้นที่ที่เป็นส่วนกิจกรรมทั้งหมดของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีนั้น เป็นเพียงพื้นที่ป่าส่วนน้อย หากเทียบกับพื้นที่ทั้งหมด โดยก่อนการสร้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้มีการวางแผนการจัดการพื้นที่ให้ดีที่สุด เพื่อว่าสภาพป่าที่อยู่ภายในแนวกันอาณาเขตจะได้ฟื้นฟูเป็นป่าที่สมบูรณ์และเป็นพื้นที่ป่าที่ยั่งยืนให้ประชาชนรุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์ได้

5.2.2. วิเคราะห์กิจกรรมการท่องเที่ยวในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

1. กิจกรรมได้สัมผัสกับธรรมชาติและสัตว์ป่า

นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีนั้น จะได้พบกับกิจกรรมหลายชนิดและนักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทุกชนิด กิจกรรมต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวได้สัมผัสแล้วแต่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสัตว์ป่าที่พบเห็นยากและสัตว์ป่าที่มาจากต่างประเทศ

ในส่วนของการนั่งรถชมสัตว์และเดินชมสัตว์นั้น เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวจะได้รับชมสัตว์ป่านานาชนิด ได้รู้จักและเห็นสัตว์ป่าแปลก ๆ และในการนั่งรถชมสัตว์นั้น นอกจากนักท่องเที่ยวได้รับความเพลิดเพลินแล้ว ยังได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชีวิตของสัตว์ป่าและธรรมชาติของสัตว์ป่าที่มีทั้งผู้ล่าและผู้ถูกล่า เป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศ เป็นการควบคุมประชากรสัตว์ทางชีววิทยา (Biological Approach) (มนัส สุวรรณ: 2539) ในส่วนของการล่าเหยื่อ (Predation) ที่สัตว์พรานหรือผู้ล่าจะคุมเหยื่อหรือผู้ถูกล่า ในการควบคุมประชากรสัตว์เช่นนี้เป็นการควบคุมตามธรรมชาติจะไม่ทำให้สัตว์ป่าสูญพันธุ์ไป แต่การล่าสัตว์นี้มีมนุษย์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย มนุษย์เริ่มล่าสัตว์มากขึ้นเพื่อเป็นการค้า เป็นกีฬา และเพื่อความสนุกสนาน สะใจ ดังนั้น จึงทำให้สัตว์ป่าลดจำนวนลงไปเป็นจำนวนมาก และไม่อยู่ในภาวะที่สมดุลของธรรมชาติ (Balance of Nature) สัตว์ป่าบางชนิดอยู่ในภาวะถูกคุกคาม บางชนิดจัดว่าเป็นสัตว์ป่าสงวนของประเทศไทย

และบางชนิดอยู่ในบัญชี CITES (Convention on International Trade in Endangered Species) หรืออนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์

การที่นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้เข้ามาชมสัตว์พร้อมกับได้รับฟังการบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์จากวิทยากรแล้ว ทำให้นักท่องเที่ยวมีความตระหนักถึงการอนุรักษ์สัตว์ป่า นักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกในการรักสัตว์มากขึ้น และนอกจากสัตว์ป่าที่นักท่องเที่ยวได้สัมผัสแล้ว วิทยากรยังได้มีการบรรยายสอดแทรกในเรื่องของป่าไม้ด้วย โดยบรรยายทั้งป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรัง นักท่องเที่ยวจะได้รู้จักป่ามากขึ้นและมีความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้ไปพร้อม ๆ กับการอนุรักษ์สัตว์ป่าด้วย

สำหรับในส่วนของการขับรถ ATV เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวได้รับความท้าทายและความสนุกสนานจากการขับรถตามเส้นทางที่นักท่องเที่ยวได้เลือกไว้ แต่ก็แฝงไว้ด้วยการที่นักท่องเที่ยวจะรู้จักพืชพันธุ์ของป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ โดยมีเจ้าหน้าที่ ATV แนะนำชนิดของป่าและหากว่าในช่วงเวลาที่ขับรถ ATV อยู่ นั้น ได้พบสัตว์ป่าหรือนกตามธรรมชาติ เจ้าหน้าที่ ATV ก็จะแจ้งให้นักท่องเที่ยวได้จดชมและอธิบายว่าสัตว์ชนิดนั้นคืออะไร ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากธรรมชาติที่น่าประทับใจ

2. ความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยว

จุดมุ่งหมายหนึ่งของการนำพื้นที่ป่ามาใช้ประโยชน์ คือ การให้ความรู้และการศึกษา นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีนั้นจะได้รับความรู้และได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพป่าไม้และรู้จักสัตว์ป่ามากขึ้น ในส่วนของสภาพป่าไม้ นักเรียน นักศึกษาที่มาเป็นหมู่คณะและได้เข้ามาพักในบริเวณแคมป์กราวด์ อาจมีการทำกิจกรรมเกี่ยวกับพื้นที่ป่า เช่น การจับกลุ่มเพื่อดูชนิดของต้นไม้ หรือไลเคน ฟังจาย ต่าง ๆ และสังเกตสัตว์ที่พบในบริเวณป่าไม้ เป็นต้น นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวที่เข้าพักในบริเวณบ้านพัก จะมาเป็นกลุ่มครอบครัว ทำให้มีกิจกรรมยามกลางคืนสำหรับครอบครัวมากขึ้น เป็นการสร้างความผูกพันสำหรับคนในครอบครัว และนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในบริเวณบ้านพักนี้จะได้มีโอกาสสัมผัสกับธรรมชาติอย่างแท้จริง อาจได้ยินเสียงสัตว์ป่าร้องในช่วงเวลากลางคืนและอาจมีเสียงนกร้องแทนเสียงนาฬิกาปลุกในช่วงเวลาเช้าด้วย

นักท่องเที่ยวที่ไม่ได้มาพักในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีก็ยังสามารถเรียนรู้และรู้จักชีวิตสัตว์ป่าและป่าไม้ ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความตระหนัก คือ ความรู้ชัด ประจักษ์ชัด และก่อให้เกิดปัญหาในการอนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์ป่า อีกทั้งยังทำให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ป่าและป่าไม้ด้วย เป็นการให้ความสำคัญในการมองเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม เกิดความรู้สึกกังวล

และวางแผนเมื่อสิ่งแวดลอมได้รับผลกระทบ เป็นการสร้างสติหรือความรู้สึกรับผิดชอบในตัวนักท่องเที่ยว

การเพิ่มความตระหนักและจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์ป่า ยังมีเพิ่มเติมในตัวอาคารล้านนา เนื่องจากมีการตกแต่งให้เข้ากับสภาพธรรมชาติมากที่สุด โดยที่เสาของอาคาร และถังขยะ เป็นรูปร่างที่ทำเลียนแบบต้นไม้ อีกทั้ง หอน้ำก็อิงแอบกับธรรมชาติ ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา

3. เปลี่ยนทัศนคติของนักท่องเที่ยวในการเที่ยวช่วงเวลากลางคืน

โดยปกติแล้วจังหวัดเชียงใหม่มีแหล่งท่องเที่ยวในช่วงเวลากลางคืนเพียงไม่กี่แห่ง เช่น ตลาดไนท์บาร์ซาร์ และแหล่งท่องเที่ยวอบายมุข ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้จะเน้นเฉพาะกลุ่มบุคคลเท่านั้น สำหรับเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ให้นักท่องเที่ยวและสามารถที่จะมาได้ทั้งครอบครัว ไม่เจาะจงว่าเป็นกลุ่มใด นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดเชียงใหม่ก็จะมีกิจกรรมในช่วงเวลากลางคืนเพิ่มมากขึ้น เปลี่ยนทัศนคติจากการเที่ยวแหล่งอบายมุขมาเป็นการเที่ยวชมธรรมชาติและสัตว์ป่า รวมถึงชมความสวยงามของน้ำพุดนตรี นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับธรรมชาติอย่างแท้จริง หลีกหนีความวุ่นวายในตัวเมืองแล้วมาพบกับความสวยงามและความสงบของธรรมชาติ

4. ส่วนประสมทางการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

เครื่องมือหรือกลยุทธ์ที่สำคัญที่ทำให้การตลาดทางการท่องเที่ยวประสบความสำเร็จควรมีส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 ประการ (7Ps) (อดุลย์ จาตุรงค์กุล, อ่างแล้ว) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) บุคลากร (People) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) และด้านกระบวนการ (Process)

ส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 ประการ (7Ps) เป็นเครื่องมือที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีใช้เพื่อทำให้เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเข้าไปสู่ในการรับรู้ของประชาชนทั่วโลก โดยเน้นในจุดที่เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นำไปสู่จุดมุ่งหมายในการจัดตั้งเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี คือ เพื่อการอนุรักษ์ ไม่ว่าจะเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ หรือทรัพยากรสัตว์ป่า ส่วนประสมทางการตลาดนี้จะมุ่งเน้นกระจายการรับรู้ไปสู่นักท่องเที่ยวที่ชอบการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ และมีความตระหนักและจิตสำนึกในการอนุรักษ์ เพื่อว่า นักท่องเที่ยวเหล่านี้จะสามารถที่จะบอกต่อ ๆ กันไป และจะทำให้ให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีรู้สึกถึงการอนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์ป่าเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการได้รับบริการที่น่าประทับใจจากเจ้าหน้าที่อีกด้วย

ในส่วนของทรัพยากรป่าไม้นั้น ถึงแม้ว่าจะมีการประชาสัมพันธ์ให้เข้ามาเยี่ยมชมเชิงใหม่ไนท์ซาฟารี แต่ก็จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยววันละไม่เกิน 3,000 คน อีกทั้ง การกำหนดราคาบัตรเข้าชมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการกำหนดจำนวนของนักท่องเที่ยวได้ เพื่อไม่ให้เข้ามารุกป่าไม้มากเกินไป เป็นการใช้ทรัพยากรป่าไม้ด้วยความฉลาด ให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุดและใช้ได้ยาวนานที่สุด (นิวัติ เรืองพานิช, อ้างแล้ว) ทรัพยากรป่าไม้ถือได้ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสถึงความสวยงามและความประทับใจ

สำหรับส่วนของทรัพยากรสัตว์ป่า มีการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของสัตว์ ทั้งที่เป็นสัตว์ในประเทศไทย และสัตว์ที่มาจากต่างประเทศที่มีระบบนิเวศคล้ายคลึงกัน จากวิทยากรผู้มีความรู้เรื่องสัตว์ป่าเป็นอย่างดี มีการฝึกอบรมและหาความรู้เพิ่มเติมตลอด และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้หากมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น

นอกจากนั้น เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้มีการส่งเสริมป่า มีการร่วมปลูกป่าบริเวณพื้นที่โดยรอบกับองค์กรต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี เนื่องจากต้องการให้พื้นที่โดยรอบ โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นป่าสงวนที่มีสภาพเสื่อมโทรมกลายมาเป็นป่าที่ได้รับการฟื้นฟูและมีความสมบูรณ์มากขึ้น

5.2.3. วิเคราะห์ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

1. ชาวบ้านตองกายเหนือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder)

ชาวบ้านในหมู่บ้านตองกายเหนือเป็นชาวบ้านที่อยู่ใกล้กับพื้นที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมากที่สุด และเป็นมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการทำแนวกันอาณาเขตของพื้นที่ป่า จากแต่เดิมที่ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าซึ่งเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มีการครอบครองพื้นที่เพื่อทำการเกษตรและหาของป่า เมื่อมีการทำแนวกันอาณาเขตทำให้ชาวบ้านหมดโอกาสที่จำเข้าไปใช้พื้นที่ป่าอีกต่อไป ทำให้ชาวบ้านเสียประโยชน์กับพื้นที่ป่าในบริเวณนี้

แต่นอกจากความสูญเสียการใช้พื้นที่ป่าแล้ว ชาวบ้านยังได้ประโยชน์จากการปิดกั้นแนวอาณาเขตโดยไม่รู้ตัว นั่นคือ สุขภาพของชาวบ้านดีขึ้น เนื่องจากต้นไม้ในพื้นที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีช่วยลดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และปล่อยออกซิเจนออกมา สภาพอากาศในหมู่บ้านก็ดีขึ้นตามมาด้วย ทำให้ชาวบ้านได้รับอากาศบริสุทธิ์มากขึ้น อีกทั้ง ป่าไม้ช่วยเก็บรักษาความชุ่มชื้นเอาไว้ให้อุณหภูมิของพื้นที่หมู่บ้านในช่วงเวลากลางวันต่ำกว่าเดิม นอกจากนี้ พื้นที่ในหมู่บ้านตองกายเหนือเป็นพื้นที่แอ่ง การได้เข้าไปสัมผัสกับบรรยากาศของต้นไม้สีเขียว ได้พบเห็นสีสนของป่า และพบเห็นสัตว์ป่านานาชนิดในพื้นที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีก็จะทำให้สดชื่นขึ้น ซึ่งเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้มีการรอกันนันทนาการให้ชาวบ้านตองกายเหนือได้มีโอกาสเข้าไปเยี่ยมชมเป็นประจำ

ทุกปี การปิดกั้นแนวอาณาเขตพื้นที่ป่ายังทำให้ไม่เกิดน้ำท่วมอีกด้วย เนื่องจากป่าช่วยในการอุ้มน้ำไว้ ปริมาณน้ำที่ไหลลงมาจะถูกต้นไม้ช่วยชะลอความเร็วของน้ำ ลดการเกิดน้ำท่วมได้

2. การได้รับประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

แหล่งท่องเที่ยวใด ๆ ก็ตาม หากมีชุมชนที่อยู่รอบข้างแล้ว ชุมชนนั้นย่อมได้รับประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวด้วย ประโยชน์ที่ชาวบ้านตองกายเหนือได้รับจากเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ได้แก่

ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ สิ่งที่เป็นตัวหลักที่ชาวบ้านได้รับประโยชน์คือ การสร้างงาน โดยเฉพาะในเรื่องการรับเข้าทำงานในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ซึ่งนโยบายข้อหนึ่งของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีคือการให้คนในท้องถิ่นมีงานทำ โดยจะเลือกคนในพื้นที่ 3 ตำบลที่อยู่ใกล้กับเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีก่อน แต่หากคนในพื้นที่ที่มีความสามารถไม่เพียงพอก็จะเลือกคนจากนอกพื้นที่ แต่การจ้างงานนี้ชาวบ้านไม่เข้าใจมากนัก เขาคิดว่าเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจ้างเพียงไม่กี่คนเท่านั้น ซึ่งอันที่จริงแล้วหากชาวบ้านมีความสามารถในตำแหน่งงานนั้น ๆ พวกเขาก็สามารถเข้ามาทำงานได้ โดยผู้ที่เข้ามาทำงานนี้สามารถทำงานได้ทุกฝ่าย เช่น เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร เจ้าหน้าที่ตรวจบัตร พนักงานขับรถ เจ้าหน้าที่เลี้ยงสัตว์ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายภูมิทัศน์ เป็นต้น

ประโยชน์ทางด้านสังคมที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ การพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐาน โดยเฉพาะถนนทางเข้าหมู่บ้าน ได้รับการพัฒนาเป็นถนนที่สวยงาม และมีทัศนียภาพที่สวยงามและสะอาดตาทั้งสองข้างทาง อีกทั้ง ระบบประปาหมู่บ้านก็มีน้ำใช้ตลอดทั้งปีเพราะมีน้ำไหลมาจากอ่างเก็บน้ำในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี การพัฒนาด้านการศึกษาของคนในหมู่บ้านก็มีมากขึ้น เนื่องจากว่าเยาวชนในหมู่บ้านเกิดแรงบันดาลใจที่อยากจะเข้ามาทำงานในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ประโยชน์ทางด้านสิ่งแวดล้อม ชาวบ้านตองกายเหนือเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและหวงแหนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านตนเอง นอกจากนั้น หมู่บ้านตองกายเหนือยังได้รับการพัฒนาให้มีความสะอาดมากขึ้น ทำให้สุขภาพของชาวบ้านดีขึ้นด้วย

5.3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

จากการศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ผู้วิจัยได้พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจบางประเด็นที่ควรพัฒนาในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยจึงขอแสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

5.3.1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้ดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวและเน้นในด้านการอนุรักษ์ป่าไม้โดยมีการทำแนวกันอาณาเขตไม่ให้ชาวบ้านบุกรุกได้อีกต่อไป ทำให้ระบบนิเวศกลับมาดีขึ้น นอกจากนี้ความพยายามในการแสวงหาสัตว์ป่าหายาก รวมทั้งสัตว์ป่าที่มาจากต่างประเทศมาไว้ในเขตพื้นที่ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีทำให้เกิดการขยายพันธุ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาธรรมชาติของสัตว์ป่าเหล่านั้น สมควรที่จะมีการดำเนินการต่อไป เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์สัตว์หายากต่อไป

2. เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีการมุ่งเน้นที่จะเสริมสร้างป่าและระบบนิเวศและทำให้ป่าในพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์มากขึ้น จึงควรที่จะมีการขยายพื้นที่ใกล้เคียงที่เป็นป่าเสื่อมโทรมหรือป่าที่ถูกชาวบ้านบุกรุกให้กลายเป็นป่าที่สมบูรณ์ด้วย โดยอาศัยความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้หรือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. ควรมีการร่วมมือกันระหว่างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีกับกรมป่าไม้ในการให้ความรู้กับชุมชน ให้เกิดการกระตุ้นจิตสำนึกของชาวบ้านในการช่วยอนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์ป่า และอาจมีการจัดกิจกรรมปลูกป่าเพื่อให้ชาวบ้านได้มาร่วมกันปลูกและชาวบ้านจะรู้สึกรักต้นไม้ที่ตนเองปลูก เหมือนกับว่าเขาเป็นเจ้าของต้นไม้ต้นนั้น ต้องดูแลรักษาให้ดี

4. หากต้องมีการขยายกิจกรรมของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี โดยอาจต้องมีการขอใช้พื้นที่ป่าเพิ่มเติม ควรให้มีการชี้แจงกับชุมชนถึงหลักการอนุรักษ์ โดยเป็นการใช้พื้นที่ป่าส่วนน้อย เพื่อให้พื้นที่ป่าส่วนมากได้รับการอนุรักษ์ และควรให้ชุมชนมีการรับรู้ แสดงความคิดเห็น และเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจ เพื่อว่าจะไม่เกิดข้อพิพาทในอนาคต

5. ในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในส่วนของการจ้างงาน ควรมีการทำความเข้าใจกับประชากรในหมู่บ้านมากขึ้น และควรจัดสถานที่ภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในการจำหน่ายสินค้าของชาวบ้าน 3 ตำบล โดยมีการกำหนดว่าเป็นสินค้าของที่ระลึกหรือสินค้า OTOP เพื่อเพิ่มประโยชน์และการกระจายรายได้ให้แก่ชาวบ้าน และให้ชาวบ้านรู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ศึกษาถึงความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในการมาเยี่ยมชมเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เพื่อเป็นการวางแผนการตลาด และเป็นแนวคิดในการพัฒนากิจกรรมของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

2. ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน 3 ตำบลที่อยู่รอบข้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบที่ชาวบ้านได้รับจากเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
3. ศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเพื่อเป็นแนวทางวางแผนการตลาดให้นักท่องเที่ยวรู้จักและมาเยี่ยมชมเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมากขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. การบริหารและจัดการการท่องเที่ยว. อัดสำเนา. กิตติศักดิ์ ทรัพย์เมืองทอง. 2551. สัมภาษณ์ 7 มิถุนายน 2551 ณ บริเวณตู้จำหน่ายบัตร ATV เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2538. นโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ECOTOURISM) ปี พ.ศ. 2538-2539. กรุงเทพฯ. อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- _____. 2540. การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษา ระบบนิเวศ. กรุงเทพฯ. สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- กุลวรา สุวรรณพิมล. 2548. หลักการมัคคุเทศก์. กรุงเทพฯ. แสงดาว.
- “โครงการจัดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัด เชียงใหม่.” 2550. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา www.dnp.go.th/NPRD/detailproject/data/doesuthep (10 สิงหาคม 2550).
- จิราวรรณ กาวิละ. 2544. ทางเลือกของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาหมู่บ้านวัวลาย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิราเจตน์ อุคมศรี. 2547. รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา ตำบล โป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัยวัฒน์ อาสาจารย์. 2551. สัมภาษณ์ 7 มิถุนายน 2551 ณ บริเวณตู้จำหน่ายบัตร ATV เชียงใหม่ ไนต์ซาฟารี.
- ชัยสมพล ชาวประเสริฐ. 2546. การตลาดบริการ. กรุงเทพฯ. ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ฐิติทธิ์ ชูชาติ และคณะ. 2538. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในมณฑลยูนนาน: ศึกษาแหล่งท่องเที่ยวใน นครคุนหมิง เมืองลูนานและเมืองหลูซี. ทวนอุดหนุนการวิจัย โครงการศึกษาประเทศเพื่อน บ้านสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. 2544. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตลุ่มแม่น้ำวาง. รายงานการวิจัยฉบับ สมบูรณ์. โครงการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.
- โชคชัย พญาคำ. 2551. สัมภาษณ์ 4 มิถุนายน 2551 ณ สำนักปฏิบัติการ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี.

ไชยา อิมวิไล. 2544. “ท่องเที่ยวรอบรู้”. ในนิตยสารธุรกิจท่องเที่ยว. ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 (มีนาคม 2544).

ต๋อน วงศ์แก้ว. 2551. สัมภาษณ์ 11 มิถุนายน 2551 ณ สหกรณ์นครเดิรรถลานนาเชียงใหม่.

“ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ R.V. Krejcie และ D.W. Morgan.” 2551. [ระบบออนไลน์].

แหล่งที่มา

[http:// www.watpon.com/table/mogan.pdf](http://www.watpon.com/table/mogan.pdf) (17 มิถุนายน 2551).

ทรงศักดิ์ สุทัศน์ ณ อุษยา. 2551. สัมภาษณ์ 6 มิถุนายน 2551 ณ สำนักปฏิบัติการ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี.

ทีมวิจัยชาวบ้านป่าเหมี้ยง. โครงการแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อชุมชนบ้านป่าเหมี้ยง อำเภอเมืองปาน. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

นำชัย ทนุผล. 2542. แนวคิดและวิธีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. เอกสารประกอบการสอนวิชา พท 322 สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

นิมิตร งามบุตร. 2551. สัมภาษณ์ 19 พฤษภาคม 2551 ณ สำนักจัดการสัตว์ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี.

นิวัติ เรืองพานิช. 2537. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. โครงการตำราชุดการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เล่มที่ 1 คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ. รั้วเขียว.

_____. 2548. ป่าและการป่าไม้ในประเทศไทย. โครงการตำราชุดการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เล่มที่ 5 คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ. ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

บรรยง วดีศิริศักดิ์. 2551. สัมภาษณ์ 10 มิถุนายน 2551 ณ สำนักบริหาร เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2542. การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

_____. 2548. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ. เพรส แอนด์ ดีไซน์.

ปรีชา ผ่องเจริญกุล. 2542. การส่งเสริมรถสามล้อแรงคนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พวงพิศ บุญรัตน์. 2549. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดสมุทรสงคราม. การค้นคว้าแบบอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- พรหมมา อินตะเสน. 2551. สัมภาษณ์ 8 มิถุนายน 2551. ณ สำนักบริหาร เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี.
- พรหมมินทร์ พวงมาลา. 2544. รูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืน บ้านแม่กำปอง หมู่ 3 ตำบลห้วยแก้ว กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พระสมศักดิ์ สิริจินโท (ภักดีเสนาานฤนาท) และคณะ. 2546. โครงการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวมูเซอดำบ้านอูมยอ ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พลอยศรี ไปรณานนท์. 2544. การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว (Tourism Planning and Development). สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พวงเพชร ธนสิน. 2532. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 1. ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มนัส สุวรรณ. 2539. นิเวศวิทยาของมนุษย์. กรุงเทพฯ. โอเดียนสโตร์.
- 2549. การจัดการสิ่งแวดล้อม: หลักการและแนวคิด. กรุงเทพฯ. โอเดียนสโตร์.
- ยศ สันตสมบัติ. 2547. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการจัดการทรัพยากร. เชียงใหม่. วิทอินดีไซน์.
- โยธิน จันทวี. 2548. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบนพื้นที่สูง: กรณีศึกษาโครงการสถานีสาธิตและถ่ายทอดการเกษตร ป่าไม้ สิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รณศณัฐ กุณฑรณิรานันต์. 2551. สัมภาษณ์ 12 มิถุนายน 2551 ณ สำนักปฏิบัติการ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี.
- “รายชื่อสัตว์หิมพานต์.” 2551. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา www.himmapan.com (11 มิถุนายน 2551).
- “โรงพยาบาลสัตว์ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี.” 2551. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา www.chiangmainightsafari.com/th/hospital.htm (8 มิถุนายน 2551).
- ลีศึก ฤทธิเนติกุล และคณะ. 2547. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยชุมชนบ้านห้วยน้ำริน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

วัฒนา สุนทรชัย. 2551. “มาตราวัดระดับของลิเคิร์ต.” 2551. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
tulip.bu.ac.th/~wathna.s/reliability.htm. (25 กรกฎาคม 2551).

วิชัย เทียนน้อย. 2533. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ. กรุงเทพฯ. อักษรวัฒนา.

วิไลภรณ์ ชันดีสิทธิ์. 2541. ทัศนนะของเกษตรกรต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการพัฒนา
คุณภาพชีวิตบ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบ
อิสระ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สงกรานต์ ศรีจันทร์. 2546. การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพัฒนา: กรณี
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. การค้นคว้าแบบอิสระ
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สม ข้าวจ้าว. 2551. สัมภาษณ์ 11 มิถุนายน 2551 ณ หมู่บ้านตองกาย ตำบลหนองควาย อำเภอ
หางดง จังหวัดเชียงใหม่.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2542. การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบาย
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. พิมพ์ครั้งที่ 2. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

สาคริน บุญพิทักษ์. 2546. กิจกรรมการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืนกับการเปลี่ยนแปลง
ทางการเมืองของบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สาธิต เพชรน้อย. 2549. การจัดการจราจรภายในเขตคูเมืองเชียงใหม่ที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวในเชิง
อนุรักษ์. การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม. 2546. แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อม โครงการสวนสัตว์กลางคืน จังหวัด
เชียงใหม่.

สิริวัฒนา ไจมา. 2546. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ดอยอินทนนท์
จังหวัดเชียงใหม่. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ชุด
โครงการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.

- สุภาวดี มีสิทธิ์. 2545. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มพูนขีดความสามารถองค์กรชุมชนใน
การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอปางมะผ้า จังหวัด
แม่ฮ่องสอน. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุวณี ทรัพย์พิบูลย์ผล. 2544. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชนปะกาเกอญอ
(กะเหรี่ยง) บ้านแม่กลางหลวง และบ้านอ่ากาน้อย อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสาวลี ทองเจิม. 2544. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาสถานีพัฒนาและส่งเสริม
การอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาพระแทว จังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- แสน กันทะราช. 2551. สัมภาษณ์ 4 มิถุนายน 2551 ณ ศูนย์ฟื้นฟูพันธุ์ไม้.
“แหล่งท่องเที่ยวใกล้เชียงใหม่ในทันทชาฟารี.” 2551. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://thai.tourismthailand.org/attraction/chiangmai-50-2703-1.html> (9 มิถุนายน 2551).
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย. ภาพแผนที่หมู่บ้านตองกายเหนือ. อัดสำเนา.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. 2547. การบริหารการตลาดกลยุทธ์และยุทธวิธี. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนันต์ แก้วคำมูล. 2551. สัมภาษณ์ 4 มิถุนายน 2551 ณ สำนักจัดการสัตว์ เชียงใหม่ในทันทชาฟารี.
- อนุชา ปัญจจันทร์. 2545. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบนพื้นที่สูง: กรณีศึกษา
ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปาง จังหวัดพะเยา. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์. 2550. การจัดการการเรียนรู้และการจัดการความรู้. เอกสารประกอบการ
สอนวิชาชุมชน ทรัพยากรกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อม 072732. สาขาวิชาการจัดการมนุษย์
กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.
- อัญญา อੰนนานนท์. 2547. การบริหารจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัด
สมุทรสงคราม. การค้นคว้าแบบอิสระ บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุไรวรรณ ตองกาย. 2545. ศักยภาพในการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือจังหวัด
เชียงใหม่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

“CITES.” 2551. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

www.environnet.in.th (2 สิงหาคม 2551).

Hong Jae-cheol . 2549. **เอชวีโรดในทุ่งหญ้าแอฟริกา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ. นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชั่นส์.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ภาคผนวก ก

ประเด็นสัมภาษณ์ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

1. บริบททางด้านป่าไม้ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

- การกำหนดพื้นที่ในการก่อสร้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
- จำนวนพื้นที่ทั้งหมดของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
- สภาพพื้นที่ก่อนการสร้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
- สภาพพื้นที่หลังการสร้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
- ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ของพื้นที่

2. ความสามารถในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

- ด้านพื้นที่ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นอย่างไร
 - พื้นที่เกี่ยวกับธรรมชาติ
 - มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น
 - มีวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เกี่ยวกับระบบนิเวศ
 - มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ
- ด้านการจัดการการท่องเที่ยว
 - ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
 - ผลกระทบต่อชุมชนรอบข้างทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่น เสียง อากาศ น้ำ ขยะมูลฝอย
 - การป้องกันกำจัดมลพิษ เช่น มลสัตว์ ขยะมูลฝอย น้ำเสีย
- ด้านกิจกรรมและกระบวนการ
 - กิจกรรมมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในองค์กรหรือไม่
 - มีการให้การศึกษา การเพิ่มพูนความรู้ ประสพการณ์ เกี่ยวกับกิจกรรมในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีต่อชุมชนรอบข้างหรือไม่ อย่างไร

- ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน
 - ชุมชนรอบข้างมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง
 - การแสดงความคิดเห็นของชุมชนในการก่อสร้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
 - ร้านขายของที่ระลึก
 - อาหารสำหรับสัตว์

3. การพัฒนาเพื่อให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

- สิ่งดึงดูดใจหรือจุดเด่นที่ทำให้นักท่องเที่ยวต้องการมาเยี่ยมชมเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่น่าสนใจของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
- ที่พักในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี มีอยู่เดิม หรือสร้างขึ้นใหม่
- ร้านอาหาร และร้านขายของที่ระลึก
- มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง
 - ห้องสุขา
 - ที่จอดรถ
 - สาธารณูปโภคพื้นฐาน
- ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวในการมาเยี่ยมชมเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
- การเข้าถึงเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจากถนนสายใดบ้าง
- สภาพถนนเข้าเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
- ความสะดวกในการเดินทาง
 - การใช้รถส่วนตัว
 - รถประจำทาง
 - รถโดยสาร

4. การได้ประโยชน์ของชุมชนรอบข้าง

- เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีให้ประโยชน์กับชุมชนอย่างไรบ้าง
 - ด้านอาชีพ
 - ด้านเศรษฐกิจ
 - ด้านสังคม การให้การศึกษา การให้ความรู้ การได้รับสาธารณูปโภคพื้นฐาน

ภาคผนวก ข

ประเด็นสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน หมู่บ้านตองกายเหนือ
ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

1. สภาพการเปลี่ยนแปลงของป่าไม้

- การทำแนวกันอาณาเขตจากสภาพป่าเสื่อมโทรม ชุมชนได้รับประโยชน์หรือเสียประโยชน์จากการทำแนวกันอาณาเขตอย่างไรบ้าง

2. ชุมชนมีส่วนร่วมในเชียงใหม่ในท่าชาฟารีในด้านใดบ้าง

- อาหารสัตว์
- การทำประชาพิจารณ์
- รั้นขายของที่ระลึก

3. ชุมชนได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง

- ทางด้านเศรษฐกิจ
 - การสร้างงาน
 - การพัฒนาอาชีพ
 - สภาพเศรษฐกิจก่อน-หลัง
 - การผลิตวัตถุดิบท้องถิ่นเพื่อป้อนตลาด
 - การจัดหาเครื่องอุปโภคและบริโภค
 - การแบ่งผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน
 - รายได้จากแหล่งรายได้ใหม่
- ทางด้านสังคม วัฒนธรรม
 - สิ่งอำนวยความสะดวกของชุมชน
 - สาธารณูปโภคพื้นฐาน
 - วิถีชีวิต
 - การพัฒนาการศึกษา

ภาคผนวก ค

ประเด็นสัมภาษณ์ประชากรในหมู่บ้านตองกายเหนือ
ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

1. ข้อมูลทั่วไป

- ลักษณะทั่วไปของชุมชนในหมู่บ้าน
- ข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือน
- ประเพณี วันเทศกาลสำคัญ
- กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
- ความคิดเห็น/ ทศนคติต่อเชียงใหม่ในทศวรรษที่ 1960

2. การได้รับประโยชน์

- ทางด้านเศรษฐกิจ (ก่อน/หลัง การสร้างเชียงใหม่ในทศวรรษที่ 1960)

- การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่า
- อาชีพหลัก/อาชีพรอง
- การทำงานในหมู่บ้าน
- การทำงานภาคการเกษตร
- รายได้ (จากเจ้าหน้าที่ จากนักท่องเที่ยว)
- ผลผลิตจากภาคการเกษตร ระบบตลาด เช่น อาหารสัตว์
- ผลผลิตเพื่อนำส่งขายของที่ระลึก
- รายได้โดยรวมของครอบครัว

- ทางด้านสังคม วัฒนธรรม (ก่อน/หลัง การสร้างเชียงใหม่ในทศวรรษที่ 1960)

- สาธารณูปโภคพื้นฐาน
- ความต้องการมีการศึกษาให้สูงขึ้น
- การให้การศึกษา อบรม การให้ความรู้
- การช่วยเหลืองานชุมชน
- วิถีชีวิตของชุมชน

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามนักท่องเที่ยว เพื่อการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเชียงใหม่ในท่าซาฟารี
กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลความคิดเห็นต่อการมาเยี่ยมชมเชียงใหม่ในท่าซาฟารีในด้านสิ่งดึงดูดใจ
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในตารางช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

เกณฑ์การประเมิน 5 = มีความดึงดูดใจมากที่สุด
4 = มีความดึงดูดใจมาก
3 = มีความดึงดูดใจปานกลาง
2 = มีความดึงดูดใจน้อย
1 = มีความดึงดูดใจน้อยที่สุด

ประเด็นการประเมิน	ระดับความดึงดูดใจ				
	5	4	3	2	1
1. ความสวยงามของการแสดงน้ำพุดนตรี					

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นต่อการมาเยี่ยมชมเชียงใหม่ในท่าซาฟารีในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในตารางช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

เกณฑ์การประเมิน 5 = มีความพึงพอใจมากที่สุด
4 = มีความพึงพอใจมาก
3 = มีความพึงพอใจปานกลาง
2 = มีความพึงพอใจน้อย
1 = มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ประเด็นการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1. การนั่งรถชมสัตว์พร้อมการบรรยายให้ความรู้					
2. การเดินชมสัตว์ในส่วนแสดงของ Jaguar Trail					
3. การได้สัมผัสเส้นทางธรรมชาติ ในการขับรถในเส้นทางวิบาก (ATV)					

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นต่อการมาเยี่ยมชมเชิงใหม่ในซาฟารีในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในตารางช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

เกณฑ์การประเมิน 5 = มีความพึงพอใจและเหมาะสมมากที่สุด

4 = มีความพึงพอใจและเหมาะสมมาก

3 = มีความพึงพอใจและเหมาะสมปานกลาง

2 = มีความพึงพอใจและเหมาะสมน้อย

1 = มีความพึงพอใจและเหมาะสมน้อยที่สุด

ประเด็นการประเมิน	ระดับความพึงพอใจและเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. ความพึงพอใจและเหมาะสมของร้านอาหาร					
2. ความพึงพอใจและเหมาะสมของร้านขายของที่ระลึก					
3. ความพึงพอใจและเหมาะสมของห้องสุขา					
4. ความพึงพอใจและเหมาะสมของสถานที่จอดรถ					

ส่วนที่ 4 ข้อมูลความคิดเห็นต่อการมาเยี่ยมชมเชิงใหม่ในซาฟารีในด้านที่พักอาศัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในตารางช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

เกณฑ์การประเมิน 5 = มีความพึงพอใจและเหมาะสมมากที่สุด

4 = มีความพึงพอใจและเหมาะสมมาก

3 = มีความพึงพอใจและเหมาะสมปานกลาง

2 = มีความพึงพอใจและเหมาะสมน้อย

1 = มีความพึงพอใจและเหมาะสมน้อยที่สุด

ประเด็นการประเมิน	ระดับความเพียงพอและเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. ความเพียงพอและเหมาะสมของที่พัก					

ส่วนที่ 5 ข้อมูลความคิดเห็นต่อการมาเยี่ยมชมเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในด้านการเข้าถึง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในตารางช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

เกณฑ์การประเมิน 5 = มีความพร้อมและความสะดวกมากที่สุด

4 = มีความพร้อมและความสะดวกมาก

3 = มีความพร้อมและความสะดวกปานกลาง

2 = มีความพร้อมและความสะดวกน้อย

1 = มีความพร้อมและความสะดวกน้อยที่สุด

ประเด็นการประเมิน	ระดับความพร้อมและความสะดวก				
	5	4	3	2	1
1. สภาพถนนทางเข้ามีความสะดวก/เข้าถึงง่าย					
2. มีป้ายบอกทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว					
3. มีบริการรถโดยสารไปยังแหล่งท่องเที่ยว					
4. ระยะทางจากตัวเมืองถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่ไกล					
5. มีเส้นทางไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่น เช่น อุทยานแห่งชาติออบขาน พืชสวนโลก ฯลฯ					

คำถามเพิ่มเติม

1. สิ่งที่ทำให้ท่านตัดสินใจมาเยี่ยมชมเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

.....
 Copyright © by Chiang Mai University
 A l l r i g h t s r e s e r v e d

2. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

ขอขอบพระคุณในการแสดงความคิดเห็น

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามประชากรในหมู่บ้านตองกายเหนือ เพื่อการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี
กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลการได้รับผลกระทบของหมู่บ้านตองกายเหนือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพป่าไม้ในพื้นที่เชียงใหม่ในทิวเขาฟารี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในตารางช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

เกณฑ์การประเมิน -2 = ได้รับผลเสียมากที่สุด

-1 = ได้รับผลเสียมาก

0 = ได้รับผลเสียปานกลาง

1 = ได้รับผลดีมาก

2 = ได้รับผลดีมากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	ระดับผลกระทบ				
	-2	-1	0	1	2
1. การใช้พื้นที่ทำการเกษตร					
2. การเก็บของป่าเพื่อการอุปโภค-บริโภค					
3. การเก็บของป่าเพื่อการค้าขาย					

ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับความพึงพอใจของการเข้าถึงต่อประชากรในหมู่บ้านตองกายเหนือ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในตารางช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

เกณฑ์การประเมิน 5 = มีความพึงพอใจมากที่สุด

4 = มีความพึงพอใจมาก

3 = มีความพึงพอใจปานกลาง

2 = มีความพึงพอใจน้อย

1 = มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ประเด็นการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1. สภาพถนนทางเข้าหมู่บ้านมีความสะดวก/เข้าถึงง่าย					
2. สภาพถนนในหมู่บ้านได้รับการพัฒนา					
3. มีป้ายบอกทางเข้าไปยังหมู่บ้าน					
4. มีบริการรถโดยสาร/รถประจำทาง					

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการได้รับผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจของประชากรในหมู่บ้านตองกาเหนือ
จากการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ของเชียงใหม่ในท่าซาฟารี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในตารางช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

- เกณฑ์การประเมิน**
- 5 = ได้รับประโยชน์มากที่สุด
 - 4 = ได้รับประโยชน์มาก
 - 3 = ได้รับประโยชน์ปานกลาง
 - 2 = ได้รับประโยชน์น้อย
 - 1 = ได้รับประโยชน์น้อยที่สุด

ประเด็นการประเมิน	ระดับการได้รับประโยชน์				
	5	4	3	2	1
1. การจ้างงาน					
2. การผลิตวัตถุดิบเพื่อป้อนตลาด					
3. การพัฒนาอาชีพ					
4. การเพิ่มขึ้นของรายได้ครัวเรือน					
5. การได้รับอภินันทนาการเข้าชมเชียงใหม่ในท่าซาฟารี					

ส่วนที่ 4 ข้อมูลการได้รับผลประโยชน์ทางด้านสังคมของประชากรในหมู่บ้านตองกายเหนือจาก
การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในตารางช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

เกณฑ์การประเมิน 5 = ได้รับประโยชน์มากที่สุด

4 = ได้รับประโยชน์มาก

3 = ได้รับประโยชน์ปานกลาง

2 = ได้รับประโยชน์น้อย

1 = ได้รับประโยชน์น้อยที่สุด

ประเด็นการประเมิน	ระดับการได้รับประโยชน์				
	5	4	3	2	1
1. ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท					
2. การพัฒนาด้านการศึกษา					
3. การอพยพย้ายเข้าของประชากร					
4. การพัฒนาด้านสาธารณสุข					

คำถามเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบที่ท่านได้รับจากเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ขอขอบพระคุณในการแสดงความคิดเห็น

ภาคผนวก จ

ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ R.V. Krejcie และ D.W. Morgan

ขนาดประชากร	ขนาดตัวอย่าง	ขนาดประชากร	ขนาดตัวอย่าง	ขนาดประชากร	ขนาดตัวอย่าง
10	10	220	140	1,200	291
15	14	230	144	1,300	297
20	19	240	148	1,400	302
25	24	250	152	1,500	306
30	28	260	155	1,600	310
35	32	270	159	1,700	313
40	36	280	162	1,800	317
45	40	290	165	1,900	320
50	44	300	169	2,000	322
55	48	320	175	2,200	327
60	52	340	181	2,400	331
65	56	360	186	2,600	335
70	59	380	191	2,800	338
75	63	400	196	3,000	341
80	66	420	201	3,500	345
85	70	440	205	4,000	351
90	73	460	210	4,500	354
95	76	480	214	5,000	357
100	80	500	217	6,000	361
110	86	550	226	7,000	364
120	92	600	234	8,000	367
130	97	650	242	9,000	368
140	103	700	248	10,000	370
150	108	750	254	15,000	375
160	113	800	260	20,000	377
170	118	850	265	30,000	378
180	123	900	269	40,000	380
190	127	950	274	50,000	381
200	132	1,000	278	75,000	382
210	136	1,100	285	100,000	384

ภาคผนวก ข

ภาพประกอบการศึกษาแผนที่หมู่บ้านตองกายเหนือ

ที่มา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย

ภาคผนวก ข

รายชื่อสัตว์ในส่วนแสดงต่าง ๆ

รายชื่อสัตว์ในส่วน “Predator Prowl”

1. อูฐโหนกเดียวและอูฐ 2 โหนก	14. หมูป่า
2. ไฮยีนาลายจุด	15. เสือโคร่งอินโดจีน
3. อีแร้งดำหิมาลัย	16. เสือโคร่งเบงกอล
4. ไนอาลา	17. จระเข้แม่น้ำจืด
5. เรดเลชเว	18. หมาป่าแมนคัวร์ล์ฟ
6. สปริงบอค	19. เจมส์บอค
7. สิงโต	20. แบล็คบัค
8. นกออก	21. เสือโคร่งขาว
9. หมีหมา	22. แกะบาร์บารี
10. สุนัขจิ้งจอก	23. นกกาบบัว
11. กวางป่า	24. หมีควาย
12. กวางดาว	25. หมาป่าเกรวูล์ฟ
13. เนื้อทราย	26. เสือพูม่า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

รายชื่อสัตว์ในส่วน “Savanna Safari”

1. กวางผา	18. วิลด์บีต
2. เสียงผา	19. สิงโต
3. กวางซิกะ	20. วอเตอร์บัค
4. จามรี	21. อีแลนด์
5. กวางรูซ่า	22. นกกระจอกเทศ
6. เนื้อทราย	23. อิมพาล่า
7. ละอง ละมั่ง	24. เสือชีต้า
8. ไฮยีนาลายแถบ	25. ม้าลาย
9. กระตัง	26. ยีราฟ
10. นิลกาย	27. กูคูใหญ่
11. นกอีมู	28. ลามา
12. หมาป่าคิงโก้	29. ฮิปโปโปแตมัส
13. จิงโจ้	30. วาคูชี
14. ชিতาตั้งกา	31. กวายเป็นและควายเผือก
15. บาราสิงกา	32. กระตังเขาทุย
16. แรดขาว	33. วัวแดง
17. หมูป่าแม่น้ำแดง	34. ช้างเอเชีย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

รายชื่อสัตว์ในส่วน “Jaguar Trail”

1. นกฟลามิงโก	23. เซอวอล	45. นกแก้วมาร์คคอร์
2. ลีเมอร์ขาวดำ	24. เสือดำ	46. ฮิปโปแคระ
3. ชะนีแก้มขาว	25. เขี้ยวดำ	47. สมเสร็จบราซิล
4. อีกัวนา	26. เขี้ยวรุ่ง	48. ชูก้าไรเดอร์
5. ชิมแปนซี	27. เขี้ยวสายฟ้า	49. ลิงลม (นางอาย)
6. ลามา	28. นากใหญ่ขนเรียบ	50. เม่นใหญ่แผงคอขาว
7. ชะนีมือขาว	29. นากเล็กเล็บสั้น	51. เสือจ้าวร์
8. เต่าหก	30. เสือปลา	52. ลิงกระรอก
9. เต่าเหลือง	31. หมิว	53. กระเจง
10. เต่าดำ	32. นกตีนเทียน	54. นกคาสโซวารี
11. เต่ากัลป์ลาปากีออส	33. นกกระเรียนไทย	55. กวางฟอลโด
12. คาพิบารา	34. นกเขวก	56. ลีเมอร์หางปล้อง
13. เสือโคร่งขาว	35. ไก่ฟ้า	57. นกกระทู้เล็ก
14. สมเสร็จ	36. ไก่ฟ้าเลดี้	58. นกแก้วอีเล็กตัส
15. เม่นใหญ่แอฟริกา	37. ไก่ฟ้าสีทอง	59. เป็ดแมนดาริน
16. ม้าแคระ	38. เสือไฟ	60. เป็ดแครกเกอร์
17. แมวดาว	39. วัลลาบี	61. เป็ดเซลล์
18. คินคาจู	40. กระรอกบิน	62. เป็ดวู้ด
19. นกกระเรียนหงอนพู่	41. ไฮยีนาลายจุด	63. เป็ดมัลลาร์ด
20. เสือลายเมฆ	42. หมาใน	64. เป็ดก่า
21. หมีสลอร์	43. เฟินเนกซ์ ฟอก	65. หงส์ขาว
22. คาราเคิล	44. แบทเอเชีย ฟอก	66. หงส์ดำ

ภาคผนวก ฅ

รายชื่อสัตว์หิมพานต์

1. ไกรสรราชสีห์ เป็นสัตว์ทรงพลัง ภายนอกเป็นสิงห์ มีขนแผงคอ ริมฝีปาก ขนหาง และเล็บเป็นสีแดงคั่งฟ้ารัตนกัมพล
2. สกุนราชสีห์ สัตว์ที่มีส่วนหัวเป็นเหมือนนก ส่วนตัวเป็นสิงห์
3. กาสรสีห์ เป็นสิงห์ที่มีส่วนผสมระหว่าง ราชสีห์ กับสัตว์ประเภทวัวควาย ร่างเป็นแบบสิงห์แต่มีเท้าเป็นกีบเหมือนเท้าควาย มีลำตัวสีเทา
4. ไกรสรนาคา ตามชื่อของสัตว์ชนิดนี้ เป็นสิงห์ผสมที่มีส่วนประกอบของนาคด้วย หางเหมือนสัตว์เลื้อยคลานประเภทงู ตัวมีลักษณะคล้ายสิงห์แต่มีเกล็ดแข็งปกคลุมทั่วกาย
5. ไกรสรคาวี สัตว์ชนิดนี้มีลักษณะผสมระหว่างสิงโตและวัว มีช่วงหัวเป็นวัวและมีร่างเหมือนสิงโต

6. **วารีกุญชร** เป็นสัตว์ผสมระหว่างช้างกับปลา มีร่างกายเกือบทั้งตัวเป็นช้าง จะมีก็แต่อวัยวะบางส่วนที่กลายมาจากสัตว์ประเภทปลา เช่น ครีบบนแผ่นหลัง ครีบเท้า และครีบหาง

7. **พัยคัมไกรสีห์** มีส่วนผสมระหว่างสิงห์กับเสือดาว ส่วนหัวมีลักษณะเหมือนกับเสือดาว พาดกลอนหรือเสือดาวเบงกอล ส่วนตัวเป็นแบบสิงโต

8. **กิเลนปีก** มีหัวเป็นมังกร มีร่างกายแบบกวางแต่ผิวปกคลุมไปด้วยเกล็ด หางเหมือนวัว มีปีกคล้ายนก และเท้าเป็นกรงเล็บ

9. **สกุณไกรสร** เป็นสัตว์ผสมระหว่างนกอินทรีกับสิงห์ ส่วนหัวเป็นนกอินทรี ส่วนตัวเป็นสิงห์ มีผิวกายเป็นสีน้ำตาล

ราชสีห์ สิงห์ชนิดหนึ่ง มีพละกำลังสูง

11. **แรดหรือระมาด** คำว่า “ระมาด” ในภาษาเขมรแปลว่าแรด ระมาดเป็นสัตว์หิมพานต์ที่มาจากสัตว์ที่มีตัวตนอยู่จริง แต่อาจจะเพี้ยนไปบ้าง ระมาดที่ปรากฏในศิลปะไทยจึงคล้ายกับตัวสมเสร็จ ซึ่งมีงมูกเป็นวงสั้น ๆ

12. **ไกรสรปักขยา** เป็นสัตว์ผสมระหว่างสิงห์กับนก หัวเป็นเหมือนพญาอินทรี ตัวเป็นดังราชสีห์แต่มีเกล็ดคลุม มีปีกเหมือนนก มีกายสีเขียวอ่อน

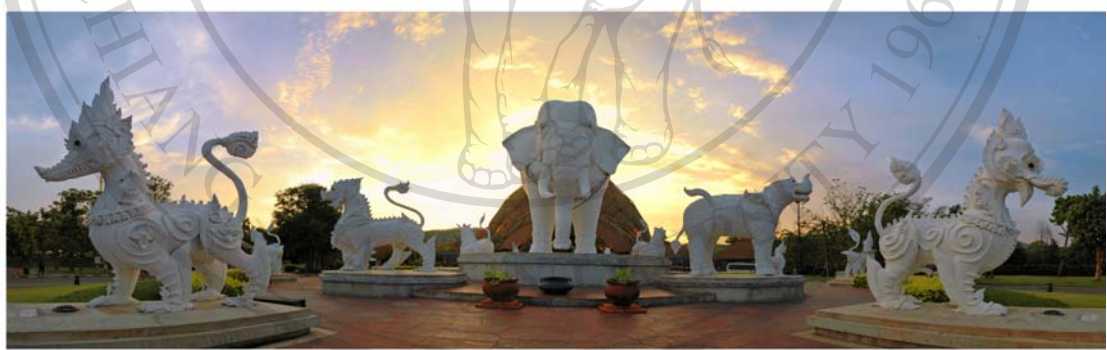
ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

13.

เหมมราช เป็นสัตว์ผสมที่มีร่างเป็นสิงห์ ส่วนหัวเป็นหม มหมเป็นสัตว์ในวรรณคดี
ไทยชนิดหนึ่งมีลักษณะเหมือนหงส์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวจิรณัฐ วีระประพันธ์
วัน เดือน ปี เกิด	6 มิถุนายน 2523
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระหฤทัย จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2538 สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนดาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2541 สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2545 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัตรภาษาฝรั่งเศส Universite de Caen ประเทศฝรั่งเศส ปี พ.ศ. 2546
ประสบการณ์	เลขานุการ บริษัท ลีดีไซน์ จำกัด ปี 2546 – 2548 เจ้าหน้าที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ปี 2548 – ปัจจุบัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved